

SYLABUSU MODUŁU/PRZEDMIOTU NA STUDIACH WYŻSZYCH

Lp.	Elementy składowe sylabusu	Opis	
1.	Nazwa modułu/ przedmiotu	Teorie bezpieczeństwa	
2.	Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Instytut Nauk Społecznych / Zakład Bezpieczeństwa Wewnętrznego	
3.	Kod przedmiotu	Studia stacjonarne	Studia stacjonarne
		BW.01.1.W	
4.	Język przedmiotu	Język polski	
5.	Typ przedmiotu	Przedmiot: <ul style="list-style-type: none"> • obowiązkowy do zaliczenia I semestru/I roku studiów, • obowiązkowy do ukończenia całego toku studiów. 	
6.	Rok studiów, semestr	Rok I Semestr I	
7.	Imię i nazwisko osoby (osób) prowadzącej przedmiot	dr hab. inż. Stanisław J. Rysz	
8.	Imię i nazwisko osoby (osób) egzaminującej bądź udzielającej zaliczenia w przypadku, gdy nie jest nim osoba prowadząca dany przedmiot		
9.	Formuła przedmiotu	Wykłady	
10.	Wymagania wstępne	Brak	
11.	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 15 godzin	
12.	Liczba punktów ECTS przypisana modułowi/przedmiotowi	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 1 ECTS	
13.	Założenia i cele modułu/ przedmiotu	Celem przedmiotu jest: <ul style="list-style-type: none"> • wprowadzenie w problematykę bezpieczeństwa w ujęciu teoretycznym i historyczno-kulturowym; • dokonanie przeglądu wiodących (dominujących) ujęć bezpieczeństwa (pokoju, konfliktu, w tym wojny), wpisujących się w kolejne paradygmaty naukowe. 	
14.	Metody dydaktyczne	Wykłady: wykład informacyjny, wykład problemowy z wykorzystaniem narzędzi multimedialnych.	

15.	Forma i warunki zaliczenia przedmiotu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia z przedmiotu, a także formę i warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć wchodzących w zakres danego przedmiotu		Zaliczenie wykładów: Zaliczenie z oceną (ZO) – w I semestrze. Zaliczenie w formie ustnej lub pisemnej, pytania otwarte i/lub (w ramach zaliczenia pisemnego) zamknięte, odnoszące się do treści wykładowych oraz we wskazanych źródłach i formułowane zgodnie z treścią efektu kształcenia z zakresu wiedzy. Stosowane będzie kryterium ilościowo-jakościowe, czyli zaliczenie na przewidziany stopień będzie możliwe pod warunkiem udzielenia satysfakcjonujących (w stopniu ustalonym przez prowadzącego) odpowiedzi na określoną liczbę pytań.
16.	Treści merytoryczne przedmiotu oraz sposób ich realizacji		Tematy wykładów (zakres omawianych zagadnień): 1. Wprowadzenie do zagadnienia bezpieczeństwa, omówienie pojęć. 2. Wprowadzenie do polemologii. 3. Omówienie ewolucji postrzegania bezpieczeństwa. 4. Omówienie koncepcji sekurytyzacji w odniesieniu do bezpieczeństwa. 5. Omówienie wpływu postępu technicznego na zagrożenia i bezpieczeństwo. 6. Przedstawienie koncepcji wojny hybrydowej.
17.	Zamierzone efekty kształcenia*	Wiedza	W zakresie wiedzy student: <ul style="list-style-type: none"> definiuje podstawowe pojęcia z obszaru bezpieczeństwa, omawia wybrane przykłady pojmowania bezpieczeństwa, zna elementy uczestniczące w procesie sekurytyzacji w bezpieczeństwie.
Umiejętności		W zakresie umiejętności student: <ul style="list-style-type: none"> umie poszukiwać alternatywnych źródeł informacji o otaczającym go świecie, analizuje tezy zawarte w naukowych teoriach bezpieczeństwa w ujęciu historycznym, podaje ich źródła oraz implikacje. 	
Kompetencje społeczne		W zakresie kompetencji społecznych student: <ul style="list-style-type: none"> systematycznie wzbogaca swoją wiedzę i umiejętności. 	
18.	Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego przedmiotu		Literatura podstawowa: <ol style="list-style-type: none"> E. Nowak, M. Nowak, Zarys teorii bezpieczeństwa narodowego. Wydanie II, Difin, Warszawa 2015. A. Czupryński, B. Wiśniewski, J. Zboina (red.): Bezpieczeństwo: teoria, badania, praktyka, Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpożarowej im. Józefa Tuliszkowskiego - Państwowy Instytut Badawczy, Józefów 2015, dok. elektroniczny. B. Wiśniewski (red.): Bezpieczeństwo w teorii i badaniach naukowych, Wydział Wydawnictw i Poligrafii WSPol, Szczytno 2011. A. Glen, Podstawy poznania bezpieczeństwa podmiotu. Aksjologia, ontologia, epistemologia, metodologia, Wydawnictwo Naukowe UPH, Siedlce, 2021. Literatura uzupełniająca: <ol style="list-style-type: none"> Z. Ściborek, B. Wiśniewski, R.B. Kuc, A. Dawidczyk: Bezpieczeństwo wewnętrzne. Podręcznik akademicki, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2015. M. Brzeziński, Bezpieczeństwo jako wartość konstytucyjna, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2019. R. Zięba (red.), Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008

BILANS PUNKTÓW ECTS (obciążenie pracą studenta)				
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]			
	Wykłady		Ćwiczenia	
Udział w zajęciach	15			
Przygotowanie do zaliczenia wykładu	10			
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	25			
Punkty ECTS za moduł/przedmiot	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta
	0,6	0,4		

Macierz oraz weryfikacja efektów kształcenia dla modułu (przedmiotu) Teorii bezpieczeństwa w odniesieniu do form zajęć						
Numer przedmiotowego efektu kształcenia	PRZEDMIOTOWY EFEKT KSZTAŁCENIA	Forma zajęć	Metody weryfikacji	Odniesienie do efektu kierunkowego	Odniesienie do efektu obszarowego	Odniesienie do kompetencji inżynierskich**
WIEDZA						
EK-P_W01	definiuje podstawowe pojęcia z zakresu bezpieczeństwa	Wykłady	odpowiedź ustna / test pisemny	EK-K_W01	P7S_WG	
EK-P_W02	omawia założenia naukowych teorii bezpieczeństwa w ujęciu historycznym	Wykłady	odpowiedź ustna / test pisemny	EK-K_W01	P7S_WG	
EK-P_W03	przedstawia główne nurty w badaniach nad bezpieczeństwem	Wykłady	odpowiedź ustna / test pisemny	EK-K_W01	P7S_WG	
EK-P_W04	omawia wybrane teorie kryminologiczne	Wykłady	odpowiedź ustna / test pisemny	EK-K_W01	P7S_WG	
UMIĘTNOŚCI						
EK-P_U01	analizuje tezy zawarte w naukowych teoriach bezpieczeństwa w ujęciu historycznym, podaje ich źródła oraz implikacje	Wykłady	odpowiedź ustna / test pisemny	EK-K_U01	P7S_UW	
KOMPETENCJE SPOŁECZNE						
EK-P_K01	systematycznie wzbogaca swoją wiedzę i umiejętności	Wykłady	odpowiedź ustna / test pisemny	EK-K_K02	P7S_KK	

Lp.	Elementy składowe sylabusu	Opis	
1.	Nazwa modułu/ przedmiotu	Zagrożenia naturalne bezpieczeństwa wewnętrznego państwa	
2.	Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Instytut Nauk Społecznych – Zakład Bezpieczeństwa Wewnętrznego	
3.	Kod przedmiotu	Studia stacjonarne BW.02.1.W BW.02.1.C	Studia stacjonarne
4.	Język przedmiotu	Język polski	
5.	Typ przedmiotu	Przedmiot: <ul style="list-style-type: none"> • obowiązkowy do zaliczenia I semestru/I roku studiów, • obowiązkowy do ukończenia całego toku studiów. 	
6.	Rok studiów, semestr	Rok I Semestr I	
7.	Imię i nazwisko osoby (osób) prowadzącej przedmiot	dr inż. Jan Ziobro	
8.	Imię i nazwisko osoby (osób) egzaminującej bądź udzielającej zaliczenia w przypadku, gdy nie jest nim osoba prowadząca dany przedmiot		
9.	Formuła przedmiotu	Wykłady Ćwiczenia	
10.	Wymagania wstępne	Brak (przedmiot jest realizowany w I semestrze studiów)	
11.	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	Studia stacjonarne Wykłady – 30 godzin Ćwiczenia – 15 godzin	Studia niestacjonarne
12.	Liczba punktów ECTS przypisana modułowi/przedmiotowi	Studia stacjonarne Wykłady – 2 ECTS Ćwiczenia – 2 ECTS	Studia niestacjonarne
13.	Założenia i cele modułu/ przedmiotu	Celem przedmiotu jest: <ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie z naturalnymi zjawiskami zagrażającymi strategicznym podkategoriom bezpieczeństwa wewnętrznego, jakimi są bezpieczeństwo ustrojowe, publiczne i powszechne oraz korelacjami pomiędzy nimi; • przedstawienie kluczowych zagrożeń dla bezpieczeństwa, ukazanie ich uwarunkowań, a także omówieniu podstawowych sposobów przeciwdziałania tym zagrożeniom; • identyfikowanie stanu bezpieczeństwa w środowiskach/społecznościach lokalnych; • analizowanie efektywności działań służących ochronie bezpieczeństwa wewnętrznego. 	

14.	Metody dydaktyczne	<p>Wykłady: wykład informacyjny, wykład problemowy z wykorzystaniem narzędzi multimedialnych, na studiach stacjonarnych również konsultacje.</p> <p>Ćwiczenia: metoda ćwiczeniowa, metoda problemowa, giełda pomysłów, metoda sytuacyjna lub studium przypadku.</p>
15.	Forma i warunki zaliczenia przedmiotu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia z przedmiotu, a także formę i warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć wchodzących w zakres danego przedmiotu	<p>Zaliczenie wykładów: Egzamin (E) – wykłady w I semestrze.</p> <p>Egzamin w formie ustnej lub pisemnej, pytania otwarte i/lub (w ramach egzaminu pisemnego) zamknięte, odnoszące się do treści wykładowych oraz we wskazanych źródłach i formułowane zgodnie z treścią efektu kształcenia z zakresu wiedzy. Stosowane będzie kryterium ilościowo-jakościowe, czyli zaliczenie egzaminu na przewidziany stopień będzie możliwe pod warunkiem udzielenia poprawnych/satysfakcjonujących (w stopniu ustalonym przez prowadzącego) odpowiedzi na określoną liczbę pytań.</p> <p>Warunkiem dopuszczenia do egzaminu jest uzyskanie zaliczenia z ćwiczeń.</p> <p>Zaliczenie ćwiczeń: Zaliczenie z oceną (ZO) – ćwiczenia w I semestrze.</p> <p>Zaliczenie na podstawie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyników wykonanych zadań zespołowych (praktycznych);\ • aktywności w trakcie zajęć (indywidualnej i/lub grupowej), odnoszących się do odpowiednich treści; • kolokwium zaliczeniowe (pytania zamknięte i otwarte). <p>Ćwiczenia służą potwierdzeniu w stopniu ustalonym przez prowadzącego (z zastosowaniem kryterium ilościowo-jakościowego) realizacji założonych efektów kształcenia z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych</p>

16.

Treści merytoryczne przedmiotu oraz sposób ich realizacji

Tematy wykładów:

1. Współczesne rozumienie bezpieczeństwa – wprowadzenie do problematyki przedmiotu (etymologia, podstawowe definicje, ujęcia i płaszczyzny bezpieczeństwa) – praca indywidualna na zaliczenie.
2. Bezpieczeństwo wewnętrzne w ujęciu podmiotowym i przedmiotowym oraz wymiarze lokalnym – uwarunkowania i konteksty
3. Pojęcie zagrożenia – podstawowe definicje i taksonomie
4. Zagrożenia bezpieczeństwa pochodzenia naturalnego – ogólna charakterystyka
5. Geofizyczne zagrożenia bezpieczeństwa wewnętrznego – ogólna charakterystyka mechanizmów powstawania oraz skutków pierwotnych i wtórnych.
6. Naturalne zagrożenia związane z górnictwem i przemysłem wydobywczym.
7. Hydrologiczne zagrożenia bezpieczeństwa wewnętrznego – ogólna charakterystyka mechanizmów powstawania oraz skutków pierwotnych i wtórnych.
8. Meteorologiczne i klimatyczne zagrożenia bezpieczeństwa – charakterystyka mechanizmów powstawania oraz negatywnych skutków
9. Biologiczne zagrożenia bezpieczeństwa
10. Kosmiczne oraz inne nietypowe zagrożenia naturalne bezpieczeństwa
11. Fauna i flora jako źródło zagrożeń bezpieczeństwa człowieka (artykuł)
12. Współczesne zagrożenia środowiska naturalnego – wybrane problemy i aspekty
13. Systemy monitorowania informowania ostrzegania alarmowania o zagrożeniach funkcjonujące w Polsce.
14. Transgraniczny wymiar zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego.

Tematy ćwiczeń:

1. Przedmiotowe rodzaje bezpieczeństwa skorelowane z bezpieczeństwem wewnętrznym – ustalenie znaczenia i zakresu terminów (bezpieczeństwo: polityczne, społeczne, ekologiczne, energetyczne, ekonomiczne, informacyjne, kulturowe, itp.) oraz zachodzących korelacji – **praca indywidualna na zaliczenie**
2. Wpływ uwarunkowań techniczno-budowlanych, gospodarczych, klimatycznych, kulturowych na pierwotne i wtórne skutki trzęsień ziemi oraz potrzeby i możliwości niesienia pomocy dotkniętym społecznościom – analiza wybranych katastrof na świecie (Armenia, Iran, Haiti)
3. Analiza mechanizmów powstawania tsunami i eskalacji zagrożenia oraz jego skutków na przykładzie odnotowanych w przeszłości wybranych zdarzeń
4. Prognozowanie zagrożenia powodziowego – studium przypadku dla województwa podkarpackiego
5. Analiza wybranych powodzi w kontekście wieloaspektowości negatywnych skutków oraz potrzeb i możliwości reagowania – studium przypadku
6. Erupcje wiertnicze – charakterystyka zagrożenia i jego zwalczania (studium przypadku np. erupcji gazu z podziemnego magazynu (Wierchowice 2002)
7. Epidemia Sars-covid 2 – analiza skutków społeczno-gospodarczych w aspekcie bezpieczeństwa globalnego i lokalnego – **projekt/praca w grupach.**
8. Analiza zagrożeń naturalnych wybranego obszaru (gmina, powiat,) – **projekt/praca w grupach.**

17.	Zamierzone efekty kształcenia*	Wiedza	<p>W zakresie wiedzy student:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje zagrożenia naturalne bezpieczeństwa wewnętrznego oraz korelacje zachodzące pomiędzy jego poszczególnymi podkategoriami (bezpieczeństwem powszechnym, ustrojowym i publicznym), ich uwarunkowania oraz sposoby zapobiegania im.
		Umiejętności	<p>W zakresie umiejętności student:</p> <ul style="list-style-type: none"> identyfikuje stan bezpieczeństwa wewnętrznego w wybranym środowisku lokalnym i kojarzy z jego uwarunkowaniami, proponuje sposoby (strategie, działania, instrumenty) przeciwdziałania identyfikowanym zagrożeniom dla bezpieczeństwa wewnętrznego w środowisku lokalnym w odniesieniu do poszczególnych jego podkategorii.
		Kompetencje społeczne	<p>W zakresie kompetencji społecznych student:</p> <ul style="list-style-type: none"> podejmuje właściwe działania na rzecz bezpieczeństwa wewnętrznego, w szczególności w środowisku lokalnym.

18.

Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego przedmiotu

Literatura podstawowa:

1. D. Drzewiecki, Zagrożenia naturalne w Polsce, AON, Warszawa 2016.
2. S. Wieteska, Zagrożenia naturalne w polskim obszarze terytorialnym. Praktyczne podstawy do kalkulacji składek w ubezpieczeniach majątkowo-osobowych, Naukowe Wydawnictwo Piotrkowskie, 2015.
3. W. Harmata, Zagrożenia środowiska naturalnego (ekologiczne) : wybrane zagadnienia bezpieczeństwa środowiskowego : charakterystyka zanieczyszczeń środowiska naturalnego, Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej, Skierniewice 2015.
4. W. Harmata, Ochrona radiologiczna : wybrane zagadnienia : materiał dla studentów kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa, Skierniewice 2015.
5. S.J. Rysz, Ostrzeganie alarmowanie powiadamianie ratunkowe, Difin, Warszawa 2022.
6. J. Ziobro, Teoretyczne i praktyczne aspekty funkcjonowania ochotniczych straży pożarnych w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym- aspekty prawno-organizacyjne i geograficzno-przestrzenne, Difin 2019.
7. Z. Ciekanski (red.), Współczesne zagrożenia bezpieczeństwa państwa,
8. W. Baturo (red.), Katastrofy i zagrożenia we współczesnym świecie, Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II, Biała Podlaska 2021. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.
9. W. Otwinowski, Wybrane zagrożenia państwa i człowieka, Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa, Poznań 2014.
10. Z. Ściborek, B. Wiśniewski, R.B. Kuc, A. Dawidczyk: Bezpieczeństwo wewnętrzne. Podręcznik akademicki, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2015.

Literatura uzupełniająca:

1. J. Ziobro, P. Lubiewski, Podstawowe problemy powszechności zagrożeń dla ludzi i środowiska [w:] Racjonalizacja zarządzania jednolitymi formacjami umundurowanymi odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo wewnętrzne, Tom 3, B. Wiśniewski (red.), SGSP, Warszawa 2018.
2. D. Rucińska, Teoretyczne aspekty klęski żywiołowej. Studium skutków wybranych zagrożeń naturalnych, Prace i Studia Geograficzne 2019, t. 64.3
3. A. Glen, Pojmowanie wyzwań, zagrożeń i ryzyka w bezpieczeństwie państwa, Bezpieczeństwo i Technika Pożarnicza 1/2018, CNBOP-PIB.
4. A. Koteras, J. Kabiesz, R. Patyńska, Zagrożenia naturalne w podziemnym górnictwie w Polsce na tle wybranych krajów Europy i świata, Przegląd Górniczy Nr 1/2015.
5. D. Drzewiecki, Bezpieczeństwo obszarów nadbrzeżnych południowej części basenu Morza Bałtyckiego w oparciu o najnowszy raport IPCC (AR5), Przegląd Geopolityczny 2015/12.
6. Ocena ryzyka na potrzeby zarządzania kryzysowego. Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego, RCB, Warszawa 2013.

BILANS PUNKTÓW ECTS (obciążenie pracą studenta)

Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]	
	Wykłady	Ćwiczenia

Udział w zajęciach	30		15	
Przygotowanie do wykładów/ ćwiczeń	20		20	
Przygotowanie do zaliczenia końcowego	-		15	
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	50		50	
Punkty ECTS za modul/przedmiot	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta
	1,2	0,8	0,6	1,4
BILANS PUNKTÓW ECTS (obciążenie pracą studenta)				

Macierz oraz weryfikacja efektów kształcenia dla modułu (przedmiotu) Zagrożenia naturalne bezpieczeństwa wewnętrznego państwa w odniesieniu do form zajęć						
Numer przedmiotowego efektu kształcenia	PRZEDMIOTOWY EFEKT KSZTAŁCENIA	Forma zajęć	Metody weryfikacji	Odniesienie do efektu kierunkowego	Odniesienie do efektu obszarowego	Odniesienie do kompetencji inżynierskich**
WIEDZA						
EK-P_W01	opisuje zagrożenia bezpieczeństwa i porządku publicznego jako podkategorii systemu bezpieczeństwa wewnętrznego, ich uwarunkowania oraz sposoby zapobiegania im	Wykłady	odpowiedź ustna/ sprawdzian pisemny	EK-K_W01 EK-K_W03	P7S_WG	
UMIEJĘTNOŚCI						
EK-P_U01	identyfikuje stan bezpieczeństwa i porządku publicznego w wybranym środowisku lokalnym i kojarzy z jego uwarunkowaniami	Ćwiczenia	zadania praktyczne	EK-K_U01	P7S_UW	
EK-P_U02	proponuje sposoby (strategie, działania, instrumenty) przeciwdziałania identyfikowanym zagrożeniom dla bezpieczeństwa i porządku publicznego w środowisku lokalnym	Ćwiczenia	zadania praktyczne	EK-K_U04	P7S_UW	
KOMPETENCJE SPOŁECZNE						
EK-P_K01	podejmuje właściwe działania na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego, w szczególności w środowisku lokalnym	Wykłady Ćwiczenia	aktywność	EK-K_K02	P7S_KK	

Lp.	Elementy składowe sylabusu	Opis	
1.	Nazwa modułu/ przedmiotu	Zagrożenia antropogeniczne bezpieczeństwa wewnętrznego państwa	
2.	Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Instytut Nauk Społecznych – Zakład Bezpieczeństwa Wewnętrznego	
3.	Kod przedmiotu	Studia stacjonarne	Studia stacjonarne
		BW.03.1.W BW.03.1.C	
4.	Język przedmiotu	Język polski	
5.	Typ przedmiotu	Przedmiot: <ul style="list-style-type: none"> • obowiązkowy do zaliczenia I semestru/ I roku studiów; • obowiązkowy do ukończenia całego toku studiów. 	
6.	Rok studiów, semestr	Rok I Semestr I	
7.	Imię i nazwisko osoby (osób) prowadzącej przedmiot	dr inż. Mariusz Stopa mgr inż. Jacek Kędra	
8.	Imię i nazwisko osoby (osób) egzaminującej bądź udzielającej zaliczenia w przypadku, gdy nie jest nim osoba prowadząca dany przedmiot		
9.	Formuła przedmiotu	Wykłady Ćwiczenia	
10.	Wymagania wstępne	Brak	
11.	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady - 30 godzin Ćwiczenia - 15 godzin	
12.	Liczba punktów ECTS przypisana modułowi/przedmiotowi	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady - 2 ECTS Ćwiczenia - 2 ECTS	
13.	Metody dydaktyczne	Wykłady: wykład informacyjny, wykład problemowy z wykorzystaniem technik multimedialnych. Ćwiczenia: dyskusja dydaktyczna, ćwiczenia indywidualne i grupowe.	
14.	Założenia i cele modułu / przedmiotu	Celem przedmiotu jest: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnienie podstawowych pojęć związanych z zagrożeniami antropogenicznymi typu naturalnego i społecznego; • zapoznanie z rodzajami i skutkami zagrożeń antropogenicznych ze względu na przyczynę; • analizowanie specyfiki zagrożeń antropogenicznych ze względu na ich przyczynę. 	

15.	<p>Forma i warunki zaliczenia przedmiotu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia z przedmiotu, a także formę i warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć wchodzących w zakres danego przedmiotu</p>	<p>Zaliczenie wykładów: Egzamin (E) – wykłady w I semestrze.</p> <p>Egzamin w formie ustnej lub pisemnej, pytania otwarte i/lub (w ramach egzaminu pisemnego) zamknięte, odnoszące się do treści wykładowych oraz we wskazanych źródłach i formułowane zgodnie z treścią efektu kształcenia z zakresu wiedzy. Stosowane będzie kryterium ilościowo-jakościowe, czyli zaliczenie egzaminu na przewidziany stopień będzie możliwe pod warunkiem udzielenia poprawnych/satysfakcjonujących (w stopniu ustalonym przez prowadzącego) odpowiedzi na określoną liczbę pytań.</p> <p>Warunkiem dopuszczenia do egzaminu jest uzyskanie zaliczenia z ćwiczeń.</p> <p>Zaliczenie ćwiczeń: Zaliczenie z oceną (ZO) – ćwiczenia w I semestrze.</p> <p>Zaliczenie na podstawie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyników wykonanych zadań zespołowych (praktycznych);\ • aktywności w trakcie zajęć (indywidualnej i/lub grupowej), odnoszących się do odpowiednich treści; • kolokwium zaliczeniowe (pytania otwarte). <p>Ćwiczenia służą potwierdzeniu w stopniu ustalonym przez prowadzącego z realizacji założonych efektów kształcenia z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych.</p>
-----	--	--

Tematy wykładów:

1. Definicja zagrożeń antropogenicznych typu naturalnego i społecznego (cywilizacyjnych). Pojęcie; zagrożenia i nadzwyczajnego zagrożenia, kryzysu i sytuacji kryzysowej, kryteria klasyfikacji zagrożeń,
2. Rodzaje zagrożeń antropogenicznych (podział ze względu na skutki): skażenia środkami radiacyjnymi, skażenia niebezpiecznymi środkami chemicznymi, pożary z wydzielaniem się niebezpiecznych substancji tzw. pirotoksyn, skażenia biologiczne i chemiczne, katastrofalne zatopienia, wielkie katastrofy komunikacyjne i przemysłowe;
3. Zagrożenia wynikające z rozwoju energetyki jądrowej - źródła zagrożenia w elektrowni jądrowej, skala INES, charakterystyka ewentualnych awarii. Strefy zagrożeń radiacyjnych dla Polski.
4. Charakterystyka skażeń chemicznych: wody, terenu, powietrza. Obszar i trwałość skażenia: ilość i rodzaj substancji chemicznej, właściwości substancji skażającej, warunki atmosferyczne otoczenia, rodzaj skażonej powierzchni terenu.
5. Skutki zdarzenia z udziałem niebezpiecznych substancji toksycznych.
6. Katastrofy ekologiczne.
7. Zagrożenia wynikające z nagromadzenia się różnego rodzaju niebezpiecznych odpadów. Skażenia przemysłowe. Zasady składowania odpadów w tym niebezpiecznych.
8. Zanieczyszczenia pyłowe i gazowe w Polsce - skala zjawiska i zagrożenia.
9. Źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych. Substancje zanieczyszczające wody powierzchniowe. Problem ścieków przemysłowych.
10. Katastrofy budowlane.
11. Skażenia wywołane działalnością rolniczą.
12. Zmiany w środowisku naturalnym i ich skutki dla zdrowia człowieka i stanu środowiska. Rodzaje zanieczyszczeń: gleby, powietrza, wody, skażenia promieniotwórcze, hałas, zanieczyszczenia krajobrazu i światłem.
13. Zjawisko "globalnego ocieplenia środowiska", "kwaśne deszcze", "dziura ozonowa", "smog".
14. Zagrożenia polityczne, które mogą powstawać w wyniku niekorzystnych dla państw układów międzypaństwowych, uwikłania państwa w spór polityczny, niedopuszczenia krajów do osiągnięć naukowych świata, pozaprawnej rywalizacji o władzę, stanu nietolerancji religijnej i narodowościowej.

Tematy ćwiczeń:

1. Analiza specyfiki zagrożeń antropogenicznych ze względu na ich przyczynę:
  - gospodarcze, ładu i porządku publicznego,
  - militarne (np. wojna),
  - masowe migracje ludności,
  - przerwy w dostawie energii, wody i gazu,
  - trzęsienia ziemi i osunięcie się gruntu, gwałtowne opady atmosferyczne, silne wiatry i huragany, susze i powodzie, gwałtowne wahania temperatury otoczenia,
  - epidemie,
  - demonstracje i zamieszki,
  - poważne zakłócenia w transporcie i telekomunikacji,
  - poważne inwazje roślin i zwierząt,

1.	Zamierzone efekty kształcenia*	Wiedza	<p>W zakresie wiedzy student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia związane z zagrożeniami antropogenicznymi typu naturalnego i społecznego, • omawia rodzaje i skutki zagrożeń antropogenicznych ze względu na przyczynę.
		Umiejętności	<p>W zakresie umiejętności student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje specyfikę zagrożeń antropogenicznych ze względu na ich przyczynę.
		Kompetencje społeczne	<p>W zakresie kompetencji społecznych student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • doskonalą swoją wiedzę i wyciąga wnioski z działań politycznych, • nie akceptuje idei prowadzących do zaburzenia ładu i powodujących konflikty wewnętrzne i między państwami.
2.	Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego przedmiotu	<p>Literatura podstawowa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. J. Gryz, A. Podraza, M. Ruszel (red.): Bezpieczeństwo energetyczne: Koncepcje, wyzwania, interesy, WN PWN, Warszawa 2018. 2. M. Kubiak, M. Lipińska-Rzeszutek: Współczesne bezpieczeństwo ekologiczne, Aspra, Warszawa 2017. 3. M. Golarz: Bezpieczeństwo energetyczne Polski na przykładzie zaopatrzenia w gaz ziemny, ropę naftową i energię elektryczną, „Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka” 2016, nr 1, s. 161-179. 4. K. Górską-Rożej: Bezpieczeństwo ekologiczne w ogólnym systemie bezpieczeństwa Państwa, „Obronność - Zeszyty Naukowe Wydziału Zarządzania i Dowodzenia Akademii. Obrony Narodowej” 2013, nr 4(8), s. 85-100. 5. Olszewski R, Bezpieczeństwo współczesnego świata, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2005, <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Spotkanie z promieniotwórczością, IPJ, Warszawa 2010 2. M. Świdorski, <i>Bezpieczeństwo wewnętrzne i jego uwarunkowania</i>, [w:] K.A. Wojtaszczyk, A. Materska-Sosnowska, <i>Bezpieczeństwo państwa. Wybrane problemy</i>, Warszawa 2009, s. 58. 	

BILANS PUNKTÓW ECTS (obciążenie pracą studenta)				
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]			
	Wykłady		Ćwiczenia	
Udział w zajęciach	30		15	
Przygotowanie do egzaminu /zaliczenia	20		20	
Przygotowanie do ćwiczeń	-		15	
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	50		50	
Punkty ECTS za modul/przedmiot	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta
	1,2	0,8	0,6	1,4

Macierz oraz weryfikacja efektów kształcenia dla modułu (przedmiotu)						
Zagrożenia antropogeniczne bezpieczeństwa wewnętrznego państwa w odniesieniu do form zajęć						
Numer przedmiotowego efektu kształcenia	PRZEDMIOTOWY EFEKT KSZTAŁCENIA	Forma zajęć	Metody weryfikacji	Odniesienie do efektu kierunkowego	Odniesienie do efektu obszarowego	Odniesienie do kompetencji inżynierskich**
WIEDZA						
EK-P_W01	wyjaśnia pojęcia związane z zagrożeniami antropogenicznymi typu naturalnego i społecznego,	Wykłady	odpowiedź ustna/ sprawdzian pisemny	EK-K_W02	P7S_WG	
EK-P_W02	omawia rodzaje i skutki zagrożeń antropogenicznych ze względu na przyczynę	Wykłady	odpowiedź ustna/ sprawdzian pisemny	EK-K_W02	P7S_WG	
UMIEJĘTNOŚCI						
EK-P_U01	analizuje specyfikę zagrożeń antropogenicznych ze względu na ich przyczynę	Ćwiczenia	odpowiedź ustna/ sprawdzian pisemny /zadanie praktyczne	EK-K_U03	P7S_UW	
KOMPETENCJE SPOŁECZNE						
EK-P_K01	doskonali swoją wiedzę i wyciąga wnioski z działań politycznych	Ćwiczenia	aktywność	EK-K_K02	P7S_KK	
EK-P_K02	nie akceptuje idei prowadzących do zaburzenia ładu i powodujących konflikty wewnętrzne i między państwami	Ćwiczenia	aktywność	EK-K_K03	P7S_KO	

Lp.	Elementy składowe sylabusu	Opis	
1.	Nazwa modułu/ przedmiotu	Geopolityczne uwarunkowania bezpieczeństwa wewnętrznego	
2.	Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Instytut Nauk Społecznych Zakład Bezpieczeństwa Wewnętrznego	
3.	Kod przedmiotu	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		BW.04.1.W BW.04.1.C	
4.	Język przedmiotu	Język polski	
5.	Typ przedmiotu	Przedmiot: <ul style="list-style-type: none"> • obowiązkowy do zaliczenia I semestru/I roku studiów, • obowiązkowy do ukończenia całego toku studiów. 	
6.	Rok studiów, semestr	Rok I Semestr I	
7.	Imię i nazwisko osoby (osób) prowadzącej przedmiot	dr Ryszard Oleszkowicz	
8.	Imię i nazwisko osoby (osób) egzaminującej bądź udzielającej zaliczenia w przypadku, gdy nie jest nim osoba prowadząca dany przedmiot		
9.	Formuła przedmiotu	Wykłady Ćwiczenia	
10.	Wymagania wstępne	Brak (przedmiot jest realizowany w I semestrze studiów)	
11.	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 15 godzin Ćwiczenia – 15 godzin	
12.	Liczba punktów ECTS przypisana modułowi/przedmiotowi	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 1 ECTS Ćwiczenia – 1 ECTS	
13.	Założenia i cele modułu/ przedmiotu	<p>Celem przedmiotu jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poznanie wpływu geopolityki – rozumianej jako badanie przestrzennej struktury politycznej na tle fizycznej struktury geograficznej na bezpieczeństwo wewnętrzne państwa; • omówienie podstawowych pojęć związanych z geopolityką; • przedstawienie ewolucji uwarunkowań geopolitycznych bezpieczeństwa Polski oraz kwestii bezpieczeństwa w kontekście globalnego układu sił oraz układzie transkontynentalnym i kontynentalnym; • analizowanie uwarunkowań geopolitycznych bezpieczeństwa Polski i wykorzystywanie wyników tych analiz do proponowania działań (politycznych, dyplomatycznych, ekonomicznych, militarnych i in.) służących rozwiązywaniu problemów z zakresu bezpieczeństwa. 	
14.	Metody dydaktyczne	<p>Wykłady: wykład informacyjny i problemowy z wykorzystaniem prezentacji, plików multimedialnych.</p> <p>Ćwiczenia: metoda ćwiczeniowa; metoda problemowa, studium przypadku.</p>	

15.	Forma i warunki zaliczenia przedmiotu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia z przedmiotu, a także formę i warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć wchodzących w zakres danego przedmiotu		<p>Zaliczenie wykładów: Zaliczenie (Z) – w I semestrze.</p> <p>Warunkiem zaliczenia wykładu jest otrzymanie pozytywnej oceny z pisemnego kolokwium.</p> <p>Zaliczenie ćwiczeń: Zaliczenie z oceną (ZO) – w I semestrze.</p> <p>Zaliczenie na podstawie wyników wykonanych zadań indywidualnych i zespołowych – otwartych i praktycznych. Ćwiczenia służą potwierdzeniu w stopniu ustalonym przez prowadzącego (z zastosowaniem kryterium ilościowo-jakościowego) realizacji założonych efektów kształcenia z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych.</p>
16.	Treści merytoryczne przedmiotu oraz sposób ich realizacji		<p>Tematy wykładów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Podstawowe pojęcia i terminy związane z geopolityką. 2. Geopolityka jako badanie przestrzennej struktury politycznej na tle fizycznej struktury geograficznej. 3. Teoria „Serca Łądu” (Heartlandu) szkockiego geografa Halforda Mackindera. 4. Koncepcja „Wielkiej szachownicy” Zbigniewa Brzezińskiego i inne wybrane teorie geopolityczne. 5. Ewolucja uwarunkowań geopolitycznych bezpieczeństwa Polski (w ujęciu historycznym). 6. Bezpieczeństwo Polski w kontekście globalnego układu sił. 7. Kontynentalny i transkontynentalny kontekst bezpieczeństwa Polski. <p>Tematy ćwiczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bezpieczeństwo Polski w warunkach rywalizacji i kooperacji mocarstw globalnych i regionalnych. 2. Globalizacja a bezpieczeństwo państwa polskiego. 3. Geopolityka regionów a bezpieczeństwo Polski. 4. Opcja atlantycka w polskiej polityce bezpieczeństwa (USA a bezpieczeństwo Polski). 5. Opcja europejska w polskiej polityce bezpieczeństwa. 6. Niemcy a bezpieczeństwo Polski. 7. Rosja a bezpieczeństwo Polski.
17.	Zamierzone efekty kształcenia*	<p>Wiedza</p> <hr/> <p>Umiejętności</p>	<p>Student w zakresie wiedzy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • definiuje kategorie pojęciowe, naukowe koncepcje geopolityczne w ich rozwoju historycznym oraz ujęcia i aspekty bezpieczeństwa państwa/Polski, w szczególności bezpieczeństwa wewnętrznego. <p>Student w zakresie umiejętności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje geopolityczne determinanty bezpieczeństwa Polski, w szczególności bezpieczeństwa wewnętrznego, i określa (uzasadnia, proponuje) kierunki prowadzonych/pożądanych działań organów i instytucji państwa.

		Kompetencje społeczne	<p>Student w zakresie kompetencji społecznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> wykazuje gotowość w zakresie podejmowania działań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa wewnętrznego.
18.	<p>Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego przedmiotu</p>		<p>Literatura podstawowa:</p> <ol style="list-style-type: none"> L. Moczulski: Geopolityka. Potęga w czasie i przestrzeni, Bellona, Warszawa 2010. C. Jean: Geopolityka, Ossolineum, Wrocław 2003. J. Bartosiak, Najlepsze miejsce na ziemi, Warszawa 2023. T. Marshall: Więźniowie geografii, czyli wszystko, co chciałbyś wiedzieć o globalnej polityce, Zys i S-ka, Poznań 2017. L. Sykulski: Geopolityka. Skrypt dla początkujących, Wydawnictwo Naukowe Grzegorz, Częstochowa 2014. <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> J. Bartosiak: Rzeczpospolita między lądem a morzem. O wojnie i pokoju, Zona Zero, Warszawa 2018. J. Bartosiak, Pacyfik i Eurazja: O wojnie, wyd. 2, CSPA, Warszawa 2016 (i kolejne wydania). https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/8626/Sykulski_Leszek_Geopolityka_Skrypt.pdf;sequence=1. Biała księga bezpieczeństwa narodowego, BBN, Warszawa 2013 R. Kuźniar (red.): Bezpieczeństwo międzynarodowe, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2012.

BILANS PUNKTÓW ECTS (obciążenie pracą studenta)				
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]			
	Wykłady		Ćwiczenia	
Udział w zajęciach	15		15	
Przygotowanie do wykładów	10		10	
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	25		25	
Punkty ECTS za modul/przedmiot	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta
	0,6	0,4	0,6	0,4

**Macierz oraz weryfikacja efektów kształcenia dla modułu (przedmiotu)
Geopolityczne uwarunkowania bezpieczeństwa wewnętrznego w odniesieniu do form zajęć**

Numer przedmiotowego efektu kształcenia	PRZEDMIOTOWY EFEKT KSZTAŁCENIA	Forma zajęć	Metody weryfikacji	Odniesienie do efektu kierunkowego	Odniesienie do efektu obszarowego	Odniesienie do kompetencji inżynierskich**
WIEDZA						
EK-P_W01	definiuje kategorie pojęciowe, naukowe koncepcje geopolityczne w ich rozwoju historycznym oraz ujęcia i aspekty bezpieczeństwa państwa/Polski, w szczególności bezpieczeństwa wewnętrznego	Wykłady	sprawdzian pisemny	EK-K_W01	P7S_WG	
UMIEJĘTNOŚCI						
EK-P_U01	identyfikuje geopolityczne determinanty bezpieczeństwa Polski, w szczególności bezpieczeństwa wewnętrznego, i określa (uzasadnia, proponuje) kierunki prowadzonych/ pożądaných działań organów i instytucji państwa	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_U01 EK-K_U03	P7S_UW	
KOMPETENCJE SPOŁECZNE						
EK-P_K01	wykazuje gotowość w zakresie podejmowania działań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa wewnętrznego	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_K03	P7S_KO	

Lp.	Elementy składowe sylabusu	Opis	
1.	Nazwa modułu/ przedmiotu	Prawno-funkcjonalne aspekty bezpieczeństwa wewnętrznego	
2.	Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Instytut Nauk Społecznych Zakład Bezpieczeństwa Wewnętrznego	
3.	Kod przedmiotu	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		BW.05.1.W BW.05.1.C	
4.	Język przedmiotu	Język polski	
5.	Typ przedmiotu	Przedmiot: <ul style="list-style-type: none"> • obowiązkowy do zaliczenia I semestru/I roku studiów, • obowiązkowy do ukończenia całego toku studiów. 	
6.	Rok studiów, semestr	Rok I Semestr I	
7.	Imię i nazwisko osoby (osób) prowadzącej przedmiot	dr Magdalena Materniak	
8.	Imię i nazwisko osoby (osób) egzaminującej bądź udzielającej zaliczenia w przypadku, gdy nie jest nim osoba prowadząca dany przedmiot		
9.	Formuła przedmiotu	Wykłady Ćwiczenia	
10.	Wymagania wstępne	Brak (przedmiot jest realizowany w I semestrze studiów)	
11.	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 15 godzin Ćwiczenia – 15 godzin	
12.	Liczba punktów ECTS przypisana modułowi/przedmiotowi	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 1 ECTS Ćwiczenia – 2 ECTS	
13.	Założenia i cele modułu/ przedmiotu	Celem przedmiotu jest: <ul style="list-style-type: none"> • poznanie tzw. rewolucyjnych zmian w wojskowości (<i>Revolution in Military Affairs – RMA</i>), • przygotowanie do wprowadzania innowacyjnych rozwiązań technologicznych wykorzystywanych w ramach konfliktów zbrojnych w działaniach ofensywnych, przede wszystkim w wynikających z tych zagrożeń koniecznych lub możliwych do zastosowania instrumentach/zabezpieczeniach obronnych, • odwołanie się do nowoczesnych instrumentów z rodziny systemów GIS (informacji geograficznej), wykorzystywanych w przeciwdziałaniu zdarzeniom o charakterze katastrof naturalnych i/lub technicznych, • odniesienie stosowania nowoczesnych technologii z dylematami etycznymi w obszarze działań związanych z wykorzystaniem broni. 	

14.	Metody dydaktyczne		<p>Wykłady: wykład informacyjny, wykład problemowy z wykorzystaniem prezentacji i plików multimedialnych.</p> <p>Ćwiczenia: metoda ćwiczeniowa; metoda problemowa, metoda sytuacyjna, studium przypadku, dyskusja/referat.</p>
15.	Forma i warunki zaliczenia przedmiotu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia z przedmiotu, a także formę i warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć wchodzących w zakres danego przedmiotu		<p>Zaliczenie wykładów: Zaliczenie (Z) – wykłady w I semestrze.</p> <p>Zaliczenie w formie ustnej odnoszące się do treści wykładowych oraz we wskazanych źródłach i formułowane zgodnie z treścią efektu kształcenia z zakresu wiedzy. Warunkiem zaliczenia wykładów jest zaliczenie ćwiczeń na ocenę pozytywną.</p> <p>Zaliczenie ćwiczeń: Zaliczenie z oceną (ZO) – ćwiczenia w I semestrze.</p> <p>Zaliczenie na podstawie aktywności i wyników wykonanych zadań indywidualnych i/lub zespołowych. Ćwiczenia służą potwierdzeniu w stopniu ustalonym przez prowadzącego realizacji założonych efektów kształcenia z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych.</p>
16.	Treści merytoryczne przedmiotu oraz sposób ich realizacji		<p>Tematyka wykładów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bezpieczeństwo i jego rodzaje jako kategorie języka prawnego. 2. System instytucjonalno-publiczny bezpieczeństwa wewnętrznego: organy administracji publicznej, administracji zespolonej i niezespolonej oraz akty prawne regulujące ich działania. 3. Prawo jednostki do bezpieczeństwa w unormowaniach krajowych, Unii Europejskiej i międzynarodowych. 4. Zagrożenia bezpieczeństwa wewnętrznego a regulacje prawne: przegląd aktów normatywnych. <p>Tematyka ćwiczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prawne formy działania organów i podmiotów właściwych w sprawach zapewniania bezpieczeństwa wewnętrznego 2. Postępowanie administracji publicznej oraz organów administracji zespolonej i niezespolonej w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego: <ul style="list-style-type: none"> - poziom ogólnopolski - poziom wojewódzki - poziom powiatowy - poziom gminny. 3. Samorządowe formacje porządkowe, firmy ochrony osób i mienia oraz firmy detektywistyczne w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego: aspekty prawno-funkcjonalne. 4. Prawne uregulowania działalności organizacji pozarządowych w zarządzaniu bezpieczeństwem wewnętrznym.
17.	Zamierzone efekty kształcenia*	Wiedza	<p>W zakresie wiedzy student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia/charakteryzuje aspekty, konteksty i regulacje prawne oraz rozwiązania instytucjonalno-systemowe jako odpowiedź społeczeństwa na zagrożenia bezpieczeństwa wewnętrznego państwa bądź związku państw.

		Umiejętności	<p>Student w zakresie umiejętności:</p> <ul style="list-style-type: none"> proponuje (sugeruje) działania/postępowanie podmiotów uprawnionych do zapewniania bezpieczeństwa wewnętrznego, odpowiednie pod względem formalno-prawnym i adekwatne do rodzaju zagrożeń – realnych lub hipotetycznych.
		Kompetencje społeczne	<p>W zakresie kompetencji społecznych student:</p> <ul style="list-style-type: none"> przejawia gotowość podejmowania działań wpływających na poziom bezpieczeństwa wewnętrznego - właściwych pod względem formalno-prawnym.
18.	<p>Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego przedmiotu</p>		<p>Literatura podstawowa:</p> <ol style="list-style-type: none"> Akty prawne dotyczące omawianej problematyki według aktualnego stanu prawnego. Z. Ściborek, B. Wiśniewski, R.B. Kuc, A. Dawidczyk, Bezpieczeństwo wewnętrzne. Podręcznik akademicki, Wydawca Adam Marszałek, Toruń 2017. M. Leszczyński, A. Gumieniak, G. Gozdór, Bezpieczeństwo w wymiarze krajowym. Wybrane obszary, Difin, Warszawa 2018. W. Fehler, K. P. Marczuk (red.): Polityka Unii Europejskiej w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego. Uwarunkowania, realizacja, wyzwania w drugiej dekadzie XXI wieku, Difin, Warszawa 2015. A. Misiuk: Instytucjonalny system bezpieczeństwa wewnętrznego, Difin, Warszawa 2013. <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> Z. Ciekanski, J. Nowicka, H. Wyrębek, Bezpieczeństwo państwa w obliczu współczesnych zagrożeń, Wydawnictwo UPH w Siedlcach, Siedlce 2016 S. Pieprzny: Administracja bezpieczeństwa i porządku publicznego, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2015. E. Ura, S. Pieprzny: Bezpieczeństwo wewnętrzne państwa, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2015. W. Fehler: Bezpieczeństwo wewnętrzne Polski. Aspekty teoretyczne i praktyczne, Arte, Warszawa 2012. A. Misiuk: Administracja bezpieczeństwa i porządku publicznego, Oficyna Wydawnicza Łośgaf, Warszawa 2011.

BILANS PUNKTÓW ECTS (obciążenie pracą studenta)		
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]	
	Wykłady	Ćwiczenia
Udział w zajęciach	15	15
Przygotowanie do zaliczenia	10	20
Przygotowanie do ćwiczeń	-	15
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	25	50

Punkty ECTS za modul/przedmiot	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta
	0,6	0,4	0,6	1,4

Macierz oraz weryfikacja efektów kształcenia dla modułu (przedmiotu) Prawno-funkcjonalne aspekty bezpieczeństwa wewnętrznego w odniesieniu do form zajęć						
Numer przedmiotowego efektu kształcenia	PRZEDMIOTOWY EFEKT KSZTAŁCENIA	Forma zajęć	Metody weryfikacji	Odniesienie do efektu kierunkowego	Odniesienie do efektu obszaruowego	Odniesienie do kompetencji inżynierskich**
WIEDZA						
EK-P_W01	przedstawia/charakteryzuje aspekty, konteksty i regulacje prawne oraz rozwiązania instytucjonalno-systemowe jako odpowiedź społeczeństwa na zagrożenia bezpieczeństwa wewnętrznego państwa bądź związku państw	Wykłady	odpowiedź ustna	EK-K_W03 EK-K_W04	P7S_WG P7S_WK	
UMIĘJĘTNOŚCI						
EK-P_U01	proponuje (sugeruje) działania/postępowanie podmiotów uprawnionych do zapewniania bezpieczeństwa wewnętrznego, odpowiednie pod względem formalno-prawnym i adekwatne do rodzaju zagrożeń – realnych lub hipotetycznych	Ćwiczenia	zadanie praktyczne / aktywność	EK-K_U03 EK-K_U04	P7S_UW	
KOMPETENCJE SPOŁECZNE						
EK-P_K01	przejawia gotowość podejmowania działań wpływających na poziom bezpieczeństwa wewnętrznego - właściwych pod względem formalno-prawnym	Ćwiczenia	zadanie praktyczne / aktywność	EK-K_K02	P7S_KK	

Lp.	Elementy składowe sylabusu	Opis	
1.	Nazwa modułu/ przedmiotu	Bezpieczeństwo ustrojowe państwa	
2.	Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Instytut Nauk Społecznych Zakład Bezpieczeństwa Wewnętrznego	
3.	Kod przedmiotu	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		BW.06.1.W BW.06.1.C	
4.	Język przedmiotu	Język polski	
5.	Typ przedmiotu	Przedmiot: <ul style="list-style-type: none"> • obowiązkowy do zaliczenia I semestru/ I roku studiów, • obowiązkowy do ukończenia całego toku studiów. 	
6.	Rok studiów, semestr	Rok I Semestr I	
7.	Imię i nazwisko osoby (osób) prowadzącej przedmiot	dr Ryszard Oleszkowicz	
8.	Imię i nazwisko osoby (osób) egzaminującej bądź udzielającej zaliczenia w przypadku, gdy nie jest nim osoba prowadząca dany przedmiot		
9.	Formuła przedmiotu	Wykłady Ćwiczenia	
10.	Wymagania wstępne	Brak (przedmiot realizowany jest w pierwszym semestrze studiów)	
11.	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 30 godzin Ćwiczenia – 15 godzin	
12.	Liczba punktów ECTS przypisana modułowi/przedmiotowi	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 2 ECTS Ćwiczenia – 2 ECTS	
14.	Założenia i cele modułu/ przedmiotu	Celem przedmiotu jest: <ul style="list-style-type: none"> • poznanie podstawowych pojęć z zakresu porządku konstytucyjnego państwa, wolności i praw obywateli, • scharakteryzowanie modeli bezpieczeństwa ustrojowego państwa: demokratycznego, autorytarnego i totalitarnego), • wskazanie roli oraz ram działalności aparatu bezpieczeństwa powołanego do ochrony bezpieczeństwa ustrojowego państwa, • kształtowanie umiejętności identyfikowania symptomów zagrożeń dla bezpieczeństwa oraz ustrojowych zagrożeń globalnych (internacjonalizacja bezpieczeństwa wewnętrznego) oraz analizowania zmian w kontekście typologii bezpieczeństwa wewnętrznego, • kształtowanie kompetencji (postawy) gotowości do prowadzenia działań zapobiegających zagrożeniom dla bezpieczeństwa ustrojowego państwa. 	

13.	Metody dydaktyczne	<p>Wykłady: wykład informacyjny i problemowy z wykorzystaniem prezentacji, plików multimedialnych.</p> <p>Ćwiczenia: metoda ćwiczeniowa; studium przypadku, praca zespołowa.</p>
14.	<p>Forma i warunki zaliczenia przedmiotu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia z przedmiotu, a także formę i warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć wchodzących w zakres danego przedmiotu</p>	<p>Zaliczenie wykładów: Egzamin (E) – wykłady w I semestrze.</p> <p>Egzamin ustny (pytania otwarte) lub pisemny (pytania otwarte i/lub zamknięte), odnoszący się do treści przedstawionych na zajęciach i we wskazanych lekturach oraz do wyznaczonych do realizacji efektów kształcenia z zakresu wiedzy. Stosowane będzie kryterium ilościowo-jakościowe, czyli zaliczenie egzaminu na przewidziany stopień będzie możliwe pod warunkiem udzielenia poprawnych/satysfakcjonujących (w stopniu ustalonym przez prowadzącego) odpowiedzi na określoną liczbę pytań.</p> <p>Warunkiem dopuszczenia do egzaminu jest zaliczenie ćwiczeń na ocenę pozytywną.</p> <p>Zaliczenie ćwiczeń: Zaliczenie z oceną (ZO) – ćwiczenia w I semestrze.</p> <p>Zaliczenie na podstawie wyników uzyskanych z zadań indywidualnych i/lub zespołowych, problemowych i praktycznych, wykonywanych systematycznie w trakcie realizacji zajęć. Warunkiem zaliczenia jest pozytywna ocena stanowiąca wypadkową ocen uzyskiwanych w ramach ciągłego procesu ewaluacji, obejmującego różne formy aktywności na zajęciach i w związku z zajęciami ćwiczeniowymi. Ćwiczenia służą potwierdzeniu w stopniu ustalonym przez prowadzącego (z zastosowaniem kryterium ilościowo-jakościowego) realizacji założonych efektów kształcenia z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych.</p>

15.	Treści merytoryczne przedmiotu oraz sposób ich realizacji		<p>Tematy wykładów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Porządek konstytucyjny państwa. 2. Typologia bezpieczeństwa; bezpieczeństwo ustrojowe. 3. Wolności i prawa obywatelskie w kontekście ochrony bezpieczeństwa ustrojowego państwa. 4. Modele bezpieczeństwa ustrojowego państwa (demokratyczny, autorytarny, totalitarny). 5. Symptomy zagrożeń dla bezpieczeństwa ustrojowego państwa. 6. Internacjonalizacja bezpieczeństwa wewnętrznego. <p>Tematy ćwiczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wymiary bezpieczeństwa. 2. Sfery bezpieczeństwa i płaszczyzny bezpieczeństwa. 3. Wymiar czasowy bezpieczeństwa – bezpieczeństwo właściwe poszczególnym epokom historycznym. 4. Demokratyczny model bezpieczeństwa ustrojowego państwa. 5. Autorytarny model bezpieczeństwa ustrojowego państwa. 6. Totalitarny model bezpieczeństwa ustrojowego państwa. 7. Zagrożenia dla bezpieczeństwa ustrojowego państwa na wybranych przykładach.
16.	Zamierzone efekty kształcenia*	Wiedza	<p>W zakresie wiedzy student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prezentuje teoretyczne ujęcia kreowanych przez człowieka porządków ustrojowych państw i ich zrzeszeń/związków (w wymiarze normatywnym, politycznym, gospodarczym, instytucjonalnym, społeczno-strukturalnym), w szczególności koncepcje modeli ich bezpieczeństwa, • charakteryzuje zagrożenia dla bezpieczeństwa ustrojowego państwa wynikające z aktywności ludzkiej.
Umiejętności		<p>W zakresie umiejętności student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje zależności pomiędzy porządkami ustrojowymi państw i systemami ich ochrony (w tym w ujęciu dynamicznym), • proponuje sposoby przeciwdziałania zagrożeniom bezpieczeństwa ustrojowego państwa, uwzględniając obowiązujące regulacje prawne (typ ustroju), procedury, stosunki społeczne i system instytucji bezpieczeństwa. 	
Kompetencje społeczne		<p>W zakresie kompetencji społecznych student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • inicjuje działania służące ochronie bezpieczeństwa ustrojowego państwa 	

17.	Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego przedmiotu	<p>Literatura podstawowa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Garlicki L.: Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu, Wolters Kluwer, Warszawa 2017. 2. Ura E., Pieprzny S. (red.): Bezpieczeństwo wewnętrzne państwa, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2015. 3. Ściborek Z., Wiśniewski B., Kuc R.B., Dawidczyk A.: Bezpieczeństwo wewnętrzne. Podręcznik akademicki, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2015. 4. Sarnecki P.: Ustroje konstytucyjne państw współczesnych, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2013. <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zięba-Załucka H.: Konstytucyjne aspekty bezpieczeństwa, „Studia Iuridica Lublinensia” 2014, nr 22, s. 411-428. 2. Sulowski S., Brzeziński M. (red.): Bezpieczeństwo wewnętrzne państwa. Wybrane zagadnienia, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2009. 3. J. Kuciński, W. Wołpiuk, Zasady ustroju politycznego państwa w Konstytucji RP z 1997 roku, Warszawa 2012. 4. Z. Ściborek, B. Wiśniewski, R. B. Kuc, A. Dawidczyk, Bezpieczeństwo wewnętrzne. Podręcznik akademicki, Warszawa 2015.
-----	---	--

BILANS PUNKTÓW ECTS (obciążenie pracą studenta)				
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]			
	Wykłady		Ćwiczenia	
Udział w zajęciach	30		15	
Przygotowanie do kolokwium zaliczeniowego z wykładów/ ćwiczeń w tym lektura materiałów dydaktycznych	20		15	
Przygotowanie do ćwiczeń	-		20	
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	50		50	
Punkty ECTS za modul/przedmiot	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta
	1,2	0,8	0,6	1,4

**Macierz oraz weryfikacja efektów kształcenia dla modułu (przedmiotu) Bezpieczeństwo ustrojowe państwa
w odniesieniu do form zajęć**

Numer przedmiotowego efektu kształcenia	PRZEDMIOTOWY EFEKT KSZTAŁCENIA	Forma zajęć	Metody weryfikacji	Odniesienie do efektu kierunkowego	Odniesienie do efektu obszaruowego	Odniesienie do kompetencji inżynierskich**
WIEDZA						
EK-P_W01	prezentuje teoretyczne ujęcia kreowanych przez człowieka porządków ustrojowych państw i ich zrzeseń/ związków (w wymiarze normatywnym, politycznym, gospodarczym, instytucjonalnym, społeczno-strukturalnym), w szczególności koncepcje modeli ich bezpieczeństwa	Wykłady	odpowiedź ustna/ sprawdzian pisemny	EK-K_W01 EK-K_W03	P7S_WG	
EK-P_W02	charakteryzuje zagrożenia dla bezpieczeństwa ustrojowego państwa wynikające z aktywności ludzkiej	Wykłady	odpowiedź ustna/ sprawdzian pisemny	EK-K_W03	P7S_WG	
UMIĘJĘTNOŚCI						
EK-P_U01	rozpoznaje zależności pomiędzy porządkami ustrojowymi państw i systemami ich ochrony (w tym w ujęciu dynamicznym)	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_U01	P7S_UW	
EK-P_U02	proponuje sposoby przeciwdziałania zagrożeniom bezpieczeństwa ustrojowego państwa, uwzględniając obowiązujące regulacje prawne (typ ustroju), procedury, stosunki społeczne i system instytucji	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_U04	P7S_UW	
KOMPETENCJE SPOŁECZNE						
EK-P_K01	inicjuje działania służące ochronie bezpieczeństwa ustrojowego państwa	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_K03	P7S_KO	

Lp.	Elementy składowe sylabusu	Opis	
1.	Nazwa modułu/ przedmiotu	Bezpieczeństwo transgraniczne i współpraca międzynarodowa	
2.	Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Instytut Nauk Społecznych Zakład Bezpieczeństwa Wewnętrznego	
3.	Kod przedmiotu	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		BW.07.1.W BW.07.1.C	
4.	Język przedmiotu	Język polski	
5.	Typ przedmiotu	Przedmiot: <ul style="list-style-type: none"> • obowiązkowy do zaliczenia I semestru/ I roku studiów, • obowiązkowy do ukończenia całego toku studiów. 	
6.	Rok studiów, semestr	Rok I Semestr I	
7.	Imię i nazwisko osoby (osób) prowadzącej przedmiot	dr Ryszard Oleszkowicz	
8.	Imię i nazwisko osoby (osób) egzaminującej bądź udzielającej zaliczenia w przypadku, gdy nie jest nim osoba prowadząca dany przedmiot		
9.	Formuła przedmiotu	Wykłady Ćwiczenia	
10.	Wymagania wstępne	Brak	
11.	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 15 godzin Ćwiczenia – 15 godzin	
12.	Liczba punktów ECTS przypisana modułowi/przedmiotowi	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 2 ECTS Ćwiczenia – 1 ECTS	
	Założenia i cele modułu/przedmiotu	Celem przedmiotu jest: <ul style="list-style-type: none"> • poznanie problematyki bezpieczeństwa państwa/stowarzyszeń państw związanej z jego/ich otoczeniem o różnych potencjałach, interesach/potrzebach, które generują różne zagrożenia dla kierunkowego bezpieczeństwa wewnętrznego danego państwa/stowarzyszeń państw; • charakterystyka systemu zabezpieczenia przed zagrożeniami w ramach granic Unii Europejskiej/Strefy Schengen i Polski; • wprowadzenie do zarządzania ruchem granicznym, z uwzględnieniem bezpieczeństwa granic państwowych i bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. 	

13.	Metody dydaktyczne	<p>Wykłady: wykład konwersatoryjny (informacyjno-problemowy), tj. z elementami dialogu z uczestnikami zajęć (słuchaczami), z wykorzystaniem narzędzi multimedialnych i/lub pomocy tradycyjnych.</p> <p>Ćwiczenia: metoda ćwiczeniowa (tradycyjna), metoda przypadku, metoda sytuacyjna – do realizacji w ramach pracy indywidualnej i/lub zespołowej studentów.</p>
14.	Forma i warunki zaliczenia przedmiotu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia z przedmiotu, a także formę i warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć wchodzących w zakres danego przedmiotu	<p>Zaliczenie wykładów: Egzamin (E) – wykłady w I semestrze.</p> <p>Egzamin na podstawie wyników zadań (otwartych i/lub zamkniętych) odnoszących się do treści przedstawionych na zajęciach i we wskazanych lekturach oraz do wyznaczonego do realizacji efektu kształcenia z zakresu wiedzy. Stosowane będzie kryterium ilościowo-jakościowe, czyli zaliczenie będzie możliwe pod warunkiem udzielenia poprawnych/satysfakcjonujących (w stopniu ustalonym przez prowadzącego) odpowiedzi na określoną liczbę pytań.</p> <p>Warunkiem dopuszczenia do egzaminu jest zaliczenie ćwiczeń na ocenę pozytywną.</p> <p>Zaliczenie ćwiczeń: Zaliczenie z oceną (ZO) – ćwiczenia w I semestrze.</p> <p>Zaliczenie na podstawie aktywności i wyników wykonanych zadań indywidualnych i/lub zespołowych. Ćwiczenia służą potwierdzeniu w stopniu ustalonym przez prowadzącego (z zastosowaniem kryterium ilościowo-jakościowego) realizacji założonych efektów kształcenia z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych.</p>
15.	Treści merytoryczne przedmiotu oraz sposób ich realizacji	<p>Tematy wykładów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bezpieczeństwo transgraniczne we współczesnym świecie: pojęcie i wymiary: kryminalny, demograficzny, ekonomiczny, ekologiczny, fitosanitarny, militarny. 2. System zarządzania bezpieczeństwem granic państwowych Polski: struktura i podział kompetencji w świetle obowiązujących regulacji. 3. Bezpieczeństwo granic państw Unii Europejskiej oraz stowarzyszonych w ramach strefy Schengen: Zadania Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex), Rola Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej. 4. Przeciwdziałanie zagrożeniom transgranicznym: wyzwania i postulaty. <p>Tematy ćwiczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bezpieczeństwo transgraniczne RP w ujęciu podmiotowym, przedmiotowym i statystycznym oraz przeciwdziałanie zagrożeniom: stan obecny i postulowany: zagrożenia granic: wschodniej, granic zachodnich i południowych oraz morskich. 2. Zarządzanie ruchem granicznym: polityka wizowa i azyłowa państwa a bezpieczeństwo wewnętrzne Polski. 3. Zarządzanie ruchem granicznym: mały ruch graniczny a bezpieczeństwo transgraniczne Polski.

16.	Zamierzone efekty kształcenia*	Wiedza	<p>Student w zakresie wiedzy:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje aspekty/wymiary bezpieczeństwa transgranicznego państwa (grupy państw) jako podmiotu sąsiadującego (podmiotów sąsiadujących) z podmiotami podobnymi, jednak o potencjałach (także interesach, potrzebach) różniących się od potencjału danego państwa (grupy państw), przedstawia elementy/aspekty systemu zarządzania bezpieczeństwem transgranicznym Polski i Unii Europejskiej/Strefy Schengen jako odpowiedzi członków populacji tych podmiotów polityczno-gospodarczych na zagrożenia o charakterze transgranicznym.
		Umiejętności	<p>Student w zakresie umiejętności:</p> <ul style="list-style-type: none"> proponuje sposoby przeciwdziałania zagrożeniom bezpieczeństwa transgranicznego Polski/Unii Europejskiej/Strefy Schengen adekwatne do rodzaju tych zagrożeń.
		Kompetencje społeczne	<p>Student w zakresie kompetencji społecznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> inicjuje hipotetyczne działania zapobiegające identyfikowanym zagrożeniom bezpieczeństwa transgranicznego państwa/grupy państw.
17.	Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego przedmiotu	<p>Literatura podstawowa:</p> <ol style="list-style-type: none"> M. Banasik, A. Rogozińska, Bezpieczeństwo geopolityczne, Warszawa 2022. Wybrane systemy współpracy międzynarodowej w zapewnieniu bezpieczeństwa wewnętrznego państwa, red. Tomasz Kownacki, Warszawa 2019. A. Wawrzusiszyn: Wybrane problemy transgranicznego bezpieczeństwa Polski, Difin, Warszawa 2012. <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> Współpraca? Rywalizacja? Walka. Studia przypadków z zakresu współczesnych stosunków międzynarodowych, red. Anna Potyrała, Warszawa 2020. T. R. Aleksandrowicz: Bezpieczeństwo w Unii Europejskiej, Difin, Warszawa 2011. E. Ura, S. Pieprzny (red.): Bezpieczeństwo wewnętrzne państwa, Wydawnictwo UR, Rzeszów 2015. 	

BILANS PUNKTÓW ECTS (obciążenie pracą studenta)		
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]	
	Wykłady	Ćwiczenia
Udział w zajęciach	15	15
Przygotowanie do egzaminu/ zaliczenia	35	5
Przygotowanie do ćwiczeń	-	5
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	50	25

Punkty ECTS za modul/przedmiot	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta
	0,6	1,4	0,6	0,4

Macierz oraz weryfikacja efektów kształcenia dla modułu (przedmiotu) Bezpieczeństwo transgraniczne i współpraca międzynarodowa w odniesieniu do form zajęć						
Numer przedmiotowego efektu kształcenia	PRZEDMIOTOWY EFEKT KSZTAŁCENIA	Forma zajęć	Metody weryfikacji	Odniesienie do efektu kierunkowego	Odniesienie do efektu obszarowego	Odniesienie do kompetencji inżynierskich**
WIEDZA						
EK-P_W01	opisuje aspekty/wymiary bezpieczeństwa transgranicznego państwa (grupy państw) jako podmiotu sąsiadującego (podmiotów sąsiadujących) z podmiotami podobnymi, jednak o potencjałach (także interesach, potrzebach) różniących się od potencjału danego państwa (grupy państw)	Wykłady	odpowiedź ustna/ sprawdzian pisemny	EK-K_W01	P7S_WG	
EK-P_W02	przedstawia elementy/aspekty systemu zarządzania bezpieczeństwem transgranicznym Polski i Unii Europejskiej/Strefy Schengen jako odpowiedzi członków populacji tych podmiotów polityczno-gospodarczych na zagrożenia o charakterze transgranicznym.	Wykłady	odpowiedź ustna/ sprawdzian pisemny	EK-K_W03	P7S_WG	
UMIEJĘTNOŚCI						
EK-P_U01	proponuje sposoby przeciwdziałania zagrożeniom bezpieczeństwa transgranicznego Polski/Unii Europejskiej/Strefy Schengen adekwatne do rodzaju tych zagrożeń	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_U03 EK-K_U04	P7S_UW	
KOMPETENCJE SPOŁECZNE						
EK-P_K01	inicjuje hipotetyczne działania zapobiegające identyfikowanym zagrożeniom bezpieczeństwa transgranicznego państwa/grupy państw	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_K02	P7S_KK	

SYLABUSU MODUŁU/PREDMIOTU NA STUDIACH WYŻSZYCH

Lp.	Elementy składowe sylabusu	Opis	
1.	Nazwa modułu/ przedmiotu	Ochrona danych osobowych	
2.	Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Instytut Nauk Społecznych / Zakład Bezpieczeństwa Wewnętrznego	
3.	Kod przedmiotu	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		BW.08.1.W BW.08.1.C	
4.	Język przedmiotu	Język polski	
5.	Typ przedmiotu	Przedmiot: <ul style="list-style-type: none"> • obowiązkowy do zaliczenia I semestru / I roku studiów, • obowiązkowy do ukończenia całego toku studiów. 	
6.	Rok studiów, semestr	Rok I Semestr I	
7.	Imię i nazwisko osoby (osób) prowadzącej przedmiot	dr hab. Stanisław J. Rysz	
8.	Imię i nazwisko osoby (osób) egzaminującej bądź udzielającej zaliczenia w przypadku, gdy nie jest nim osoba prowadząca dany przedmiot		
9.	Formuła przedmiotu	Wykłady Ćwiczenia	
10.	Wymagania wstępne	Brak	
11.	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 15 godz. Ćwiczenia – 15 godz.	
12.	Liczba punktów ECTS przypisana modułowi/przedmiotowi	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykład – 1 ECTS Ćwiczenia – 2 ECTS	
13.	Założenia i cele modułu/ przedmiotu	Celem przedmiotu jest: <ul style="list-style-type: none"> • wprowadzenie do Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z 	

		<p>przetwarzaniem danych osobowych i swobodnego przepływu takich danych (RODO);</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie z regulacjami prawnymi i procedurami odnośnie organizacji bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych; • wyposażenie w umiejętność identyfikacji zagrożeń i oceny ryzyka ich materializacji w procesach przetwarzania danych osobowych; • pokazanie najważniejszych dokumentów w systemie ODO i nauka ich tworzenia;
14.	Metody dydaktyczne	<p>Wykłady: wykład informacyjny i problemowy z wykorzystaniem prezentacji, plików multimedialnych.</p> <p>Ćwiczenia: metoda ćwiczeniowa; studium przypadku, metoda sytuacyjna.</p>
15.	Forma i warunki zaliczenia przedmiotu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia z przedmiotu, a także formę i warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć wchodzących w zakres danego przedmiotu	<p>Zaliczenie wykładów:</p> <p>Zaliczenie (Z) – wykłady w I semestrze.</p> <p>Zaliczenie ustne (pytania otwarte) lub pisemne (pytania otwarte i/lub zamknięte), odnoszące się do treści przedstawionych na zajęciach i w innych wskazanych źródłach oraz do wyznaczonego do realizacji efektu kształcenia z zakresu wiedzy.</p> <p>Warunkiem dopuszczenia do zaliczenia wykładu jest zaliczenie ćwiczeń na ocenę pozytywną.</p> <p>Zaliczenie ćwiczeń:</p> <p>Zaliczenie z oceną (ZO) – ćwiczenia w I semestrze.</p> <p>Zaliczenie na podstawie wyników zadań indywidualnych i/lub zespołowych, problemowych i praktycznych, wykonywanych systematycznie. Warunkiem zaliczenia jest pozytywna ocena stanowiąca wypadkową ocen uzyskiwanych w ramach ciągłego procesu ewaluacji, obejmującego różne formy aktywności na zajęciach i w związku z zajęciami ćwiczeniowymi.</p>
16.	Treści merytoryczne przedmiotu oraz sposób ich realizacji	<p>Tematyka wykładów (zakres omawianych zagadnień):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Osoba jako podmiot i przedmiot danych osobowych; 2. RODO – co i jak się zmieniło w praktyce przetwarzania i ochrony danych osobowych: analiza porównawcza; 3. System przetwarzania i ochrony danych osobowych – wymiar instytucjonalny (podmioty uczestniczące, ich prawa i obowiązki); 4. Specyfikacja elementów i pojęć dotyczących systemu przetwarzania danych osobowych; 5. Zagrożenia, podatności i ryzyka materializacji – podstawowe zasady; 6. Przetwarzanie danych osobowych w dobie cyberprzestrzeni i cyberzagrożeń; 7. Poszerzenie wiedzy w obszarach wskazanych przez studentów. <p>Tematyka ćwiczeń (zakres zagadnień do przećwiczenia):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Osoba jako podmiot i przedmiot przetwarzania danych osobowych na przykładzie wybranych organizacji. 2. Specyfikacja elementów i pojęć systemu przetwarzania danych osobowych – studia przypadków. 3. Zagrożenia związane z wykorzystywaniem instrumentów cyfrowych w procesach gromadzenia i przetwarzania danych osobowych. Analiza

			<p>przykładów cyberataków za pomocą kanału e-mail.</p> <p>4. System przetwarzania i ochrony danych osobowych na wybranych przykładach – kształtowanie poprawnych zachowań.</p>
17.	Zamierzone efekty kształcenia*	Wiedza	<p>W zakresie wiedzy student:</p> <ul style="list-style-type: none"> operuje terminologią, opisuje pojęcia i charakteryzuje czynności oraz zasady postępowania (w tym przepisy) odnoszące się do systemu przetwarzania i ochrony danych osobowych.
		Umiejętności	<p>W zakresie umiejętności student:</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje zmiany systemu przetwarzania i ochrony danych osobowych, wyjaśnia znaczenie jego składników i obowiązujące w nim zasady, identyfikuje zagrożenia dla procesów gromadzenia i przetwarzania danych osobowych i dostosowuje (dobiera) do nich sposoby przeciwdziałania.
		Kompetencje społeczne	<p>W zakresie kompetencji społecznych student:</p> <ul style="list-style-type: none"> podejmuje (inicjuje) działania służące ochronie oraz bezpiecznemu gromadzeniu i przetwarzaniu danych osobowych.
18.	Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego przedmiotu		<p>Literatura podstawowa:</p> <ol style="list-style-type: none"> T. Banyś i in.: RODO: Przewodnik po kluczowych zmianach, Wiedza i Praktyka, Warszawa 2018. M. Kubiak, S. Topolewski (red.): Współczesne wyzwania i zagrożenia wobec ochrony informacji niejawnych i danych osobowych, Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny, Siedlce 2018. T. Osiej, M. Czarnecki: RODO w 15 krokach: praktyczny poradnik dla przedsiębiorców, C.H. Beck, Warszawa 2018. J. Taczowska-Olszewska, M. Nowikowska, A. Brzostek (red.): Reforma ochrony danych osobowych: cel, narzędzia, skutki, Wydawnictwo Naukowe Silva Rerum, Poznań 2018. <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> B. Marcinkowski: Dane osobowe: Polska, UE, USA: współczesne wyzwania. Administracyjnoprawne zagadnienia odpowiedniości poziomu ochrony danych osobowych na przykładzie amerykańskiego prawa federalnego, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2018. T. Hoffmann: Wybrane aspekty cyberbezpieczeństwa w Polsce, FNCE, Poznań 2018.

BILANS PUNKTÓW ECTS (obciążenie pracą studenta)		
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]	
	Wykłady	Ćwiczenia
Udział w zajęciach	15	15
Przygotowanie do zaliczenia wykładu/ćwiczeń	10	15

Przygotowanie do ćwiczeń			20	
Sumaryczne obciążenie pracą studenta		25	50	
Punkty ECTS za moduł/przedmiot	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta
	0,6	0,4	0,6	1,4

Macierz oraz weryfikacja efektów kształcenia dla modułu (przedmiotu) Ochrona danych osobowych w odniesieniu do form zajęć						
Numer przedmiotowego efektu kształcenia	PRZEDMIOTOWY EFEKT KSZTAŁCENIA	Forma zajęć	Metody weryfikacji	Odniesienie do efektu kierunkowego	Odniesienie do efektu obszarowego	Odniesienie do kompetencji inżynierskich**
WIEDZA						
EK-P_W01	operuje terminologią, opisuje pojęcia i charakteryzuje czynności oraz zasady postępowania (w tym przepisy) odnoszące się do systemu przetwarzania i ochrony danych osobowych	Wykłady	odpowiedź ustna/ sprawdzian pisemny	EK-K_W06	P7S_WK	
UMIĘJĘTNOŚCI						
EK-P_U01	analizuje zmiany systemu przetwarzania i ochrony danych osobowych, wyjaśnia znaczenie jego składników i obowiązujące w	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_U03	P7S_UW	
EK-P_U02	identyfikuje zagrożenia dla procesów gromadzenia i przetwarzania danych osobowych i dostosowuje (dobiera) do nich sposoby	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_U01	P7S_UW	
KOMPETENCJE SPOŁECZNE						
EK-P_K01	podejmuje (inicjuje) działania służące ochronie oraz bezpiecznemu gromadzeniu i przetwarzaniu danych	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_K01 EK-K_K02	P7S_KK	

SYLABUSU MODUŁU/PRZEDMIOTU NA STUDIACH WYŻSZYCH

Lp.	Elementy składowe sylabusu	Opis	
1.	Nazwa modułu/ przedmiotu	Nowe technologie w zarządzaniu bezpieczeństwem	
2.	Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Instytut Nauk Społecznych / Zakład Bezpieczeństwa Wewnętrznego	
3.	Kod przedmiotu	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		BW.09.1.W BW.09.1.C	
4.	Język przedmiotu	Język polski	
5.	Typ przedmiotu	Przedmiot: <ul style="list-style-type: none"> • obowiązkowy do zaliczenia I semestru/I roku studiów, • obowiązkowy do ukończenia całego toku studiów. 	
6.	Rok studiów, semestr	Rok I Semestr I	
7.	Imię i nazwisko osoby (osób) prowadzącej przedmiot	dr hab. inż. Stanisław J. Rysz	
8.	Imię i nazwisko osoby (osób) egzaminującej bądź udzielającej zaliczenia w przypadku, gdy nie jest nim osoba prowadząca dany przedmiot		
9.	Formuła przedmiotu	Wykłady Ćwiczenia	
10.	Wymagania wstępne	Brak (przedmiot jest realizowany w I semestrze studiów)	
11.	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 15 godzin Ćwiczenia – 15 godzin	
12.	Liczba punktów ECTS przypisana modułowi/przedmiotowi	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 1 ECTS Ćwiczenia – 2 ECTS	
14.	Założenia i cele modułu/ przedmiotu	Celem przedmiotu jest: <ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie studentów z wybranymi zmianami zachodzącymi w odniesieniu do czynności i procesów zapewniania bezpieczeństwa w obszarach cywilnych i militarnych, które są powodowane postępowaniem technicznym; • wskazanie nowoczesnych technologii w działaniach ochronnych w bezpieczeństwie wewnętrznym w celu przeciwdziałania zdarzeniom o charakterze katastrof naturalnych i/lub technicznych. 	

15.	Metody dydaktyczne		<p>Wykłady: wykład informacyjny, wykład problemowy z wykorzystaniem prezentacji i plików multimedialnych.</p> <p>Ćwiczenia: metoda ćwiczeniowa; metoda problemowa, metoda sytuacyjna, studium przypadku, prezentacja/referat, dyskusja.</p>
16.	Forma i warunki zaliczenia przedmiotu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia z przedmiotu, a także formę i warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć wchodzących w zakres danego przedmiotu		<p>Zaliczenie wykładów: Zaliczenie (Z) – wykłady w I semestrze.</p> <p>Zaliczenie na podstawie obecności na wykładach, wyników zadań (otwartych i/lub zamkniętych) odnoszących się do treści przedstawionych na zajęciach i we wskazanych lekturach oraz do wyznaczonych do realizacji efektów kształcenia z zakresu wiedzy.</p> <p>Warunkiem dopuszczenia do zaliczenia wykładu jest zaliczenie ćwiczeń na ocenę pozytywną.</p> <p>Zaliczenie ćwiczeń: Zaliczenie z oceną (ZO) – ćwiczenia w I semestrze.</p> <p>Zaliczenie na podstawie obecności, aktywności i wyników wykonanych zadań indywidualnych i/lub zespołowych. Ćwiczenia służą potwierdzeniu w stopniu ustalonym przez prowadzącego (z zastosowaniem kryterium ilościowo-jakościowego) realizacji założonych efektów kształcenia z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych.</p>
17.	Treści merytoryczne przedmiotu oraz sposób ich realizacji		<p>Tematy wykładów (zakres zagadnień do omówienia):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nowoczesne technologie (NT) w zarządzaniu bezpieczeństwem – specyfika zagrożeń, ryzyk i zarządzania w bezpieczeństwie. 2. NT w zarządzaniu bezpieczeństwem – wykrywanie zagrożeń i zdarzeń ich materializacji. 3. NT w zarządzaniu bezpieczeństwem – powiadamianie ratunkowe (także w aspekcie starości). 4. Wpływ NT na obraz współczesnego pola walki. 5. Cyberbezpieczeństwo w obliczu cyberzagrożenia. 6. Perspektywy rozwoju nowych technologii w aspekcie bezpieczeństwa. 7. Podsumowanie zajęć z dyskusją szczególnie interesujących zagadnień. <p>Tematy ćwiczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Specyfika zarządzania bezpieczeństwem militarnym i niemilitarnym. 2. Współczesne wojny hybrydowe – omówienie na bazie bieżących zdarzeń. 3. Lokalne systemy ostrzegania powodziowego na Podkarpaciu – omówienie zasady działania i przykładów zastosowania, analiza SWOT. 4. System informacji przestrzennej (GIS) jako narzędzie optymalizacji działań służb interwencyjnych oraz ratownictwa i ochrony ludności w województwie podkarpackim – omówienie i rozdanie tematów do opracowania. 5. GIS – rozważania na temat zastosowań – analiza referatów i prezentacji. 6. GIS – rozważania na temat zastosowań – analiza referatów i prezentacji. 7. Zajęcia końcowe – sprawdzenie efektów kształcenia.
1.	Zamierzone efekty kształcenia*	Wiedza	<p>Student w zakresie wiedzy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia aspekty współczesnych koncepcji/teorii konfliktów zbrojnych, w szczególności w ich wymiarze obronnym, • opisuje nowoczesne rozwiązania technologiczne jako odpowiedzi człowieka (zbiorowości) na zagrożenia bezpieczeństwa państwa.

		Umiejętności	<p>Student w zakresie umiejętności:</p> <ul style="list-style-type: none"> proponuje i/lub stosuje sposoby przeciwdziałania zagrożeniom bezpieczeństwa wewnętrznego państwa, w szczególności zaawansowane technologicznie, według podsystemów ochronnych oraz identyfikowanych zagrożeń i ich uwarunkowań, podejmuje dyskusję na temat problematyki nowych technologii w bezpieczeństwie wewnętrznym i dokumentuje jej wyniki.
		Kompetencje społeczne	<p>Student w zakresie kompetencji społecznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> podejmuje decyzje zgodnie z zasadami etycznymi w sytuacjach wymagających zastosowania nowych technologii w bezpieczeństwie.
2.	Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego przedmiotu		<p>Literatura podstawowa:</p> <ol style="list-style-type: none"> M. Kubiak, A. Turek, Współczesne bezpieczeństwo militarne, Wydawnictwo UPH, Warszawa-Siedlce 2012 S.J. Rysz, Zarządzanie kryzysowe zintegrowane. Wydanie 2, Difin, 2020 S.J. Rysz., Ostrzeżenie, alarmowanie, powiadamianie ratunkowe. Wydanie 2, Difin, 2022. <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> W. Filipkowski (red.), Nowoczesne technologie na rzecz bezpieczeństwa, Wyd. AMW, Gdynia 2015. Publikacja na stronie www: https://www.academia.edu/33232745/Nowoczesne_tehnologie_na_rzecz_bezpiecze%C5%84stwa_pdf, (dostęp: 9.10.2023). Urząd Lotnictwa Cywilnego, Podręcznik zarządzanie bezpieczeństwem, Wydanie II, 2009 r. Publikacja dostępna na stronie www: https://ulc.gov.pl/download/bezpieczenstow_lotow/standardy_sms/podrecznik_zarzadzania_bezpieczenstwem_wydanie_ii_pl.pdf, (dostęp: 10.10.2023). ULC, (Podręcznik zarządzania bezpieczeństwem, Wydanie czwarte 2018. Publikacja dostępna na stronie www: https://ulc.gov.pl/download/bezpieczenstow_lotow/standardy_sms/podrecznik_zarzadzania_bezpieczenstwem_wydanie_ii_pl.pdf, (dostęp: 10.10.2023) J. Wolanin, Inżynieria w bezpieczeństwie wewnętrznym, SGSP, Warszawa 2020. R. Czulda: Śmiercionośne bezzałogowce, „Wiedza i Życie” 2018, nr 5, s. 18-21. J. Scahill: Brudne wojny, Wydawnictwo Sine Qua Non, Kraków 2014. R. Anderson, Inżynieria zabezpieczeń, WNT, Warszawa, 2005. M. Kisilowski, K. Urbaniak: Wykorzystanie technologii informacyjnych w zarządzaniu publicznym w Polsce, „Studia Ekonomiczne” 2013. Biała księga bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej, Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Warszawa 2013.

BILANS PUNKTÓW ECTS (obciążenie pracą studenta)		
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]	
	Wykłady	Ćwiczenia
Udział w zajęciach	15	15
Przygotowanie do zaliczenia wykładu	10	10
Przygotowanie do ćwiczeń	-	20

Sumaryczne obciążenie pracą studenta	25		50	
Punkty ECTS za moduł/przedmiot	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta
	0,6	0,4	0,6	1,4

Macierz oraz weryfikacja efektów kształcenia dla modułu (przedmiotu) Nowe technologie w zarządzaniu bezpieczeństwem w odniesieniu do form zajęć

Numer przedmiotowego efektu kształcenia	PRZEDMIOTOWY EFEKT KSZTAŁCENIA	Forma zajęć	Metody weryfikacji	Odniesienie do efektu kierunkowego	Odniesienie do efektu obszarowego	Odniesienie do kompetencji inżynierskich**
WIEDZA						
EK-P_W01	prezentuje aspekty współczesnych koncepcji/teorii konfliktów zbrojnych, w szczególności w ich wymiarze	Wykłady	odpowiedź ustna/ sprawdzian pisemny	EK-K_W01 EK-K_W07	P7S_WG	
EK-P_W02	opisuje nowoczesne rozwiązania technologiczne jako odpowiedzi człowieka (zbiorowości) na zagrożenia bezpieczeństwa	Wykłady	odpowiedź ustna/ sprawdzian pisemny	EK-K-W03	P7S_WG	
UMIĘTNOŚCI						
EK-P_U01	proponuje i/lub stosuje sposoby przeciwdziałania zagrożeniom bezpieczeństwa wewnętrznego państwa, w szczególności zaawansowane technologicznie, według podsystemów ochronnych oraz	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_U03 EK-K_U04	P7S_UW	
EK-P_U02	podejmuje dyskusję na temat problematyki nowych technologii w bezpieczeństwie wewnętrznym i dokumentuje jej wyniki	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_U05	P7S_UK	
KOMPETENCJE SPOŁECZNE						
EK-P_K01	podejmuje decyzje zgodnie z zasadami etycznymi w sytuacjach wymagających zastosowania nowych technologii w	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_K05	P7S_KR	

SYLABUSU MODUŁU/PRZEDMIOTU NA STUDIACH WYŻSZYCH

Lp.	Elementy składowe sylabusu	Opis	
1.	Nazwa modułu/ przedmiotu	Metodologia badań nad bezpieczeństwem	
2.	Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Instytut Nauk Społecznych / Zakład Bezpieczeństwa Wewnętrznego	
3.	Kod przedmiotu	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		BW.10.2.W BW.10.2.C	
4.	Język przedmiotu	Język polski	
5.	Typ przedmiotu	Przedmiot: <ul style="list-style-type: none"> • obowiązkowy do zaliczenia I semestru/I roku studiów, • obowiązkowy do ukończenia całego toku studiów, 	
6.	Rok studiów, semestr	Rok I Semestr II	
7.	Imię i nazwisko osoby (osób) prowadzącej przedmiot	dr hab. inż. Stanisław Rysz	
8.	Imię i nazwisko osoby (osób) egzaminującej bądź udzielającej zaliczenia w przypadku, gdy nie jest nim osoba prowadząca dany przedmiot		
9.	Formuła przedmiotu	Wykłady Ćwiczenia	
10.	Wymagania wstępne	Wybrane treści z przedmiotów: Teorie bezpieczeństwa, Bezpieczeństwo ustrojowe państwa	
11.	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 15 godzin Ćwiczenia – 15 godzin	
12.	Liczba punktów ECTS przypisana modułowi/przedmiotowi	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 1 ECTS Ćwiczenia – 1 ECTS	
13.	Założenia i cele modułu/ przedmiotu	<p>Celem przedmiotu jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie z wiedzą z zakresu metodologii badań społecznych (badań nad bezpieczeństwem), w tym z zasadami normatywnymi takich badań, służącymi ich prowadzeniu instrumentami oraz z formalnymi wymogami raportowania ich wyników; • kształtowanie umiejętności posługiwania się spectrum metod/technik badawczych oraz opracowania podstawowych narzędzi badawczych; • nabycie umiejętności konceptualizacji problematyki badań, jej eksplikacji, operacjonalizacji, analizy uzyskanych wyników i ewentualnego testowania hipotez badawczych (związanych z bezpieczeństwem i/lub poczuciem bezpieczeństwa); • kształtowanie umiejętności opracowywania i prezentacji wyników badań naukowych. 	

14.	Metody dydaktyczne	<p>Wykłady: wykład informacyjny i problemowy z wykorzystaniem prezentacji, ewentualnie plików multimedialnych.</p> <p>Ćwiczenia: metoda ćwiczeniowa; metoda problemowa, giełda pomysłów, metoda pomiaru w terenie, obserwacji, analizy dokumentów itp.</p>
15.	<p>Forma i warunki zaliczenia przedmiotu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia z przedmiotu, a także formę i warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć wchodzących w zakres danego przedmiotu</p>	<p>Zaliczenie wykładów: Zaliczenie z oceną (ZO) – wykłady w II semestrze.</p> <p>Zaliczenie w formie ustnej lub pisemnej; ocena odpowiedzi na pytania otwarte i/lub zamknięte, odnoszące się do treści przedstawionych na zajęciach i we wskazanych lekturach. Stosowane będzie ilościowo-jakościowe kryterium zaliczenia, czyli zaliczenie będzie możliwe (na kolejne stopnie począwszy od dst) pod warunkiem udzielenia poprawnych/satysfakcjonujących odpowiedzi/wypowiedzi na określoną liczbę pytań odnoszących się do przewidzianych do realizacji efektów kształcenia.</p> <p>Warunkiem dopuszczenia do egzaminu jest uzyskanie zaliczenia z ćwiczeń.</p> <p>Zaliczenie ćwiczeń: Zaliczenie z oceną (ZO) – ćwiczenia w II semestrze.</p> <p>Zaliczenie na podstawie aktywności na zajęciach (realizacja zadań praktycznych/problemowych w oparciu o treści wykładu oraz lekturę wskazanych tekstów; liczy się liczba i jakość wypowiedzi i/lub rozstrzygnięć kwestii problemowych dokonanych indywidualnie lub zespołowo) oraz pracy semestralnej w postaci przygotowanego w zespole raportu z przeprowadzonych badań empirycznych. Ocena raportu stanowi podstawowy składnik oceny końcowej – w ustalonej przez prowadzącego proporcji względem ocen za inne aktywności studenta.</p>

16.	Treści merytoryczne przedmiotu oraz sposób ich realizacji		<p>Tematy wykładów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pojęcie metodologii. Rodzaje metodologii. 2. Przyczyny podejmowania badań nad bezpieczeństwem. 3. Proces badawczy i charakterystyka jego etapów: przygotowanie badań (od sformułowania problemu badawczego do doboru próby), realizacja badań, analiza materiału empirycznego oraz ocena przyjętych założeń badawczych (hipotez). 4. Wybrane metody ilościowe i jakościowe w badaniach społecznych (w tym nad bezpieczeństwem). 5. Techniki i narzędzia badań empirycznych wykorzystywane w ramach metod badawczych. 6. Język, konstrukcja i wymogi edytorskie opracowań naukowych. 7. Etyka i polityka w badaniach naukowych. <p>Tematy ćwiczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Formułowanie problemów badawczych z zakresu bezpieczeństwa (np. z obszaru funkcjonowania instytucji i jednostek militarnych /paramilitarnych oraz innych strzegących bezpieczeństwa wewnętrznego i/lub kwalifikacji/postaw kadr tych instytucji/jednostek delegowanych do działań w środowisku podatnym na zagrożenia dla bezpieczeństwa wewnętrznego); wyłonienie zespołów badawczych i przydzielenie im tematów badań. 2. Eksplicacja (wyjaśnienie) problematyki badawczej, sformułowanie hipotez badawczych (korekta propozycji przygotowanych przez zespoły badawcze). 3. Operacjonalizacja problematyki badawczej i przygotowanie odpowiednich narzędzi (kwestionariusza ankiety, wywiadu itp.). 4. Ocena wyników badań pilotażowych i weryfikacja poprawności poczynionych przygotowań. 5. Dobór próby badawczej i realizacja przez zespoły badawcze właściwych badań empirycznych. 6. Prezentacja wyników przeprowadzonych badań przez zespoły badawcze na forum grupy ćwiczeniowej. Analiza materiału empirycznego, weryfikowanie/falsyfikowanie hipotez (krytyczny ogląd prezentowanego materiału przez członków grupy ćwiczeniowej) jako etapy przygotowania końcowych raportów z badań.
17.	Zamierzone efekty kształcenia*	Wiedza	<p>Student w zakresie wiedzy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna podstawowe pojęcia z zakresu metodologii badań naukowych i charakteryzuje procedury (metody, techniki i narzędzia) służących do diagnozowania poczucia bezpieczeństwa i/lub zależności (korelacji) wybranych faktów, zjawisk, procesów z problematyką bezpieczeństwa, w szczególności wewnętrznego, w kontekście omawianych teorii bezpieczeństwa i ich miejsca w systemie nauk, • omawia zasady przygotowywania i redagowania opracowań spełniających kryteria naukowe.

		Umiejętności	<p>Student w zakresie umiejętności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje dostępne dane empiryczne, w tym uzyskane za pomocą odpowiednich procedur i instrumentów badawczych, i wyciąga wnioski dotyczące bezpieczeństwa i/lub poczucia bezpieczeństwa, • opracowuje, prezentuje i dyskutuje efekty pracy własnej i zespołu, w pracach którego uczestniczy, przestrzegając kryteriów naukowości.
		Kompetencje społeczne	<p>Student w zakresie kompetencji społecznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje zainteresowanie prowadzeniem badań w zakresie bezpieczeństwa państwa.
18.	Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego przedmiotu		<p>Literatura podstawowa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. E. Babbie: Podstawy badań społecznych, WN PWN, Warszawa 2018. 2. S. Nowak: Metodologia badań społecznych, WN PWN, Warszawa 2018. 3. J. Sztumski: Wstęp do metod i technik badań społecznych, Wydawnictwo Naukowe „Śląsk”, Katowice 2015. 4. B. Wiśniewski (red.): Bezpieczeństwo w teorii i badaniach naukowych, Wydawnictwo WSPol, Szcztyno 2011, e-book. <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. R. Korzeniowski: Wprowadzenie do metodologii badań bezpieczeństwa narodowego, Wyższa Szkoła Administracji Publicznej im. Stanisława Staszica, Białystok 2014. 2. W. Stach: Metodologia badań bezpieczeństwa, „Safe and Security” 2012, nr 6. 3. W. Kitler W.: Bezpieczeństwo narodowe. Podstawowe kategorie, dylematy pojęciowe i próba systematyzacji, Towarzystwa Wiedzy Obronnej, Warszawa 2010. 4. T. Jemioło, A. Dawidczyk: Wprowadzenie do metodologii badań bezpieczeństwa, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2008. 5. E. Babbie: Badania społeczne w praktyce, WN PWN, Warszawa 2004.

BILANS PUNKTÓW ECTS (obciążenie pracą studenta)				
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]			
	Wykłady		Ćwiczenia	
Udział w zajęciach	15		15	
Przygotowanie do egzaminu/ zaliczenia	10		5	
Przygotowanie do ćwiczeń	-		10	
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	25		25	
Punkty ECTS za modul/przedmiot	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta
	0,6	0,4	0,6	0,4

Macierz oraz weryfikacja efektów kształcenia dla modułu (przedmiotu) Metodologia badań nad bezpieczeństwem w odniesieniu do form zajęć

Numer przedmiotowego efektu kształcenia	PRZEDMIOTOWY EFEKT KSZTAŁCENIA	Forma zajęć	Metody weryfikacji	Odniesienie do efektu kierunkowego	Odniesienie do efektu obszarowego	Odniesienie do kompetencji inżynierskich**
WIEDZA						
E-KP_W01	zna podstawowe pojęcia z zakresu metodologii badań naukowych i charakteryzuje procedury (metody, techniki i narzędzia) służących do diagnozowania poczucia bezpieczeństwa i/lub zależności (korelacji) wybranych faktów, zjawisk, procesów z problematyką bezpieczeństwa, w szczególności wewnętrznego, w kontekście omawianych teorii bezpieczeństwa i ich miejsca w systemie nauk	Wykłady	odpowiedź ustna/ sprawdzian pisemny	E-KK_W02	P7S_WG	
E-KP_W02	omawia zasady przygotowywania i redagowania opracowań spełniających kryteria naukowe	Wykłady	odpowiedź ustna/ sprawdzian pisemny	E-KK_W04	P7S_WK	
UMIEJĘTNOŚCI						
EK-P_U01	analizuje dostępne dane empiryczne, w tym uzyskane za pomocą odpowiednich procedur i instrumentów badawczych, i wyciąga wnioski dotyczące bezpieczeństwa i/lub poczucia bezpieczeństwa	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_U01 EK-K_U02	P7S_UW	
EK-P_U02	opracowuje, prezentuje i dyskutuje efekty pracy własnej i zespołu, w pracach którego uczestniczy, przestrzegając kryteriów naukowości	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_U05	P7S_UK	
KOMPETENCJE SPOŁECZNE						
EK-P_K01	wykazuje zainteresowanie prowadzeniem badań w zakresie bezpieczeństwa państwa	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_K01	P7S_KR	

Lp.	Elementy składowe sylabusu	Opis	
1.	Nazwa modułu/ przedmiotu	Techniki samoobrony	
2.	Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Instytut Nauk Społecznych / Zakład Bezpieczeństwa Wewnętrznego	
3.	Kod przedmiotu	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		BW.11.2.C	
4.	Język przedmiotu	Język polski	
5.	Typ przedmiotu	Przedmiot: <ul style="list-style-type: none"> • obowiązkowy do zaliczenia II semestru, I roku studiów, • obowiązkowy do zaliczenia całego toku studiów. 	
6.	Rok studiów, semestr	Rok I Semestr II	
7.	Imię i nazwisko osoby (osób) prowadzącej przedmiot	mgr A. Słoniewski	
8.	Imię i nazwisko osoby (osób) egzaminującej bądź udzielającej zaliczenia w przypadku, gdy nie jest nim osoba prowadząca dany przedmiot		
9.	Formuła przedmiotu	Ćwiczenia	
10.	Wymagania wstępne	brak	
11.	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Ćwiczenia – 15 godzin	
12.	Liczba punktów ECTS przypisana modułowi/przedmiotowi	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Ćwiczenia – 1 ECTS	
13.	Założenia i cele modułu/przedmiotu	Celem przedmiotu jest <ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie studentów z metodami, technikami, sprzętem do wykonywania ćwiczeń umożliwiających aktywizację mięśni, stawów odpowiedzialnych za wykonywanie ruchów w sposób dynamiczny, • kształtowanie umiejętności wykonywania skutecznych i bezpiecznych ćwiczeń fizycznych, • wyrabianie nawyku aktywnego stylu życia, • ukazanie znaczenia sprawności fizycznej w służbach odpowiedzialnych za bezpieczeństwo wewnętrzne. 	
14.	Metody dydaktyczne	Ćwiczenia, Pokaz, Instruktaż	

15.	Forma i warunki zaliczenia przedmiotu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia z przedmiotu, a także formę i warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć wchodzących w zakres danego przedmiotu		Zaliczenie ćwiczeń: Zaliczenie z oceną (ZO) – ćwiczenia w II semestrze. Na ocenę końcową z przedmiotu składa się: <ul style="list-style-type: none"> • ocena ze sprawdzianu umiejętności – TEST SPRAWNOŚCI służący rekrutacji do służb mundurowych (policji, straży pożarnej, granicznej, służby więziennej), • ocena z poszczególnych prób składających się na TEST SPRAWNOŚCI FIZYCZNEJ, • aktywność na zajęciach (obecność).
16.	Treści merytoryczne przedmiotu oraz sposób ich realizacji		Tematyka ćwiczeń: <ol style="list-style-type: none"> 1. Podział ćwiczeń na poszczególne grupy mięśniowe. 2. Metodyka wykonywania ćwiczeń kulturystycznych. 3. Wykonywanie ćwiczeń z użyciem maszyn oraz ciężaru wolnego. 4. Trening funkcjonalny – ćwiczenia praktyczne: <ul style="list-style-type: none"> • Trening z elastycznym oporem (tubing, gumy thera band) – ćwiczenia indywidualne i grupowe poszczególnych grup mięśniowych oraz ćwiczenia wielostawowe. • Ćwiczenia z odważnikami kettlebel. • Ćwiczenia z zastosowaniem wolnych obciążeń • Trening w zawieszeniu - TRX • Trening na niestabilnym podłożu (stabilizacyjny) – z wykorzystaniem Fitball oraz Bosu. 5. Metoda obwodowo – stacyjna (Wytrzymałość – siłowa) 6. Trening wytrzymałościowy metodą interwałową oraz ciągłą. 7. Podstawowe zasady stretchingu oraz masażu mięśniowo-powięziowego (SMR) z wykorzystaniem wałka do automasażu. 8. Kształtowanie szybkości i zwinności metodą powtórzeniową oraz za pomocą gier i zabaw. 9. Ćwiczenia wzmacniające z piłką lekarską. 10. Kształtowanie skoczności metodą plyometryczną – zeskoki, skoki na skrzynię, skoki na płótkach lekko atletycznych.
17.	Zamierzone efekty kształcenia*	Wiedza	W zakresie wiedzy student: <ul style="list-style-type: none"> • określa metody, techniki, sprzęt do wykonywania ćwiczeń umożliwiających aktywizację mięśni i stawów odpowiedzialnych za wykonywanie ruchów w sposób dynamiczny
		Umiejętności	W zakresie umiejętności student: <ul style="list-style-type: none"> • kształtuje umiejętności wykonywania skutecznych i bezpiecznych ćwiczeń fizycznych, • wyrabia nawyk aktywnego stylu życia.

		Kompetencje społeczne	W zakresie kompetencji społecznych student: <ul style="list-style-type: none"> wykazuje przekonanie o znaczeniu sprawności fizycznej pracy służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo wewnętrzne.
18	Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego przedmiotu		<p>Literatura podstawowa:</p> <ol style="list-style-type: none"> Dalavier F., Gundill M.: Modelowanie sylwetki metodą Delaviera. Ćwiczenia i programy domowego treningu siłowego. PZWL, Warszawa 2012 (część I i II). Demeilles L. Kruszewski M.: Kulturystyka dla każdego, Wrocław, 2000. Manocchia P.: Anatomia treningu siłowego. Buchmann, Warszawa 2012. Szeligowski P.: Trening siły eksplozywnej w sportach walki. Wydawnictwo AHA, Łódź 2012. Zajac A., Wilk., Poprzęcki S., Bacik B., Rzepka R., Mikołajec K., Nowak K.: Współczesny trening siły mięśniowej. AWF, Katowice 2010. <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> Dalavier F.: Atlas treningu siłowego. PZWL, Warszawa 2007. Raczek J., Mynarski W., Ljach W.: Kształtowanie i diagnozowanie koordynacyjnych zdolności motorycznych. AWF, Katowice 2002. Legih B.: Anatomia w treningu szybkości. Muza, Warszawa 2011.

BILANS PUNKTÓW ECTS (obciążenie pracą studenta)				
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]			
	Ćwiczenia		Wykłady	
Udział w zajęciach	15			
Przygotowanie do zaliczeń	5			
Aktywność	5			
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	25			
Punkty ECTS za modul/przedmiot	Z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	Samodzielna praca studenta	Z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	Samodzielna praca studenta
	0,6	0,4		

**Macierz oraz weryfikacja efektów kształcenia dla modułu (przedmiotu) Techniki samoobrony/ pływania
w odniesieniu do form zajęć**

Numer przedmiotowego efektu kształcenia	PRZEDMIOTOWY EFEKT KSZTAŁCENIA	Forma zajęć	Metody weryfikacji	Odniesienie do efektu kierunkowego	Odniesienie do efektu obszarowego	Odniesienie do kompetencji inżynierskich **
WIEDZA						
EK-P_W01	określa metody, techniki, sprzęt do wykonywania ćwiczeń umożliwiających aktywizację mięśni i stawów odpowiedzialnych za wykonywanie ruchów w sposób dynamiczny	Ćwiczenia	sprawdzian praktyczny	EK_K_W07	P7S_WG	
UMIĘJĘTNOŚCI						
EK-P_U01	kształtuje umiejętności wykonywania skutecznych i bezpiecznych ćwiczeń fizycznych	Ćwiczenia	sprawdzian praktyczny	EK_K_U09	P7S_UW	
EK-P_U02	wyrabia nawyk aktywnego stylu życia	Ćwiczenia	Test sprawnościowy	EK_K_U09	P7S_UW	
KOMPETENCJE SPOŁECZNE						
EK-P_K01	wykazuje przekonanie o znaczeniu sprawności fizycznej pracy służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo wewnętrzne	Ćwiczenia	obserwacja	EK_K_K03	P7S_KK	

Lp.	Elementy składowe sylabusu	Opis	
1.	Nazwa modułu/ przedmiotu	Pływanie	
2.	Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Instytut Nauk Społecznych / Zakład Bezpieczeństwa Wewnętrznego	
3.	Kod przedmiotu	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		BW.12.2.C	
4.	Język przedmiotu	Język polski	
5.	Typ przedmiotu	Przedmiot: <ul style="list-style-type: none"> • obowiązkowy do zaliczenia II semestru, I roku studiów, • obowiązkowy do zaliczenia całego toku studiów. 	
6.	Rok studiów, semestr	Rok I Semestr II	
7.	Imię i nazwisko osoby (osób) prowadzącej przedmiot	mgr A. Słoniewski	
8.	Imię i nazwisko osoby (osób) egzaminującej bądź udzielającej zaliczenia w przypadku, gdy nie jest nim osoba prowadząca dany przedmiot		
9.	Formuła przedmiotu	Ćwiczenia	
10.	Wymagania wstępne	brak	
11.	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Ćwiczenia – 15 godzin	
12.	Liczba punktów ECTS przypisana modułowi/przedmiotowi	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Ćwiczenia – 1 ECTS	
13.	Założenia i cele modułu/przedmiotu	Celem przedmiotu jest <ul style="list-style-type: none"> • opanowanie wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych z zakresu technik pływackich. • wyrobienie u studentów nawyku dbania o zdrowie i prawidłową sylwetkę ciała • rozwijanie umiejętności technicznych i ruchowych w zakresie pływania i zachowań w środowisku wodnym. • ukazanie znaczenia sprawności fizycznej w służbach odpowiedzialnych za bezpieczeństwo wewnętrzne. 	
14.	Metody dydaktyczne	Ćwiczenia, Pokaz, Instruktaż	

15.	Forma i warunki zaliczenia przedmiotu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia z przedmiotu, a także formę i warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć wchodzących w zakres danego przedmiotu		Zaliczenie ćwiczeń: Zaliczenie z oceną (ZO) – ćwiczenia w II semestrze. Na ocenę końcową z przedmiotu składa się: <ul style="list-style-type: none"> • aktywność podczas zajęć (obecność) • ocena techniki poszczególnych stylów pływackich, • TEST SPRAWNOŚCI służący rekrutacji do służb mundurowych (policji, straży pożarnej, granicznej, służby więziennej), • ocena z poszczególnych prób składających się na TEST SPRAWNOŚCI FIZYCZNEJ,
16.	Treści merytoryczne przedmiotu oraz sposób ich realizacji		Tematyka ćwiczeń: <ol style="list-style-type: none"> 1. Zasady BHP obowiązujące na pływalni. 2. Nauka leżenia na piersiach i plecach. 3. Nauka poślizgów i pracy nóg w stylu dowolnym. 4. Nauka poruszania się na plecach. 5. Praca nóg w stylu dowolnym i grzbietowym 6. Nauka ruchu rąk w stylu dowolnym. 7. Technika pływania stylem grzbietowym (kraulem na plecach) 8. Technika pływania stylem dowolnym. 9. Technika pływania stylem klasycznym (żabką). 10. Technika pływania stylem motylkowym (delfinem) 11. Holowanie osoby zmęczonej. 12. Holowanie osoby tonącej <ol style="list-style-type: none"> 1. Bezpośrednia akcja ratownicza w wodzie
17.	Zamierzone efekty kształcenia*	Wiedza	W zakresie wiedzy student: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia zasady i metodykę pływania poszczególnymi stylami i technikami
Umiejętności		W zakresie umiejętności student: <ul style="list-style-type: none"> • potrafi zademonstrować umiejętność utrzymywania się na powierzchni wody i przemieszczania się w niej • potrafi udzielić pierwszej pomocy tonącemu • prawidłowo wykonuje pracę nóg oraz ramion do każdego ze stylów pływackich 	
Kompetencje społeczne		W zakresie kompetencji społecznych student: <ul style="list-style-type: none"> • postępuję zgodnie z zasadami zdrowego stylu życia, dba o kondycję fizyczną, wykazuje przekonanie o znaczeniu sprawności fizycznej pracy służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo wewnętrzne. 	

18	Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego przedmiotu	<p>Literatura podstawowa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Karpiński R.: Nauczanie pływania i podstaw nurkowania, AWF Katowice, 2012. 2. Lughlin T. Pływanie dla każdego, Wyd. Buk Rower, 2009. 3. Waade B (red.) Pływanie sportowe i ratunkowe, AWF, Gdańsk, 2005 <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Czabiński B., Fiłon M.: Elementy pływania, AWF Wrocław 1991
-----------	---	--

BILANS PUNKTÓW ECTS (obciążenie pracą studenta)				
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]			
	Ćwiczenia		Wykłady	
Udział w zajęciach	15			
Przygotowanie do zaliczeń	5			
Aktywność	5			
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	25			
Punkty ECTS za modul/przedmiot	Z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	Samodzielna praca studenta	Z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	Samodzielna praca studenta
	0,6	0,4		

Macierz oraz weryfikacja efektów kształcenia dla modułu (przedmiotu) Pływanie w odniesieniu do form zajęć

Numer przedmiotowego efektu kształcenia	PRZEDMIOTOWY EFEKT KSZTAŁCENIA	Forma zajęć	Metody weryfikacji	Odniesienie do efektu kierunkowego	Odniesienie do efektu obszarowego	Odniesienie do kompetencji inżynierskich **
WIEDZA						
EK-P_W01	wyjaśnia zasady i metodykę pływania poszczególnymi stylami i technikami	Ćwiczenia	sprawdzian praktyczny	EK_K_W07	P7S_WG	
UMIĘJĘTNOŚCI						
EK-P_U01	potrafi zademonstrować umiejętność utrzymywania się na powierzchni wody i przemieszczania się w niej	Ćwiczenia	sprawdzian praktyczny	EK_K_U09	P7S_UW	
EK-P_U02	potrafi udzielić pierwszej pomocy tonącemu	Ćwiczenia	Test sprawnościowy	EK_K_U09	P7S_UW	
EK-P_U03	prawidłowo wykonują pracę nóg oraz ramion do każdego ze stylów pływackich	Ćwiczenia	Test sprawnościowy	EK_K_U09	P7S_UW	
KOMPETENCJE SPOŁECZNE						
EK-P_K01	postępują zgodnie z zasadami zdrowego stylu życia, dba o kondycję fizyczną, wykazuje przekonanie o znaczeniu sprawności fizycznej pracy służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo wewnętrzne.	Ćwiczenia	obserwacja	EK_K_K03	P7S_KK	

SYLABUSU MODUŁU/PRZEDMIOTU NA STUDIACH WYŻSZYCH

Lp.	Elementy składowe sylabusu	Opis	
1.	Nazwa modułu/ przedmiotu	Bezpieczeństwo energetyczne i ekologiczne państwa	
2.	Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Instytut Nauk Społecznych/Zakład Bezpieczeństwa Wewnętrznego	
3.	Kod przedmiotu	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		BW.13.2.W BW.13.2.C	
4.	Język przedmiotu	Język polski	
5.	Typ przedmiotu	Przedmiot: <ul style="list-style-type: none"> • obowiązkowy do zaliczenia II semestru / I roku studiów, • obowiązkowy do ukończenia całego toku studiów. 	
6.	Rok studiów, semestr	Rok I Semestr II	
7.	Imię i nazwisko osoby (osób) prowadzącej przedmiot	dr inż. Jacek Kędra	
8.	Imię i nazwisko osoby (osób) egzaminującej bądź udzielającej zaliczenia w przypadku, gdy nie jest nim osoba prowadząca dany przedmiot		
9.	Formuła przedmiotu	Wykład Ćwiczenia	
10.	Wymagania wstępne	Wybrane treści przedmiotów: Bezpieczeństwo ustrojowe państwa, Geopolityczne uwarunkowania bezpieczeństwa wewnętrznego, Prawno-funkcjonalne aspekty bezpieczeństwa wewnętrznego	
11.	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 15 godzin Ćwiczenia – 15 godzin	
12.	Liczba punktów ECTS przypisana modułowi/przedmiotowi	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 2 ECTS Ćwiczenia – 1 ECTS	

13.		<p>Celem przedmiotu jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawienie istoty, uwarunkowań przedmiotowych, instytucjonalnych i normatywnych oraz sposobów zapewniania państwu bezpieczeństwa energetycznego i ekologicznego, • kształtowanie umiejętności analizowania uwarunkowań bezpieczeństwa energetycznego i ekologicznego Polski, związanych z tym wyzwań oraz optymalizowania rozwiązań - na podobieństwo możliwej/zalecanej polityki państwa w obu tych obszarach.
14.	Metody dydaktyczne	<p>Wykłady: Wykład informacyjny i problemowy z wykorzystaniem prezentacji, plików multimedialnych.</p> <p>Ćwiczenia: Metoda ćwiczeniowa; studium przypadku, metoda sytuacyjna i/lub projektowa.</p>
15.	Forma i warunki zaliczenia przedmiotu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia z przedmiotu, a także formę i warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć wchodzących w zakres danego przedmiotu	<p>Zaliczenie wykładów: Egzamin (E) – wykłady w II semestrze.</p> <p>Egzamin ustny (pytania otwarte) lub pisemny (pytania otwarte i/lub zamknięte) - pytania odnoszą się do treści przedstawionych na zajęciach i we wskazanych lekturach oraz do wyznaczonego do realizacji efektu kształcenia z zakresu wiedzy. Stosowane będzie kryterium ilościowo-jakościowe, czyli zaliczenie egzaminu na przewidziany stopień będzie możliwe pod warunkiem udzielenia poprawnych/satysfakcjonujących (w stopniu ustalonym przez prowadzącego) odpowiedzi na określoną liczbę pytań.</p> <p>Warunkiem dopuszczenia do egzaminu jest zaliczenie ćwiczeń na ocenę pozytywną.</p> <p>Zaliczenie ćwiczeń: Zaliczenie z oceną (ZO) – ćwiczenia w II semestrze.</p> <p>Zaliczenie na podstawie wyników zadań indywidualnych i/lub zespołowych, problemowych i praktycznych, wykonywanych systematycznie w trakcie realizacji zajęć. Warunkiem zaliczenia jest pozytywna ocena stanowiąca wypadkową ocen uzyskiwanych w ramach ciągłego procesu ewaluacji, obejmującego różne formy aktywności na zajęciach i w związku z zajęciami ćwiczeniowymi. Ćwiczenia służą potwierdzeniu w stopniu ustalonym przez prowadzącego (z zastosowaniem kryterium ilościowo-jakościowego) realizacji założonych efektów kształcenia z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych.</p>

16.	Treści merytoryczne przedmiotu oraz sposób ich realizacji		<p>Tematy wykładów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bezpieczeństwo energetyczne: pojęcie/definicje i składowe. 2. Uwarunkowania bezpieczeństwa energetycznego i związane z tym zagrożenia: surowce kopalne, zamienniki surowców kopalnych (źródła odnawialne), energetyka atomowa, infrastruktura wytwórcza, magazynowa, przesyłowo-dystrybucyjna. 3. Geopolityczne uwarunkowania bezpieczeństwa energetycznego państwa. 4. Bezpieczeństwo energetyczne związane z konfliktami zbrojnymi. 5. Polityka energetyczna państwa: konteksty, aspekty, kierunki. 6. Bezpieczeństwo ekologiczne państwa: definicja, aspekty. 7. Wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania bezpieczeństwa ekologicznego państwa. Zmiany klimatyczne, a stan środowiska naturalnego. 8. Zagrożenia ekologiczne bezpośrednio związane z wszelkimi czynnikami katastroficznymi. 9. Sposoby ochrony środowiska naturalnego. 10. Bezpieczeństwo energetyczne a bezpieczeństwo ekologiczne. Aspekty instytucjonalne i normatywne bezpieczeństwa energetycznego i bezpieczeństwa ekologicznego państwa. <p>Tematy ćwiczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bezpieczeństwo energetyczne Polski: analiza uwarunkowań. 2. Surowce krajowe i zagraniczne (ropa, węgiel, gaz). 3. Infrastruktura stacjonarna i przesyłowa. 4. Odnawialne źródła energii (słońce, woda, wiatr, biomasa). 5. Geopolityczne uwarunkowania bezpieczeństwa energetycznego Polski. 6. Energetyka atomowa w Polsce i opinie na jej temat. 7. Bezpieczeństwo ekologiczne w Polsce. 8. Stan wód i powietrza. 9. Stan gleb i roślinności. 10. Uwarunkowania krajowe i międzynarodowe bezpieczeństwa ekologicznego Polski. 11. Zmiany klimatyczne a bezpieczeństwo ekologiczne Polski. 12. Czynna ochrona środowiska naturalnego: realizowana i zalecana/postulowana.
17.	Zamierzone efekty kształcenia*	Wiedza	<p>W zakresie wiedzy student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna problematykę bezpieczeństwa energetycznego oraz ekologicznego państwa w kontekście potrzeb człowieka jako jednostki i podmiotu życia zbiorowego, kształtującego środowisko swej egzystencji i instrumenty temu służące w sposób dla tego środowiska pozytywny bądź negatywny

		<p>Umiejętności</p>	<p>W zakresie umiejętności student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia zależności pomiędzy bezpieczeństwem energetycznym oraz/lub bezpieczeństwem ekologicznym państwa a uwarunkowaniami naturalnymi i/lub antropogenicznymi oraz wzajemne zależności obu tych bezpieczeństw • określa sposoby przeciwdziałania zagrożeniom bezpieczeństwa energetycznego i/lub ekologicznego państwa bądź zapewniania państwu bezpieczeństwa energetycznego i/lub ekologicznego
		<p>Kompetencje społeczne</p>	<p>W zakresie kompetencji społecznych student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • doskonalili swoją wiedzę i wyciągali wnioski z działań na rzecz zapewnienia państwu bezpieczeństwa energetycznego i/lub ekologicznego

18.

Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego przedmiotu

Literatura obowiązkowa:

1. J. Gryz, A. Podraza, M. Ruszel (red.): Bezpieczeństwo energetyczne: Koncepcje, wyzwania, interesy, WN PWN, Warszawa 2018.
2. M. Kubiak, M. Lipińska-Rzeszutek: Współczesne bezpieczeństwo ekologiczne, Aspra, Warszawa 2017.
3. M. Golarz: Bezpieczeństwo energetyczne Polski na przykładzie zaopatrzenia w gaz ziemny, ropę naftową i energię elektryczną, „Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka” 2016, nr 1, s. 161-179.
4. K. Górską-Rożej: Bezpieczeństwo ekologiczne w ogólnym systemie bezpieczeństwa Państwa, „Obronność - Zeszyty Naukowe Wydziału Zarządzania i Dowodzenia Akademii Obrony Narodowej” 2013, nr 4(8), s. 85-100.

Literatura uzupełniająca:

1. E. Ura, S. Pieprzny (red.): Bezpieczeństwo wewnętrzne państwa, Wydawnictwo UR, Rzeszów 2015.
2. P. Kwiatkiewicz, R. Szczerbowski: Bezpieczeństwo energetyczne. Rynki surowców i energii. Energetyka w czasach politycznej niestabilności, Fundacja na rzecz Czystej Energii, Chomęcice 2015.
3. M. Ruszel: Bezpieczeństwo energetyczne Polski. Wymiar teoretyczny i praktyczny, Wydawnictwo Rambler, Warszawa 2014.
4. P.D. Williams (red.): Studia bezpieczeństwa, Wydawnictwo UJ, Kraków 2012.
5. S. Śladkowski: Bezpieczeństwo ekologiczne Rzeczypospolitej Polskiej, AON, Warszawa 2004.
6. <https://oaspl.org/2015/09/18/bezpieczenstwo-energetyczne-polski-szanse-zagrozenia-zadania/>.
7. Redakcja naukowa M. Ruszel, S. Podmiotko: Bezpieczeństwo energetyczne Polski i Europy, Uwarunkowania – wyzwania – innowacje, Instytut Polityki Energetycznej im. I. Łukasiewicza, Rzeszów 2019.
8. M. Golarz: Bezpieczeństwo energetyczne Polski na przykładzie zaopatrzenia w gaz ziemny, ropę naftową i energię elektryczną, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Bezpieczeństwo – teoria i praktyka, 2016 nr 1.
9. Karina Górską-Rożej: Bezpieczeństwo ekologiczne w ogólnym systemie bezpieczeństwa państwa, Obronność - Zeszyty Naukowe Wydziału Zarządzania i Dowodzenia Akademii Obrony Narodowej, nr 4(8), 85-100, Warszawa 2013.
10. M. Cizek: Bezpieczeństwo ekologiczne – ważny czy żywotny interes narodowy?, Studia Ecologiae et Bioethicae, Czasopismo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, nr 2017, 15, 2, Warszawa 2017.

BILANS PUNKTÓW ECTS (obciążenie pracą studenta)

Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)

Obciążenie studenta [h]

Wykłady

Ćwiczenia

Udział w zajęciach	15	15		
Przygotowanie do egzaminu	35	-		
Przygotowanie do ćwiczeń	-	10		
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	50	25		
Punkty ECTS za modul/przedmiot	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta
	0,6	1,4	0,6	0,4

**Macierz oraz weryfikacja efektów kształcenia dla modulu (przedmiotu)
Bezpieczeństwo energetyczne i ekologiczne państw w odniesieniu do form zajęć**

Numer przedmiotowego efektu kształcenia	PRZEDMIOTOWY EFEKT KSZTALCENIA	Forma zajęć	Metody weryfikacji	Odniesienie do efektu kierunkowego	Odniesienie do efektu obszaruowego	Odniesienie do kompetencji inżynierskich**
WIEDZA						
EK-P_W01	zna problematykę bezpieczeństwa energetycznego oraz ekologicznego państwa w kontekście potrzeb człowieka jako jednostki i podmiotu życia zbiorowego, kształtującego środowisko swej egzystencji i instrumenty temu służące w sposób dla tego środowiska pozytywny bądź negatywny	Wykład	odpowiedź ustna/ sprawdzian pisemny	EK-K_W03	P7S_WG	
UMIEJĘTNOŚCI						
EK-P_U01	wyjaśnia zależności pomiędzy bezpieczeństwem energetycznym oraz/lub bezpieczeństwem ekologicznym państwa, a uwarunkowaniami naturalnymi i/lub antropogenicznymi oraz wzajemne zależności obu tych bezpieczeństw	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_U01	P7S_UW	
EK-P_U02	określa sposoby przeciwdziałania zagrożeniom bezpieczeństwa energetycznego i/lub ekologicznego państwa bądź zapewniania państwu bezpieczeństwa energetycznego i/lub ekologicznego	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_U03	P7S_UW	
KOMPETENCJE SPOŁECZNE						
EK-P_K01	doskonali swoją wiedzę i wyciąga wnioski z działań na rzecz zapewnienia państwu bezpieczeństwa energetycznego i/lub ekologicznego	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_K01	P7S_KK	

SYLABUSU MODUŁU/PRZEDMIOTU NA STUDIACH WYŻSZYCH

Lp.	Elementy składowe sylabusu	Opis	
1.	Nazwa modułu/ przedmiotu	Czynności operacyjno-rozpoznawcze	
2.	Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Instytut Nauk Społecznych / Zakład Bezpieczeństwa Wewnętrznego	
3.	Kod przedmiotu	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		BW.14.2.W BW.14.2.C	
4.	Język przedmiotu	Język polski	
5.	Typ przedmiotu	Przedmiot: <ul style="list-style-type: none"> • obowiązkowy do zaliczenia II semestru/I roku studiów, • obowiązkowy do ukończenia całego toku studiów. 	
6.	Rok studiów, semestr	Rok I Semestr II	
7.	Imię i nazwisko osoby (osób) prowadzącej przedmiot	dr Ryszard Oleszkowicz mgr Marek Borkowski	
8.	Imię i nazwisko osoby (osób) egzaminującej bądź udzielającej zaliczenia w przypadku, gdy nie jest nim osoba prowadząca dany przedmiot		
9.	Formuła przedmiotu	Wykłady Ćwiczenia	
10.	Wymagania wstępne	brak	
11.	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 15 godzin Ćwiczenia – 15 godzin	
12.	Liczba punktów ECTS przypisana modułowi/przedmiotowi	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 1 ECTS Ćwiczenia – 1 ECTS	

13.		<p>Celem przedmiotu jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie z istotną pragmatyczną i prawno- karną problematyką działań (czynności) operacyjno – rozpoznawczych, • uświadomienie znaczenia działań poufnych lub tajnych dla procesu wykrywczego i zapobiegawczego w obszarze przestępstw i ich sprawców, • zapoznanie z metodami prowadzenia w.w. działań z uwzględnieniem katalogu uprawnionych do tego organów/formacji, • wyjaśnienie ograniczeń normatywnych dla prowadzenia działań operacyjno-rozpoznawczych. • kształtowaniu umiejętności i kompetencji w zakresie inicjowania, prowadzenia, nadzorowania działań stosownie do omawianej materii kryminologicznej .
14.	Metody dydaktyczne	<p>Wykłady: wykład konwersatoryjny (informacyjno-problemowy), tj. z elementami dialogu z uczestnikami zajęć (słuchaczami), z wykorzystaniem narzędzi multimedialnych i/lub pomocy tradycyjnych</p> <p>Ćwiczenia: metoda ćwiczeniowa (tradycyjna), metoda przypadku, metoda sytuacyjna – do realizacji w ramach pracy indywidualnej i/lub zespołowej studentów</p>
15.	Forma i warunki zaliczenia przedmiotu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia z przedmiotu, a także formę i warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć wchodzących w zakres danego przedmiotu	<p>Zaliczenie wykładów: Zaliczenie (Z) – wykłady w I semestrze.</p> <p>Zaliczenie pisemne obejmujące treści przekazywane w czasie wykładów Warunkiem dopuszczenia do zaliczenia wykładu jest zaliczenie ćwiczeń na ocenę pozytywną.</p> <p>Zaliczenie ćwiczeń: Zaliczenie z oceną (ZO) – ćwiczenia w I semestrze.</p> <p>Zaliczenie ćwiczeń na podstawie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyników uzyskanych z zaliczeń cząstkowych, • aktywności na zajęciach, • oceny z pracy pisemnej w formie sprawozdania, prezentacji multimedialnej <p>Ćwiczenia służą też weryfikacji stopnia realizacji przez studentów efektu kompetencyjnego określającego postawę gotowości do angażowania się w działania operacyjno-rozpoznawcze.</p>

16.	Treści merytoryczne przedmiotu oraz sposób ich realizacji		<p>Tematy wykładów :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Istota i funkcje czynności operacyjno-rozpoznawczych. 2. Rodzaje czynności operacyjno-rozpoznawczych. Podmioty delegowane do prowadzenia czynności operacyjno-rozpoznawczych. 3. Inicjowanie i kontrola nad czynnościami operacyjno-rozpoznawczymi. 4. Czynności operacyjno-rozpoznawcze versus czynności procesowe: porównanie. 5. Adaptacja wyników czynności operacyjno-rozpoznawczych na potrzeby procesu karnego. 6. Ograniczenia normatywne dla prowadzenia działań operacyjno-rozpoznawczych. <p>Tematy ćwiczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Czynności operacyjno – rozpoznawcze proste i złożone (operacyjne kombinacje takich czynności). 2. Formy i metody czynności operacyjno – rozpoznawczych. 3. Wdrażanie i prowadzenie czynności operacyjno-rozpoznawczych. 4. Wykorzystanie tradycyjnych i nowoczesnych technik operacyjnych. 5. Dokumentowanie czynności operacyjno – rozpoznawczych. 6. Wykorzystanie materiałów uzyskanych za pomocą czynności operacyjno – rozpoznawczych.
17.	Zamierzone efekty kształcenia*	Wiedza	<p>W zakresie wiedzy student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna czynności operacyjno-rozpoznawcze oraz procesowe, ich znaczenie oraz możliwość wykorzystania wyników w procesie karnym, służącym kwalifikowaniu czynów zagrażających bezpieczeństwu wewnętrznemu i identyfikowaniu ich sprawców. • zna podmioty/organy uprawnione do prowadzenia czynności operacyjno-rozpoznawczych
Umiejętności		<p>W zakresie umiejętności student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi dobrać czynności operacyjno - rozpoznawcze do zidentyfikowanych zagrożeń/czynów przestępnych, narażonych środowisk • stosuje techniki i metody odpowiednie do określonej sytuacji i realizowanych zadań, • potrafi wykorzystać efekty czynności operacyjno – rozpoznawczych w celach procesowych • umie prawidłowo dokumentować prowadzone czynności operacyjno - rozpoznawcze 	
Kompetencje społeczne		<p>W zakresie kompetencji społecznych student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • doskonali swoją wiedzę w czynnościach operacyjno-rozpoznawczych, przyjmując rolę kierowniczą i/lub wykonawczą w zespole delegowanym w ramach zajęć do takich działań. 	

18.	Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego przedmiotu	<p>Literatura podstawowa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. J. Widacki (red.): Kryminalistyka, C.H.Beck, Warszawa 2016 (Czynności operacyjno-rozpoznawcze). 2. D. Szumiło-Kulczycka: Czynności operacyjno-rozpoznawcze i ich relacje do procesu karnego, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2012. 3. E. Gruza, M. Goc, J. Moszczyński: Kryminalistyka – czyli rzecz o metodach śledczych, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, s. 61-77 (rozdział Czynności operacyjno-rozpoznawcze). <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. K. Irytowska: Rewolucja w czynnościach operacyjno-rozpoznawczych, https://www.prawo.pl/prawnicy-sady/rewolucja-w-czynnosciach-operacyjno-rozpoznawczych,73794.html (dostęp 20.08.2018) 2. J. Gołębiwski: Praca operacyjna w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008 3. Taracha: Czynności operacyjno-rozpoznawcze. Aspekty kryminalistyczne i prawnodowodowe, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2006. 4. T. Grzegorzczak: Wykorzystywanie i przekształcanie materiałów operacyjnych w materiał dowodowy w postępowaniu karnym, w: E. Pływaczewski, (red.), Przestępczość zorganizowana. Świadek koronny, terroryzm w ujęciu praktycznym, Wolters Kluwer Polska, Kraków 2005. 5. Kurzępa: Postępowanie w toku czynności karnoprosesowych i operacyjnych, Wydawnictwo „Dom Organizatora”, Toruń 2003. <p>Akty prawne:</p> <p>Ustawa o Policji z 6 kwietnia 1990 roku – stan aktualny. Ustawa Kodeks karny z 6 czerwca 1997 roku – stan aktualny. Ustawa Kodeks postępowania karnego z 6 czerwca 1997 roku – stan aktualny. Projekt ustawy o czynnościach operacyjno-rozpoznawczych, http://orka.sejm.gov.pl/proc6.nsf/projekty/353_p.htm (dostęp 20.08.2018).</p>
------------	---	--

BILANS PUNKTÓW ECTS (obciążenie pracą studenta)				
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]			
	Wykłady		Ćwiczenia	
Udział w zajęciach	15		15	
Przygotowanie wykładów	10		-	
Przygotowanie do ćwiczeń	-		10	
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	25		25	
Punkty ECTS za modul/przedmiot	z bezpośrednim udziałem nauczyciela	samodzielna praca studenta	z bezpośrednim udziałem nauczyciela	samodzielna praca studenta

	akademickiego		akademickiego	
	0,6	0,4	0,6	0,4

Macierz oraz weryfikacja efektów kształcenia dla modułu (przedmiotu) Czynności operacyjno-rozpoznawcze w odniesieniu do form zajęć

Numer przedmiotowego efektu kształcenia	PRZEDMIOTOWY EFEKT KSZTAŁCENIA	Forma zajęć	Metody weryfikacji	Odniesienie do efektu kierunkowego	Odniesienie do efektu obszaruowego	Odniesienie do kompetencji inżynierskich**
WIEDZA						
EK-P_W01	zna czynności operacyjno-rozpoznawcze oraz procesowe, ich znaczenie oraz możliwość wykorzystania wyników w procesie karnym, służącym kwalifikowaniu czynów zagrażających bezpieczeństwu wewnętrznemu i identyfikowaniu ich sprawców.	Wykład	sprawdzian pisemny	EK-K_W01	P7S_WG	
EK-P_W02	zna podmioty/organy uprawnione do prowadzenia czynności operacyjno-rozpoznawczych	Wykład	sprawdzian pisemny	EK-K_W03	P7S_WG	
UMIEJĘTNOŚCI						
EK-P_U01	potrafi dobrać czynności operacyjno-rozpoznawcze do zidentyfikowanych zagrożeń/czynów przestępnych, narażonych środowisk	Ćwiczenia	praca pisemna / aktywność	EK-K_U02	P7S_UW	
EK-P_U02	stosuje techniki i metody odpowiednie do określonej sytuacji i realizowanych zadań,	Ćwiczenia	praca pisemna / aktywność	EK-K_U04	P7S_UW	
EK-P_U03	potrafi wykorzystać efekty czynności operacyjno – rozpoznawczych w celach procesowych	Ćwiczenia	praca pisemna / aktywność	EK-K_U03	P7S_UW	
EK-P_U04	umie prawidłowo dokumentować prowadzone czynności operacyjno - rozpoznawcze	Ćwiczenia	praca pisemna / aktywność	EK-K_U04	P7S_UW	
KOMPETENCJE SPOŁECZNE						
EK-P_K01	doskonali swoją wiedzę w czynnościach operacyjno-rozpoznawczych, przyjmując rolę kierowniczą i/lub wykonawczą w zespole delegowanym w ramach zajęć do takich działań.	Ćwiczenia	praca pisemna / aktywność	EK-K_K02	P7S_KO	

SYLABUSU MODUŁU/PREDMIOTU NA STUDIACH WYŻSZYCH

Lp.	Elementy składowe sylabusu	Opis	
1.	Nazwa modułu/ przedmiotu	Ochrona informacji niejawnych	
2.	Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Instytut Nauk Społecznych / Zakład Bezpieczeństwa Wewnętrznego	
3.	Kod przedmiotu	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		BW.15.2.W BW.15.2.C	
4.	Język przedmiotu	Język polski	
5.	Typ przedmiotu	Przedmiot: <ul style="list-style-type: none"> • obowiązkowy do zaliczenia II semestru/I roku studiów, 2. obowiązkowy do ukończenia całego toku studiów. 	
6.	Rok studiów, semestr	Rok I Semestr II	
7.	Imię i nazwisko osoby (osób) prowadzącej przedmiot	dr inż. Mariusz Stopa	
8.	Imię i nazwisko osoby (osób) egzaminującej bądź udzielającej zaliczenia w przypadku, gdy nie jest nim osoba prowadząca dany przedmiot		
9.	Formuła przedmiotu	Wykłady Ćwiczenia	
10.	Wymagania wstępne	Wybrane treści przedmiotów: Bezpieczeństw ustrojowe państwa Geopolityczne uwarunkowania bezpieczeństwa wewnętrznego	
11.	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 15 godzin Ćwiczenia – 15 godzin	
12.	Liczba punktów ECTS przypisana modułowi/przedmiotowi	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 1 ECTS Ćwiczenia – 1 ECTS	

14.	Założenia i cele modułu/ przedmiotu	<p>Celem przedmiotu jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poznanie ogólnych zasad ochrony informacji niejawnych, unormowanych przez <i>Ustawę o ochronie informacji niejawnych</i> z dnia 5 sierpnia 2010 roku i wynikające z niej akty niższego rzędu w tym składowe systemu ochrony takich informacji w RP; • scharakteryzowanie klasyfikacji informacji określonych mianem niejawnych, charakterystyki osób uprawnionych do nadawania informacjom klauzuli niejawności i do dostępu do takich dokumentów, instytucji i osób funkcyjnie odpowiedzialnych za organizację i przestrzeganie ochrony informacji zwanych niejawnymi; • zapoznanie z procedurami określającymi nadawanie i kontrolowanie/weryfikację uprawnień dostępu do informacji niejawnych, a także ze sposobami ochrony informacji niejawnych w ramach ich przetwarzania, obiegu, dystrybucji/transportu; • poznanie zagrożeń dla informacji istotnych z punktu widzenia bezpieczeństwa państwa w sensie strukturalnym i funkcjonalnym; • kształtowanie umiejętności identyfikowania zagrożeń dla bezpieczeństwa informacyjnego państwa oraz bezpieczeństwa systemu informacji niejawnych, a także przeciwdziałanie tym zagrożeniom.
15.	Metody dydaktyczne	<p>Wykłady: wykład konwersatoryjny (informacyjno-problemowy), tj. z elementami dialogu ze studentami z wykorzystaniem narzędzi multimedialnych i/lub pomocy tradycyjnych.</p> <p>Ćwiczenia: metoda ćwiczeniowa (tradycyjna), metoda studium przypadku, metoda sytuacyjna – do realizacji w ramach pracy indywidualnej i/lub zespołowej studentów.</p>

16.

Forma i warunki zaliczenia przedmiotu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia z przedmiotu, a także formę i warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć wchodzących w zakres danego przedmiotu

Zaliczenie wykładów:

Zaliczenie (Z) – wykłady w I semestrze.

Zaliczenie pisemne z efektów kształcenia obejmujące zakres wiedzy dotyczący znajomości terminologii związanej z pojęciem informacji i znaczenia informacji w dzisiejszym świecie, w szczególności informacji niejawnych w kontekście bezpieczeństwa państwa. Stosowane będzie ilościowo-jakościowe kryterium zaliczenia, czyli zaliczenie na przewidziany stopień. Będzie to możliwe pod warunkiem udzielenia poprawnych/satysfakcjonujących (w stopniu ustalonym przez prowadzącego) odpowiedzi/wypowiedzi na określoną liczbę pytań otwartych i/lub zamkniętych odnoszących się do wyznaczonych do realizacji efektów kształcenia.

Warunkiem dopuszczenia do zaliczenia wykładów będzie uzyskanie zaliczenia ćwiczeń na ocenę pozytywną.

Zaliczenie ćwiczeń:

Zaliczenie z oceną (ZO) – ćwiczenia w I semestrze.

Warunkiem zaliczenia ćwiczeń jest pozytywna ocena z ocen częściowych uzyskiwanych w ramach ciągłego procesu ewaluacji i aktywność na zajęciach (liczbę i jakość wypowiedzi i/lub rozstrzygnięć kwestii problemowych). Oceny częściowe mogą być uzyskiwane w ramach pracy indywidualnej i/lub grupowej. Kryterium oceny stanowią efekty kształcenia z zakresu umiejętności w tym: identyfikowania zagrożeń dla bezpieczeństwa państwa (w tym bezpieczeństwa informacyjnego, a przede wszystkim bezpieczeństwa systemu ochrony informacji niejawnych) oraz kwalifikowania informacji jako niejawnych i zabezpieczania systemu ich ochrony. Ćwiczenia również służą weryfikacji stopnia realizacji przez studentów efektu kompetencyjnego określającego postawę i gotowość do angażowania się w działania dedykowane bezpieczeństwu informacyjnemu państwa.

16.	Treści merytoryczne przedmiotu oraz sposób ich realizacji	<p>Tematy wykładów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Pojęcie informacji i jej znaczenie w czasach współczesnych. <i>Ustawa z 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych</i> jako podstawa prawna systemu zabiegów o zapewnienie tajności wybranym kategoriom informacji i związane z nią inne akty prawne. 4. Kategoria informacji niejawnych, ich klasyfikacja oraz sposoby oznaczania w RP. 5. Bezpieczeństwo informacji niejawnych jako element systemu bezpieczeństwa państwa. Rodzaje zagrożeń dla informacji prawnie chronionych. 6. Wybrane elementy systemu ochrony informacji niejawnych w RP w tym bezpieczeństwo osobowe i fizyczne, bezpieczeństwo przemysłowe i teleinformatyczne. 7. Postępowanie sprawdzające w zakresie dostępu do informacji niejawnych w tym zwykłe, poszerzone. 8. Instrumenty ochrony informacji niejawnych: kancelarie tajne, kontrola obiegu dokumentów, ochrona materiałów niejawnych w trakcie ich transportowania (przenoszenia, przewożenia). <p>Tematy ćwiczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zasady klasyfikowania informacji niejawnych – przykłady. 2. Nadawanie materiałom klauzul tajności – przykłady. 3. Identyfikowanie zagrożeń dla informacji prawnie chronionych. 4. Postępowanie sprawdzające w sprawie dostępu do informacji niejawnych – możliwe sytuacje. 5. Stosowanie instrumentów ochrony informacji niejawnych. 						
17.	Zamierzone efekty kształcenia*	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="341 1115 531 1323">Wiedza</td> <td data-bbox="531 1115 1540 1323"> <p>W zakresie wiedzy student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna system ochrony informacji kwalifikowanych jako niejawne, • charakteryzuje problematykę informacji i jej znaczenia we współczesnym świecie oraz bezpieczeństwa informacyjnego państwa. </td> </tr> <tr> <td data-bbox="341 1323 531 1671">Umiejętności</td> <td data-bbox="531 1323 1540 1671"> <p>W zakresie umiejętności student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje zagrożenia dla bezpieczeństwa wybranych obszarów państwa, • stosuje procedury stanowienia i oznaczania informacji jako niejawnych, uwzględniając poziomy i rodzaje zagrożeń dla bezpieczeństwa państwa oraz ogniwa instytucjonalne delegowane do tych zadań, • zapobiega nieuprawnionemu ujawnianiu materiałów niejawnych, • interpretuje prawidłowo zjawiska/zdarzenia godzące w bezpieczeństwo informacyjne państwa. </td> </tr> <tr> <td data-bbox="341 1671 531 1877">Kompetencje społeczne</td> <td data-bbox="531 1671 1540 1877"> <p>W zakresie kompetencji społecznych student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • doskonali swoją wiedzę w podejmowaniu działań indywidualnych i/lub zespołowych, służących bezpieczeństwu informacyjnemu państwa, w tym w obszarze informacji niejawnych. </td> </tr> </table>	Wiedza	<p>W zakresie wiedzy student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna system ochrony informacji kwalifikowanych jako niejawne, • charakteryzuje problematykę informacji i jej znaczenia we współczesnym świecie oraz bezpieczeństwa informacyjnego państwa. 	Umiejętności	<p>W zakresie umiejętności student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje zagrożenia dla bezpieczeństwa wybranych obszarów państwa, • stosuje procedury stanowienia i oznaczania informacji jako niejawnych, uwzględniając poziomy i rodzaje zagrożeń dla bezpieczeństwa państwa oraz ogniwa instytucjonalne delegowane do tych zadań, • zapobiega nieuprawnionemu ujawnianiu materiałów niejawnych, • interpretuje prawidłowo zjawiska/zdarzenia godzące w bezpieczeństwo informacyjne państwa. 	Kompetencje społeczne	<p>W zakresie kompetencji społecznych student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • doskonali swoją wiedzę w podejmowaniu działań indywidualnych i/lub zespołowych, służących bezpieczeństwu informacyjnemu państwa, w tym w obszarze informacji niejawnych.
Wiedza	<p>W zakresie wiedzy student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna system ochrony informacji kwalifikowanych jako niejawne, • charakteryzuje problematykę informacji i jej znaczenia we współczesnym świecie oraz bezpieczeństwa informacyjnego państwa. 							
Umiejętności	<p>W zakresie umiejętności student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje zagrożenia dla bezpieczeństwa wybranych obszarów państwa, • stosuje procedury stanowienia i oznaczania informacji jako niejawnych, uwzględniając poziomy i rodzaje zagrożeń dla bezpieczeństwa państwa oraz ogniwa instytucjonalne delegowane do tych zadań, • zapobiega nieuprawnionemu ujawnianiu materiałów niejawnych, • interpretuje prawidłowo zjawiska/zdarzenia godzące w bezpieczeństwo informacyjne państwa. 							
Kompetencje społeczne	<p>W zakresie kompetencji społecznych student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • doskonali swoją wiedzę w podejmowaniu działań indywidualnych i/lub zespołowych, służących bezpieczeństwu informacyjnemu państwa, w tym w obszarze informacji niejawnych. 							

18.	Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego przedmiotu	<p>Literatura podstawowa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. K. Liderman: Bezpieczeństwo informacyjne. Nowe wyzwania, PWN, Warszawa 2017. 2. I. Stankowska: Ustawa o ochronie informacji niejawnych. Komentarz, LexisNexis Polska, Warszawa 2014. 3. B. Iwaszko: Ochrona informacji w praktyce, Presscom, Wrocław 2012. 4. P. Thiem: Instrukcja postępowania z materiałami niejawnymi z komentarzem, ODDK, Gdańsk 2012. <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ochrona Informacji niejawnych. Poradnik praktyczny, wyd. Biblioteka Przeglądu Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Warszawa 2011. 2. M. Kwieciński (red.): Bezpieczeństwo informacji i biznesu. Zagadnienia wybrane, Kraków 2010. 3. M. Kwieciński (red.): Zarządzanie przepływem i ochrona informacji, Kraków 2007. 4. D.E. Dennig: Wojna informacyjna i bezpieczeństwo informacji, WNT, Warszawa 2002. 5. D. Pipkin: Bezpieczeństwo informacji. Ochrona globalnego przedsiębiorstwa, WNT, Warszawa 2002. <p>Akty prawne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ustawa o ochronie informacji niejawnych z dnia 5 sierpnia 2010, Dz.U. nr 182 poz.1228; • Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów w sprawie nadawania, przyjmowania, przewożenia, wydawania i ochrony materiałów zawierających informacje niejawne z dnia 7 grudnia 2011 r., Dz.U. nr 271, poz. 1603; • Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów w sprawie organizacji i funkcjonowania kancelarii tajnych oraz sposobu i trybu przetwarzania informacji niejawnych z dnia 7 grudnia 2011 r., Dz.U. nr 276, poz. 1631.
------------	---	---

BILANS PUNKTÓW ECTS (obciążenie pracą studenta)				
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]			
	Wykłady		Ćwiczenia	
Udział w zajęciach	15		15	
Przygotowanie do wykładów	10		-	
Przygotowanie do ćwiczeń i zaliczenia	-		10	
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	25		25	
Punkty ECTS za modul/przedmiot	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta
	0,6	0,4	0,6	0,4

**Macierz oraz weryfikacja efektów kształcenia dla modułu (przedmiotu) Czynności operacyjno-rozpoznawcze
w odniesieniu do form zajęć**

Numer przedmiotowego efektu kształcenia	PRZEDMIOTOWY EFEKT KSZTAŁCENIA	Forma zajęć	Metody weryfikacji	Odniesienie do efektu kierunkowego	Odniesienie do efektu obszarowego	Odniesienie do kompetencji inżynierskich**
WIEDZA						
EK-P_W01	zna system ochrony informacji kwalifikowanych jako niejawne,	Wykłady	sprawdzian pisemny	EK-K_W06	P7S_WG	
EK-P_W02	charakteryzuje problematykę informacji i jej znaczenia we współczesnym świecie oraz bezpieczeństwa informacyjnego państwa	Wykłady	sprawdzian pisemny	EK-K_W06	P7S_WG	
UMIEJĘTNOŚCI						
EK-P_U01	identyfikuje zagrożenia dla bezpieczeństwa wybranych obszarów państwa,	Ćwiczenia	zadanie praktyczne / aktywność	EK-K_U02	P7S_UW	
EK-P_U02	stosuje procedury stanowienia i oznaczania informacji jako niejawnych, uwzględniając poziomy i rodzaje zagrożeń dla bezpieczeństwa państwa oraz ogniwa instytucjonalne delegowane do tych zadań,	Ćwiczenia	zadanie praktyczne / aktywność	EK-K_U03	P7S_UW	
EK-P_U03	zapobiega nieuprawnionemu ujawnianiu materiałów niejawnych,	Ćwiczenia	zadanie praktyczne / aktywność	EK-K_U03	P7S_UW	
EK-P_U04	interpretuje prawidłowo zjawiska/zdarzenia godzące w bezpieczeństwo informacyjne państwa.	Ćwiczenia	zadanie praktyczne / aktywność	EK-K_U03	P7S_UW	
KOMPETENCJE SPOŁECZNE						
EK-P_K01	doskonali swoją wiedzę w podejmowaniu działań indywidualnych i/lub zespołowych, służących bezpieczeństwu informacyjnemu państwa, w tym w obszarze informacji niejawnych	Ćwiczenia	zadanie praktyczne / aktywność	EK-K_K02	P7S_KK	

Lp.	Elementy składowe sylabusu	Opis	
1.	Nazwa modułu/ przedmiotu	PRAKTYKA ZAWODOWA - Zarządzanie kryzysowe	
2.	Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Instytut Nauk Społecznych / Zakład Bezpieczeństwa Wewnętrznego	
3.	Kod przedmiotu	studia stacjonarne	studia niestacjonarne
		BW.23.2.PZ	
4.	Język przedmiotu	język polski	
5.	Typ przedmiotu	obowiązkowy do zaliczenia II semestru/I roku studiów	
6.	Rok studiów, semestr	rok studiów I/ semestr II	
7.	Imię i nazwisko osoby (osób) prowadzącej przedmiot	pracownik administracyjny placówki powiatu / starostwa dr Ryszard Oleszkowicz- koordynator ZBW	
8.	Imię i nazwisko osoby (osób) egzaminującej bądź udzielającej zaliczenia w przypadku, gdy nie jest nim osoba prowadząca dany przedmiot	pracownik administracyjny placówki powiatu / starostwa	
9.	Formuła przedmiotu	praktyki zawodowe	
10.	Wymagania wstępne	brak	
11.	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	studia stacjonarne	studia niestacjonarne
		praktyki zawodowe - 160 godzin	
12.	Liczba punktów ECTS przypisana modułowi/przedmiotowi	studia stacjonarne	studia niestacjonarne
		praktyki zawodowe - 6 punkty ECTS	
13.	Założenia i cele modułu/przedmiotu	<ul style="list-style-type: none"> Zapoznanie studenta z przepisami , procedurami dotyczącymi funkcjonowania systemu zarządzania kryzysowego na poszczególnych szczeblach administracji publicznej 	
14.	Metody dydaktyczne	pokaz, instruktaż, praca pod kierunkiem pracownika, praca samodzielna, dyskusja w czasie zajęć	
15.	Forma i warunki zaliczenia przedmiotu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia z przedmiotu, a także formę i warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć wchodzących w zakres danego przedmiotu	Praktyka zawodowa Zarządzanie kryzysowe – ZO – zaliczenie z oceną na podstawie: <ul style="list-style-type: none"> Oceny obecności i aktywności studenta na zajęć, Oceny z przygotowania do zajęć oraz opracowania pracy zaliczeniowej np. (analiza danych dotyczących funkcjonowania placówki) Obserwacji pracy studenta 	

16.	Treści merytoryczne przedmiotu oraz sposób ich realizacji		<p>Praktyki zawodowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Podstawy prawne zarządzania kryzysowego. 2. Organizacja systemu zarządzania kryzysowego 3. Specyfika i funkcjonowanie zespołów zarządzania kryzysowego na szczeblu gminy, powiatu, województwa i kraju. 4. Procesy decyzyjne i systemy wsparcia zarządzania kryzysowego. 5. Wymiana informacji w zarządzaniu kryzysowym. 6. Ochrona ludności a zarządzanie kryzysowe. 7. Siatka bezpieczeństwa. 8. Ochrona infrastruktury krytycznej. 9. Ochrona przeciwpowodziowa. 10. Procedury i algorytmy postępowania w sytuacjach kryzysowych. 11. Klasyfikacja zdarzeń: kryzys, stopień alarmowy, stan klęski żywiołowej. 12. Likwidacja skutków klęsk żywiołowych. 13. Procedury szacowania strat i szkód. 14. Aspekty logistyczne w zarządzaniu kryzysowym. 15. Sposoby i procedury organizacji zabezpieczenia logistycznego w sytuacjach kryzysowych. 16. Źródła danych o zasobach, prowadzenie ewidencji zasobów.
17.	Zamierzone efekty kształcenia*	Wiedza	<p>W zakresie wiedzy student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia rolę, strukturę i funkcjonowanie systemu zarządzania kryzysowego na poszczególnych szczeblach administracji publicznej • wymienia dokumentację niezbędną do opracowania analiz bezpieczeństwa i sytuacji kryzysowych • omawia specyfikę zagrożeń bezpieczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji kryzysowych
Umiejętności		<p>W zakresie umiejętności student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi identyfikować i diagnozować procesy i zjawiska dotyczące poszczególnych faz zarządzania kryzysowego • potrafi wykorzystać wiedzę teoretyczną w zakresie sporządzania analiz bezpieczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji kryzysowych • potrafi interpretować i analizować akty prawne dotyczące obszaru zarządzania kryzysowego • potrafi opracować algorytm postępowania od momentu wystąpienia zdarzenia do zakończenia działań 	
Kompetencje społeczne		<p>W zakresie kompetencji społecznych student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma świadomość stałego doksztalcania się w obszarze bezpieczeństwa. Jest przygotowany do samodzielnego zdobywania wiedzy, doskonali umiejętności praktyczne powiązane z problematyką bezpieczeństwa publicznego, a w szczególności z zakresu zarządzania kryzysowego • potrafi wejść w role zawodowe w organizacjach tworzących potencjalny teren aktywności zawodowej związanych z zarządzaniem kryzysowym 	

18.	Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego przedmiotu	<p>Literatura:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007r. o zarządzaniu kryzysowym, 2. Ustawa z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłoszeniu aktów normatywnych i niektórych aktów prawnych, 3. J. Ziarko, J. Walas: Podstawy zarządzania kryzysowego. Cz. 1. Zarządzanie kryzysowe w administracji publicznej, Kraków 2010. 4. W. Lidwa, W. Krzeszowski, W. Więcek: Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych, AON, Warszawa 2010. 5. K. Sienkiewicz-Małyjurek, F. R. Krynojewski: Zarządzanie kryzysowe w administracji publicznej. Zarządzanie bezpieczeństwem, Warszawa 2010. <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. G. Sobolewski, D. Majchrzak (red.): Zarządzanie kryzysowe w systemie bezpieczeństwa narodowego, AON, Warszawa 2011. 2. P. Tyrała: Zarządzanie kryzysowe, Toruń 2003. 3. E. Nowak: Zarządzanie logistyczne w sytuacjach kryzysowych, AON, Warszawa 2008.
------------	---	---

BILANS PUNKTÓW ECTS (obciążenie pracą studenta)				
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]			
	Studia stacjonarne		Studia niestacjonarne	
Udział w praktykach zawodowych	160			
Przygotowanie pracy zaliczeniowej	20			
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	180			
Punkty ECTS za modul/przedmiot	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta
	5,4	0,6		

**Macierz oraz weryfikacja efektów kształcenia dla modułu (przedmiotu) PRAKTYKA ZAWODOWA- ZARZĄDZANIE
KRYZYSOWE w odniesieniu do form zajęć**

Numer przedmiotowego efektu kształcenia	PRZEDMIOTOWY EFEKT KSZTAŁCENIA	Forma zajęć	Metody weryfikacji	Odniesienie do efektu kierunkowego	Odniesienie do efektu obszarowego
WIEDZA					
EK-P_W01	omawia rolę, strukturę i funkcjonowanie systemu zarządzania kryzysowego na poszczególnych szczeblach administracji publicznej	praktyka zawodowa	obecności i aktywności studenta	EK-K_W03	P7S_WG
EK-P_W02	wymienia dokumentację niezbędną do opracowania analiz bezpieczeństwa i sytuacji kryzysowych	praktyka zawodowa	obecności i aktywności studenta	EK-K_W04	P7S_WK
EK-P_W03	omawia specyfikę zagrożeń bezpieczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji kryzysowych	praktyka zawodowa	obecności i aktywności studenta	EK-K_W02	P7S_WG
UMIEJĘTNOŚCI					
EK-P_U01	potrafi identyfikować i diagnozować procesy i zjawiska dotyczące poszczególnych faz zarządzania kryzysowego	praktyka zawodowa	praca zaliczeniowa	EK-K_U01	P7S_UW
EK-P_U02	potrafi wykorzystać wiedzę teoretyczną w zakresie sporządzania analiz bezpieczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji kryzysowych	praktyka zawodowa	praca zaliczeniowa	EK-K_U03	P7S_UW
EK-P_U03	potrafi interpretować i analizować akty prawne dotyczące obszaru zarządzania kryzysowego	praktyka zawodowa	praca zaliczeniowa	EK-K_U02	P7S_UW
EK-P_U04	potrafi opracować algorytm postępowania od momentu wystąpienia zdarzenia do zakończenia działań	praktyka zawodowa	obserwacja wykonawstwa; aktywności studenta	EK-K_U04	P7S_UW
KOMPETENCJE SPOŁECZNE					
EK-P_K01	ma świadomość stałego doksztalcania się w obszarze bezpieczeństwa. Jest przygotowany do samodzielnego zdobywania wiedzy, doskonali umiejętności praktyczne powiązane z problematyką bezpieczeństwa publicznego, a w szczególności z zakresu zarządzania kryzysowego	praktyka zawodowa	obserwacja pracy studenta	EK-P_K02	P7S_KK
EK-P_K02	potrafi wejść w role zawodowe w organizacjach tworzących potencjalny teren aktywności zawodowej związanych z zarządzaniem kryzysowym	praktyka zawodowa	obserwacja pracy studenta	EK-P_K04	P7S_KR

Lp.	Elementy składowe sylabusu	Opis	
1.	Nazwa modułu/ przedmiotu	Ochrona przeciwpowodziowa i przeciwpożarowa	
2.	Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Instytut Nauk Społecznych – Zakład Bezpieczeństwa Wewnętrznego	
3.	Kod przedmiotu	studia stacjonarne	studia niestacjonarne
		BW.25.2.W BW.25.2.C	
4.	Język przedmiotu	Język polski	
5.	Typ przedmiotu	Przedmiot do wyboru: <ul style="list-style-type: none"> • obowiązkowy do zaliczenia II semestru/ I roku studiów, • obowiązkowy do zaliczenia całego toku studiów. 	
6.	Rok studiów, semestr	Rok I Semestr II	
7.	Imię i nazwisko osoby (osób) prowadzącej przedmiot	dr inż. Jan Ziobro	
8.	Imię i nazwisko osoby (osób) egzaminującej bądź udzielającej zaliczenia w przypadku, gdy nie jest nim osoba prowadząca dany przedmiot		
9.	Formuła przedmiotu	Wykłady Ćwiczenia	
10.	Wymagania wstępne	Brak	
11.	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	studia stacjonarne	studia niestacjonarne
		Wykłady – 15 godzin Ćwiczenia – 15 godzin	
12.	Liczba punktów ECTS przypisana modułowi/przedmiotowi	studia stacjonarne	studia niestacjonarne
		Wykłady – 1 ECTS Ćwiczenia – 2 ECTS	
13.	Założenia i cele modułu/przedmiotu	Celem przedmiotu jest: <ul style="list-style-type: none"> • poznanie podstawowych pojęć i zasad ochrony gospodarki wodnej i przeciwpowodziowej i przeciwpożarowej. 	
14.	Metody dydaktyczne	Wykłady: wykład konwersatoryjny (informacyjno-problemowy), tj. z elementami dialogu z uczestnikami zajęć (słuchaczami), z wykorzystaniem narzędzi multimedialnych i/lub pomocy tradycyjnych. Ćwiczenia: metoda ćwiczeniowa (tradycyjna), metoda przypadku, ćwiczenia audytorne, gry symulacyjne, metoda sytuacyjna – do realizacji w ramach pracy indywidualnej i/lub zespołowej studentów.	

15.	<p>Forma i warunki zaliczenia przedmiotu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia z przedmiotu, a także formę i warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć wchodzących w zakres danego przedmiotu</p>	<p>Zaliczenie wykładów: Zaliczenie (Z) – w I semestrze.</p> <p>Zaliczenie wykładów odbywać się będzie na podstawie egzaminu pisemnego testowego zawierającego zarówno pytania otwarte, jak i zamknięte.</p> <p>Zaliczenie ćwiczeń: Zaliczenie z oceną (ZO) – w I semestrze.</p> <p>Zaliczenie z ćwiczeń odbywać się będzie na podstawie aktywności studentów na zajęciach oraz pozytywnej oceny ze sprawdzianu praktycznego zgodnie z zdefiniowanymi przedmiotowymi efektami kształcenia z zakresu umiejętności.</p>
16.	<p>Treści merytoryczne przedmiotu oraz sposób ich realizacji</p>	<p>Tematy wykładów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zjawisko powodzi – podstawowe zagadnienia związane z problematyką zagrożenia powodziowego i ochrony przeciwpowodziowej 2. Prawno-administracyjne uwarunkowania oraz organizacja ochrony przeciwpowodziowej w Polsce. 3. Plan operacyjny ochrony przed powodzią – struktura oraz zakres podmiotowo-przedmiotowy. 4. Organizacja akcji zwalczania powodzi i usuwania jej skutków (fazy reagowanie i odbudowy) 5. Bezpieczeństwo i ochrona przeciwpożarowa – ogólne uwarunkowania i konteksty przedmiotowo-podmiotowe (podstawowe zagadnienia związane z przedmiotem zainteresowania). 6. Normatywne uwarunkowania ochrony przeciwpożarowej i bezpieczeństwa pożarowego obiektów budowlanych, budynków i terenów. 7. Techniczne systemy i urządzenia ochrony przeciwpożarowej – podstawowe rodzaje i funkcje <p>Tematy ćwiczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Informatyczny system osłony kraju (ISOK) – analiza wybranego obszaru w kontekście oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim w celu ograniczenia negatywnych konsekwencji. 2. Wsparcie informatyczne modelowania rozwoju zagrożenia powodziowego oraz zarządzanie akcją przeciwpowodziową – narzędzia i możliwości GIS. 3. Doraźne metody ochrony przed powodzią oraz sposoby i środki zwalczania powodzi i usuwania jej skutków. 4. Plan operacyjny ochrony przed powodzią – struktura i zakres przedmiotowy oraz ćwiczenia w ocenie zagrożeń powodziowych wybranego terenu oraz określaniu kryteriów wprowadzania „<i>Pogotowia i alarmu przeciwpowodziowego</i>” 5. Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego – zakres i cel opracowania zasady sporządzania (<i>ćwiczenia w sporządzaniu</i>) 6. Podręczny sprzęt gaśniczy – rodzaje oraz zasady rozmieszczania i stosowania. 7. Rola i kompetencje administracji publicznej oraz wybranych służby inspekcje i straże w zwalczaniu pożarów oraz powodzi i usuwaniu ich skutków – analiza wybranych zdarzeń.

17.	Zamierzone efekty kształcenia*	Wiedza	<p>W zakresie wiedzy student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna zagrożenia dotyczące zjawisk powodujących powodzie i pożary, • zna urządzenia zabezpieczające przed powodzią i pożarem, • charakteryzuje krajowy system pomiarowy i prognostyczny oraz wykorzystuje dane pochodzące z osłony hydrologicznej krajowej i lokalnej na potrzeby krótko i średnioterminowe, • zna techniczne systemy ochrony przeciwpożarowej i przeciwwybuchowej w tym urządzeń sygnalizacyjnych, • zna przepisy prawne z zakresu ochrony przeciwpożarowej.
		Umiejętności	<p>W zakresie umiejętności student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia występowanie zagrożeń powodujących powodzie i pożary oraz korzysta z urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i przeciwpożarowej, • korzysta z lokalnych planów ochrony przed powodzią i pożarami oraz współpracuje ze służbami ratunkowymi, • posługuje się przepisami z zakresu ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony przeciwpowodziowej
		Kompetencje społeczne	<p>W zakresie kompetencji społecznych student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dba o bezpieczeństwo własne, innych i mienia.

18.

Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego przedmiotu

Literatura podstawowa:

1. Riegert D.: Doraźne metody ochrony stosowane podczas powodzi ze szczególnym uwzględnieniem rękawów przeciwpowodziowych. Wyd. CNBOP, Józefów 2012.
2. Powódź – w obliczu zagrożenia: Rządowe Centrum Bezpieczeństwa, Warszawa 2010.
3. Kawałczewska J.: (red.), Ochrona zasobów wód i ich jakości. Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej, Płock 2013.
4. Grocki R., Czamara W.: Ograniczanie skutków powodzi w skali lokalnej. Metody ograniczania skutków powodzi. Wydawnictwo RM, Wrocław 2001.
5. Barszczyńska M., Bogdańska-Warmuz R., Konieczny R., Madej P., Siudak M., Zdażyć przed powodzią Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Kraków 2005.
6. Rysz S.J.: Zarządzanie kryzysowe zintegrowane, Difin, Warszawa 2016.
7. Zboina J.: Bezpieczeństwo pożarowe. Rozważania na gruncie nauki i praktyki. Wyd. CNBOP, Józefów 2018
8. Zboina J. (red.): Bezpieczeństwo pożarowe obiektów muzealnych i ich zbiorów, Wyd. CNBOP, Józefów 2018.
9. Ciepeliowski A.: Gospodarowanie zasobami wodnymi. SGGW 1999.
10. Mikulski M.: Gospodarka wodna. POWN 1997.
11. Rózdziński K.: Miernictwo meteorologiczne. wyd. Wydawnictwa IMGW Warszawa, 1996.
12. Kosiarek M., Głąbski P.: Projektowanie instalacji wentylacji pożarowej dróg ewakuacyjnych w budynkach wysokich i wysokościowych; ITB Warszawa 2002.
13. Konopacka-Kuramochi A.: Ochrona Ppoż. w praktyce. Wyd. Wiedza i Praktyka, Warszawa 2014.
14. Ustawa o ochronie przeciwpożarowej z dnia 24 sierpnia 1991 r. (Dz.U. Nr 81, poz. 351) późniejsze nowelizacje.
15. Konopacka-Kuramochi A.: Ochrona Ppoż. w praktyce. Wyd. Wiedza i Praktyka, Warszawa 2014.
16. Abramowicz M. i wsp.: Bezpieczeństwo pożarowe budynków, wyd. SGSP, 2002.

Literatura uzupełniająca:

1. Szalińska W., I. Otop I.: Ocena struktury czasowo-przestrzennej opadów z wykorzystaniem wybranych wskaźników do identyfikacji zdarzeń ekstremalnych, „Woda–Środowisko–Obszary Wiejskie” 2012, tom 12 zeszyt 2 (38), s. 270.
2. Kaszyńska M. (red.): Awarie budowlane. Zapobieganie diagnostyka naprawy rekonstrukcje, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny, Szczecin 2011.
3. Brzezinka M., Zastosowanie GIS w modelowaniu hydrologicznym. Wybrane zagadnienia. DATAGIS.PL Technologie Geoinformacyjne. <http://www.datagis.pl/upload/original/zastosowanie-gis-w-modelowaniu-hydrologicznym.pdf>,
4. Ustawa z dnia 20lipca 2017r. – prawo wodne.
5. Ustawa o zarządzaniu kryzysowym
6. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r o ochronie przeciwpożarowej.
7. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75/2002, poz. 690 z późniejszymi zmianami).

BILANS PUNKTÓW ECTS (obciążenie pracą studenta)

Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]			
	wykłady		ćwiczenia	
Udział w wykładach	15		15	
Przygotowanie do egzaminu/ zaliczenia	5		15	
Aktywność	5		20	
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	25		50	
Punkty ECTS za modul/przedmiot	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta
	0,6	0,4	0,6	0,4

Macierz oraz weryfikacja efektów kształcenia dla modulu (przedmiotu) Ochrona przeciwpowodziowa i przeciwożarowa w odniesieniu do form zajęć

Numer przedmiotowego efektu kształcenia	PRZEDMIOTOWY EFEKT KSZTAŁCENIA	Forma zajęć	Metody weryfikacji	Odniesienie do efektu kierunkowego	Odniesienie do efektu obszarowego
WIEDZA					
EK-P_W01	zna zagrożenia dotyczące zjawisk powodujących powodzie i pożary,	Wykłady	egzamin testowy pisemny	EK-K_W02	P7S_WG
EK-P_W02	zna urządzenia zabezpieczające przed powodzią i pożarem,	Wykłady	egzamin testowy pisemny	EK-K_W02	P7S_WG
EK-P_W03	charakteryzuje krajowy system pomiarowy i prognostyczny oraz wykorzystuje dane pochodzące z osłony hydrologicznej krajowej i lokalnej na potrzeby krótko i średnioterminowe,	Wykłady	egzamin testowy pisemny	EK-K_W03	P7S_WG
EK-P_W04	zna techniczne systemy ochrony przeciwożarowej i przeciwożarowej w tym urządzeń sygnalizacyjnych,	Wykłady	egzamin testowy pisemny	EK-K_W04	P7S_WG
EK-P_W05	zna przepisy prawne z zakresu ochrony przeciwożarowej.	Wykłady	egzamin testowy pisemny	EK-K_W09	P7S_WG
UMIEJĘTNOŚCI					
EK-P_U01	ocenia występowanie zagrożeń powodujących powodzie i pożary oraz korzysta z urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i przeciwożarowej	Ćwiczenia	aktywność sprawdzian praktyczny	EK-K_U01	P7S_UW
EK-P_U02	korzysta z lokalnych planów ochrony przed powodzią i pożarami oraz współpracuje ze służbami ratunkowymi,	Ćwiczenia	aktywność sprawdzian praktyczny	EK-K_U01	P7S_UW

EK-P_U03	posługuje się przepisami z zakresu ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony przeciwpowodziowej	Ćwiczenia	aktywność sprawdzian praktyczny	EK-K_U04	P7S_UW
KOMPETENCJE SPOŁECZNE					
EK-P_K03	dba o bezpieczeństwo własne, innych i mienia	Ćwiczenia	prezentacja poglądów	EK-K_K03	P7S_KO

Lp.	Elementy składowe sylabusu	Opis	
1.	Nazwa modułu/ przedmiotu	Bezpieczeństwo w transporcie drogowym, kolejowym, wodnym i powietrznym	
2.	Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Instytut Nauk Społecznych / Zakład Bezpieczeństwa Wewnętrznego	
3.	Kod przedmiotu	studia stacjonarne	studia niestacjonarne
		BW.26.2.W BW.26.2.C	
4.	Język przedmiotu	Język polski	
5.	Typ przedmiotu	Przedmiot do wyboru: <ul style="list-style-type: none"> • obowiązkowy do zaliczenia II semestru/ I roku studiów, • obowiązkowy do zaliczenia całego toku studiów. 	
6.	Rok studiów, semestr	Rok I Semestr II	
7.	Imię i nazwisko osoby (osób) prowadzącej przedmiot	mgr Jacek Kędra	
8.	Imię i nazwisko osoby (osób) egzaminującej bądź udzielającej zaliczenia w przypadku, gdy nie jest nim osoba prowadząca dany przedmiot		
9.	Formuła przedmiotu	Wykłady Ćwiczenia	
10.	Wymagania wstępne	Brak	
11.	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	studia stacjonarne	studia niestacjonarne
		Wykłady – 15 godzin Ćwiczenia – 15 godzin	
12.	Liczba punktów ECTS przypisana modułowi/przedmiotowi	studia stacjonarne	studia niestacjonarne
		Wykłady – 1 ECTS Ćwiczenia – 2 ECTS	
13.	Założenia i cele modułu/przedmiotu	Celem przedmiotu jest: <ul style="list-style-type: none"> • poznanie podstawowych pojęć związanych z komunikacją powszechną i transportem • poznanie zagrożeń występujących w komunikacji powszechnej i transporcie oraz metod ich eliminacji, • zapoznanie z procedurami administracyjnymi związanymi z bezpiecznym transportem osób i towarów • wyrabianie umiejętności identyfikowania zagrożeń bezpieczeństwa oraz określania sposobów praktycznego reagowania w sytuacjach kryzysowych 	
14.	Metody dydaktyczne	<p>Wykłady: wykład konwersatoryjny (informacyjno-problemowy), tj. z elementami dialogu z uczestnikami zajęć (słuchaczami), z wykorzystaniem narzędzi multimedialnych i/lub pomocy tradycyjnych.</p> <p>Ćwiczenia: metoda ćwiczeniowa (tradycyjna), metoda przypadku, ćwiczenia audytoryjne, gry symulacyjne, metoda sytuacyjna – do realizacji w ramach pracy indywidualnej i/lub zespołowej studentów.</p>	

15.	<p>Forma i warunki zaliczenia przedmiotu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia z przedmiotu, a także formę i warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć wchodzących w zakres danego przedmiotu</p>	<p>Zaliczenie wykładów: Zaliczenie (Z) – w II semestrze.</p> <p>Zaliczenie wykładów odbywać się będzie na podstawie egzaminu pisemnego testowego i luk/ wyboru zawierającego zarówno pytania otwarte, jak i zamknięte.</p> <p>Zaliczenie ćwiczeń: Zaliczenie z oceną (ZO) – w II semestrze.</p> <p>Zaliczenie z ćwiczeń odbywać się będzie na podstawie aktywności studentów na zajęciach oraz pozytywnej oceny ze sprawdzianu praktycznego zgodnie z zdefiniowanymi przedmiotowymi efektami kształcenia z zakresu umiejętności.</p>
16.	<p>Treści merytoryczne przedmiotu oraz sposób ich realizacji</p>	<p>Tematy wykładów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Podstawowe pojęcia związane z komunikacją powszechną oraz transportem osób i towarów. 2. Regulacje prawne w Polsce i w Unii Europejskiej dotyczące komunikacji powszechnej i transportu. 3. Uwarunkowania, stanu bezpieczeństwa i zagrożenia ruchu drogowego w transporcie miejskim i regionalnym. 4. Systemie zarządzania bezpieczeństwem drogowym, kolejowym, morskim i lotniczym. 5. Rola administracji w zakresie bezpieczeństwa w komunikacji powszechnej i transporcie. 6. Instytucje realizująca zadania na rzecz bezpieczeństwa w komunikacji powszechnej (Policja, Żandarmeria Wojskowa, Inspekcja Transportu Drogowego, Straże Miejskie i Gminne, Straż Ochrony Kolei, Straż Graniczna, WORD, System Ratownictwa Medycznego, Państwowa Straż Pożarna 7. Rozwój i integracja systemów bezpieczeństwa drogowego, kolejowego, morskiego i powietrznego 8. Stan bezpieczeństwa w ruchu drogowym, kolejowym, morskim, powietrznym w Polsce i na świecie <p>Tematy ćwiczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Analiza stanu bezpieczeństwa w ruchu drogowym, kolejowym, morskim, powietrznym w Polsce i na świecie 2. Działania administracji rządowej na rzecz poprawy bezpieczeństwa w komunikacji powszechnej i transporcie 3. Analiza regulacji prawnych w zakresie bezpieczeństwa w komunikacji powszechnej i transporcie 4. Analiza zadań instytucje działających na rzecz bezpieczeństwa w komunikacji powszechnej. 5. Organizowanie transportu osób i towarów. 6. Komunikacja powszechna i transport a ochrona środowiska 7. Katastrofy i wypadki drogowe w Polsce. 8. Ochrona środowiska a komunikacja powszechna i transport.

17.	Zamierzone efekty kształcenia*	Wiedza	<p>W zakresie wiedzy student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia definicje związane z komunikacją i transportem, • omawia uwarunkowania bezpieczeństwa drogowego, kolejowego, morskiego i lotniczego, • charakteryzuje system zarządzania bezpieczeństwem drogowym, kolejowym, morskim i lotniczym, • charakteryzuje system ratownictwa na drogach, kolei, transporcie lotniczym,
		Umiejętności	<p>W zakresie umiejętności student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • proponuje działania właściwe dla zakresu uprawnień i obowiązków podmiotów działających na rzecz bezpieczeństwa drogowego, kolejowego, morskiego i lotniczego, • współpracuje z instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz bezpieczeństwa w komunikacji i transporcie, • dobiera, wdraża i koordynuje odpowiednie strategie działania,
		Kompetencje społeczne	<p>W zakresie kompetencji społecznych student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dba o bezpieczeństwo własne, innych i mienia.
18.	Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego przedmiotu	<p>Literatura podstawowa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Krystek R. (red.): - Zintegrowany system bezpieczeństwa transportu: praca zbiorowa. Synteza – Gdańsk 2010. 2. Kotowski W. - Prawo o ruchu drogowym. Komentarz, Warszawa 2011. 3. Pamuła W. (red.): Bezpieczeństwo w ruchu drogowym i w transporcie lotniczym - Politechnika Śląska, Gliwice 2006. 4. Pieprzny S., Administracja bezpieczeństwa i porządku publicznego, Rzeszów 2008. 5. Pieprzny S., Ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego w prawie administracyjnym, Rzeszów 2007. <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. R. Krystek, (red.) Tom I: Diagnoza bezpieczeństwa transportu w Polsce, Warszawa 2009. 2. Neider J., Transport w handlu międzynarodowym, Gdańsk 2006. 3. Pusty T., Przewóz towarów niebezpiecznych, poradnik kierowcy, Warszawa 2009. 4. Siadkowski A. K., Bezpieczeństwo i ochrona w cywilnej komunikacji lotniczej na przykładzie Polski, Stanów Zjednoczonych i Izraela : studium politologiczno- prawne, Szczytno 2013. 	

BILANS PUNKTÓW ECTS (obciążenie pracą studenta)

Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]	
	wyklady	ćwiczenia
Udział w wykładach	15	15
Przygotowanie do egzaminu/ zaliczenia	5	15

Aktywność	5	20		
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	25	50		
Punkty ECTS za modul/przedmiot	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta
	0,6	0,4	0,6	0,4

Macierz oraz weryfikacja efektów kształcenia dla modulu (przedmiotu) Bezpieczeństwo w transporcie drogowym, kolejowym, wodnym i powietrznym w odniesieniu do form zajęć					
Numer przedmiotowego efektu kształcenia	PRZEDMIOTOWY EFEKT KSZTAŁCENIA	Forma zajęć	Metody weryfikacji	Odniesienie do efektu kierunkowego	Odniesienie do efektu obszarowego
WIEDZA					
EK-P_W01	wyjaśnia definicje związane z komunikacją i transportem,	Wykłady	egzamin testowy pisemny	EK-K_W02	P7S_WG
EK-P_W02	omawia uwarunkowania bezpieczeństwa drogowego, kolejowego, morskiego i lotniczego,	Wykłady	egzamin testowy pisemny	EK-K_W02	P7S_WG
EK-P_W03	charakteryzuje system zarządzania bezpieczeństwem drogowym, kolejowym, morskim i lotniczym,	Wykłady	egzamin testowy pisemny	EK-K_W03	P7S_WG
EK-P_W04	charakteryzuje system ratownictwa na drogach, kolei, transporcie lotniczym,	Wykłady	egzamin testowy pisemny	EK-K_W08	P7S_WG
UMIEJĘTNOŚCI					
EK-P_U01	proponuje działania właściwe dla zakresu uprawnień i obowiązków podmiotów działających na rzecz bezpieczeństwa drogowego, kolejowego, morskiego i lotniczego,	Ćwiczenia	aktywność sprawdzian praktyczny	EK-K_U04	P7S_UW
EK-P_U02	współpracuje z instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz bezpieczeństwa w komunikacji i transporcie,	Ćwiczenia	aktywność sprawdzian praktyczny	EK-K_U07	P7S_UW
EK-P_U03	dobiera, wdraża i koordynuje odpowiednie strategie działania,	Ćwiczenia	aktywność sprawdzian praktyczny	EK-K_U04	P7S_UW
KOMPETENCJE SPOŁECZNE					
EK-P_K03	dba o bezpieczeństwo własne, innych i mienia	Ćwiczenia	prezentacja poglądów	EK-K_K03	P7S_KO

SYLABUSU MODUŁU/PRZEDMIOTU NA STUDIACH WYŻSZYCH

Lp.	Elementy składowe sylabusu	Opis	
1.	Nazwa modułu/ przedmiotu	Historia wybranych konfliktów zbrojnych	
2.	Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Instytut Nauk Społecznych / Zakład Bezpieczeństwa Wewnętrznego	
3.	Kod przedmiotu	Studia stacjonarne	Studia stacjonarne
		BW.31.1.W	
4.	Język przedmiotu	Język polski	
5.	Typ przedmiotu	Przedmiot: <ul style="list-style-type: none"> • obowiązkowy do zaliczenia I semestru, I roku studiów; • obowiązkowy do ukończenia całego toku studiów. 	
6.	Rok studiów, semestr	Rok I Semestr I	
7.	Imię i nazwisko osoby (osób) prowadzącej przedmiot	dr hab. Robert Lipelt	
8.	Imię i nazwisko osoby (osób) egzaminującej bądź udzielającej zaliczenia w przypadku, gdy nie jest nim osoba prowadząca dany przedmiot		
9.	Formuła przedmiotu	Wykłady	
10.	Wymagania wstępne	Znajomość podstawowych zagadnień z zakresu historii Polski i historii powszechnej	
11.	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady - 30 godzin	
12.	Liczba punktów ECTS przypisana modułowi/przedmiotowi	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady - 1 punkt ECTS	
13.	Zadania i cele modułu/ przedmiotu	Celem przedmiotu jest: <ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie z wybranymi konfliktami o charakterze zbrojnym oraz społecznym począwszy od czasów średniowiecza do współczesności; • ukazanie genezy, przebiegu, skutków konfliktów zbrojnych oraz ich wpływu na stan bezpieczeństwa ludzi żyjących ówczesnie i obecnie. 	
14.	Metody dydaktyczne	Wykład informacyjny Wykład problemowy z wykorzystaniem technik multimedialnych Dyskusja dydaktyczna	

15.	Forma i warunki zaliczenia przedmiotu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia z przedmiotu, a także formę i warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć wchodzących w zakres danego przedmiotu		<p>Zaliczenie wykładów: Zaliczenie na ocenę (ZO) – w I semestrze.</p> <p>Warunkiem dopuszczenia do zaliczenia przedmiotu jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktywne uczestnictwo w zajęciach prowadzonych metodą dyskusyjną; <p>Ocena końcowa z wykładów obejmuje: zaliczenie ustne z zakresu wiedzy, umiejętności kompetencji społecznych zdefiniowanych przedmiotowymi efektami kształcenia zgodnie z realizowaną tematyką zajęć. Student losuje zestaw składający się z 3 pytań o różnym stopniu trudności. Nauczyciel odnotowuje przebieg egzaminu w sporządzonym protokole z przeprowadzonego zaliczenia ustnego i ustala ocenę końcową na podstawie przygotowanego kryterium oceniania. W zakresie kompetencji społecznych student dokonuje samooceny w zakresie zrealizowanych treści.</p>
16.	Treści merytoryczne przedmiotu oraz sposób ich realizacji		<p>Tematy wykładów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Upadek cesarstwa rzymskiego na Zachodzie Europy. 2. Ruch krucjatowy w średniowiecznej Europie. 3. Wojna stuletnia. 4. Wojny religijne w XVI i XVII wieku. 5. Rewolucja francuska u schyłku XVIII wieku. 6. Europa w okresie napoleońskim. 7. Wiosna Ludów 1848-1849. 8. Narodziny ideologii politycznych i społecznych w XIX wieku 9. Pierwsza wojna światowa 1914-1918. 10. Sytuacja gospodarcza, polityczna, społeczna na świecie w latach 1918-1939. 11. Przyczyny wybuchu i działania wojenne drugiej wojny światowej w latach 1939-1945. 12. Świat w epoce zimnej wojny. 13. Walka społeczeństw Europy z systemem komunistycznym. 14. Narodziny światowego terroryzmu. 15. Konflikty zbrojne u schyłku XX i na początku XXI wieku. 16. Zagrożenia stabilizacji i pokoju na świecie w I połowie XXI wieku. 17. Problemy społeczne na świecie w I połowie XXI wieku.
17.	Zamierzone efekty kształcenia*	<p>Wiedza</p> <hr/> <p>Umiejętności</p>	<p>W zakresie wiedzy student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna wybrane konflikty zbrojne i społeczne; • zna główne idee polityczne, które doprowadziły do zaburzenia porządku w Europie i na Świecie; • wymienia wydarzenia polityczno-społeczne wpływające na stan bezpieczeństwa społeczeństw. <p>W zakresie umiejętności student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi dostrzec, które z obecnych wydarzeń polityczno-społecznych może prowadzić do zagrożenia państwa i narodu; • wykorzystuje swoją wiedzę, jak uniknąć napięć i konfliktów mających wpływ na stabilizację w państwach.

		Kompetencje społeczne	<p>W zakresie kompetencji społecznych student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • doskonali swoją wiedzę i wyciąga wnioski z działań politycznych; • nie akceptuje idei prowadzących do zaburzenia ładu i powodujących konflikty wewnętrzne i między państwami.
18.	<p>Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego przedmiotu</p>		<p>Literatura podstawowa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A. Ziółkowski: Historia powszechna starożytność, Warszawa 2014. 2. R. Michałowski: Historia powszechna średniowiecze, Warszawa 2009. 3. Z. Wójcik: Historia powszechna wiek XVI-XVII, Warszawa 2006. 4. E. Rostworowski: Historia powszechna wiek XVIII, Warszawa 2006. 5. A. Chwalba: Historia powszechna wiek XIX, Warszawa 2008. 6. J. Tyszkiewicz, E. Czapiewski: Historia powszechna wiek XX, Warszawa 2010. 7. A. Chwalba: Historia powszechna 1989-2014, Warszawa 2015. 8. W. Roszkowski: Historia Polski 1914-2015, Warszawa 2017. 9. J. Dobrzelewski: Wojny z Saddamem Husajnem. Od Pustynnej Burzy do Irackiej Wolności, Oświęcim 2018. 10. Z. Ściborek, B. Wiśniewski, R., B.Kuc, A. Dawidczyk: Bezpieczeństwo Wewnętrzne. Podręcznik akademicki, Toruń 2015. <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. J. Pajewski: Pierwsza Wojna Światowa, Warszawa 1998. 2. M. Macmillan: Paryż 1919. Sześć miesięcy, które zmieniły świat: Konferencja pokojowa w Paryżu 1919 roku i próba zakończenia wojny, Oświęcim 2018. 3. A. Beevor: Druga Wojna Światowa, Warszawa 2013. 4. L. Wyszczelski: Teorie wojenne i ich twórcy na przestrzeni dziejów, Warszawa 2009. 5. P. Żurawski: Bezpieczeństwo międzynarodowe. Wymiar militarny, Warszawa 2003.

BILANS PUNKTÓW ECTS (obciążenie pracą studenta)				
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]			
	Wykłady			
Udział w zajęciach	30			
Przygotowanie do zaliczenia wykładu	0			
Przygotowanie do ćwiczeń	0			
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	30			
Punkty ECTS za modul/przedmiot	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta
	1	0		

**Macierz oraz weryfikacja efektów kształcenia dla modułu (przedmiotu)
Historia wybranych konfliktów zbrojnych w odniesieniu do form zajęć**

Numer przedmiotowego efektu kształcenia	PRZEDMIOTOWY EFEKT KSZTAŁCENIA	Forma zajęć	Metody weryfikacji	Odniesienie do efektu kierunkowego	Odniesienie do efektu obszarowego	Odniesienie do kompetencji inżynierskich**
WIEDZA						
EK-P_W01	zna wybrane konflikty zbrojne i społeczne	Wykłady	Odpowiedź ustna	EK-K_W05	P7S_WG	
EK-P_W02	zna główne idee polityczne, które doprowadziły do zaburzenia porządku w Europie i na Świecie	Wykłady	Odpowiedź ustna	EK-K_W05	P7S_WG	
EK-P_W03	wymienia wydarzenia polityczno-społeczne wpływające na stan bezpieczeństwa społeczeństw	Wykłady	Odpowiedź ustna	EK-K_W05	P7S_WG	
UMIĘJĘTNOŚCI						
EK-P_U01	potrafi dostrzec, które z obecnych wydarzeń polityczno-społecznych może prowadzić do zagrożenia państwa i narodu	Wykłady	Odpowiedź ustna	EK-K_U02	P7S_UW	
EK-P_U02	wykorzystuje swoją wiedzę, jak uniknąć napięć i konfliktów mających wpływ na stabilizację w państwach	Wykłady	Odpowiedź ustna	EK-K_U02	P7S_UW	
KOMPETENCJE SPOŁECZNE						
EK-P_K01	doskonali swoją wiedzę i wyciąga wnioski z działań politycznych	Wykłady	Odpowiedź ustna Samocena	EK-K_K02	P7S_KK	
EK-P_K02	nie akceptuje idei prowadzących do zaburzenia ładu i powodujących konflikty wewnętrzne i między państwami	Wykłady	Odpowiedź ustna Samocena	EK-K_K05	P7S_KR	

SYLABUSU MODUŁU/PRZEDMIOTU NA STUDIACH WYŻSZYCH

Lp.	Elementy składowe sylabusu	Opis	
1.	Nazwa modułu/ przedmiotu	Język obcy	
2.	Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Instytut Nauk Społecznych / Zakład Bezpieczeństwa Wewnętrznego	
3.	Kod przedmiotu	Studia stacjonarne	Studia stacjonarne
		JO.11.1.C JO.11.2.C JO.11.3.C JO.11.4.C	
4.	Język przedmiotu	Język, polski, język obcy	
5.	Typ przedmiotu	Przedmiot: <ul style="list-style-type: none"> • obowiązkowy do zaliczenia I,II,III,IV semestru, I,II roku studiów; • obowiązkowy do ukończenia całego toku studiów. 	
6.	Rok studiów, semestr	Rok I,II Semestr I,II,III,IV	
7.	Imię i nazwisko osoby (osób) prowadzącej przedmiot	mgr Marcin Wrona (SJO)	
8.	Imię i nazwisko osoby (osób) egzaminującej bądź udzielającej zaliczenia w przypadku, gdy nie jest nim osoba prowadząca dany przedmiot		
9.	Formuła przedmiotu	Ćwiczenia	
10.	Wymagania wstępne	Znajomość języka obcego na poziomie A2/B1 wg ESOKJ: osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie główne wątki w typowych sytuacjach komunikacyjnych i radzi sobie z większością takich sytuacji. Używa prostego i jasnego języka do opisania własnych doświadczeń, wydarzeń, zainteresowań. Umie krótko uzasadnić swoje opinie.	
11.	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Ćwiczenia - 120 godzin	
12.	Liczba punktów ECTS przypisana modułowi/przedmiotowi	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Ćwiczenia - 8 punktów ECTS	

13.	Zadania i cele modułu/ przedmiotu	<p>Celem przedmiotu jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • doskonalenie zintegrowanych umiejętności językowych w zakresie czytania, słuchania, mówienia i pisania; • osiągnięcie umiejętności językowych na poziomie B1/B2 wg ESOKJ, zapewniającym umiejętność umiarkowanie swobodnego porozumiewania się w kontaktach z obcokrajowcami oraz wykorzystanie języka w nauce i przyszłej pracy; • doskonalenie umiejętności samodzielnego uczenia się; • poszerzanie wiedzy ogólnej oraz słownictwa związanego z kierunkiem studiów
14.	Metody dydaktyczne	<p>Lektorat realizowany w formie ćwiczeń praktycznych (2h tygodniowo x 60 tygodni). Konsultacje odbywają się 1godz. tygodniowo oraz wg indywidualnych potrzeb studentów.</p> <p>Metody dydaktyczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • metody podawcze\objaśniające, • metody aktywizujące (praca w parach, w grupach, metoda projektu, burza mózgów, dyskusja) • praca z tekstem i obrazem
15.	Forma i warunki zaliczenia przedmiotu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia z przedmiotu, a także formę i warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć wchodzących w zakres danego przedmiotu	<p>Ocena końcowa za semestr uwzględnia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • testy ustne i pisemne, • prace pisemne, • udział w zajęciach. <p>Ocena końcowa za przedmiot wystawiana jest na podstawie</p> <ul style="list-style-type: none"> • egzaminu końcowego po uprzednim pozytywnym zaliczeniu poszczególnych semestrów.
16.	Treści merytoryczne przedmiotu oraz sposób ich realizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Program obejmuje obszary tematyczne będące odzwierciedleniem różnych sfer życia oraz zgodne z potrzebami i zainteresowaniami studentów: <ul style="list-style-type: none"> • Dane personalne • Dom /Szkoła/ Praca/ Czas wolny/ • Żywnienie/Zdrowie / • Zakupy/Usługi/ Życie rodzinne i towarzyskie/ Uczucia/ • Nauka, technika, postęp/ • Zagrożenia współczesnego świata, /Świat przyrody/ Ochrona środowiska/ • Polityka, państwo, obywatel/ Kultura i sztuka, Media/ • Podróżowanie/ Nawiązywanie kontaktów/ • Elementy wiedzy o krajach anglojęzycznych/ 2. Zakres materiału gramatycznego: 3. Zdania twierdzące, pytające, przeczące w następujących czasach: Present Simple, Present Continuous, Present Perfect, Past Simple, Past Continuous, Past Perfect, Future Simple. Czasowniki modalne. 4. Zdania rozkazujące, wykrzyknikowe, warunkowe /Zdania w mowie zależnej/ Zdania w stronie biernej/ Pytania pośrednie/ Pytania typu <i>question tags</i>/ 5. Konstrukcje gerundialne i bezokolicznikowe/ Zdania współrzędnie złożone /Zdania podrzędnie złożone/ Zdania z podmiotem <i>it</i> i <i>there</i> / Wyrażenia oznaczające ilość/ Rzeczownik – liczba i rodzaj/ Przedimek/ Przymiotnik – stopniowanie/ Przysłówek – stopniowanie/ Przyimek/ Zaimek/ Liczebnik/ Spójniki/ Związki frazeologiczne i idiomy.

17.	Zamierzone efekty kształcenia*	Wiedza	<p>W zakresie wiedzy student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • posiada wiedzę z zakresu języka obcego na poziomie średniozaawansowanym oraz z zakresu norm społecznych i kulturowych krajów, • zna bardziej złożone formy gramatyczne oraz dysponuje szerokim zasobem leksykalnym pozwalającym na swobodną i płynną interakcję w języku obcym, w tym na temat wybranych zagadnień specjalistycznych
		Umiejętności	<p>W zakresie umiejętności student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • swobodnie i płynnie posługuje się językiem obcym w mowie i piśmie, • korzysta z obcojęzycznych źródeł, • wysnuwa własne wnioski i argumentacje, • płynnie i swobodnie komunikuje się na tematy konkretne i abstrakcyjne, w tym wybrane tematy specjalistyczne, zarówno z innymi użytkownikami języka obcego, jak i z rodzimymi użytkownikami języka.
		Kompetencje społeczne	<p>W zakresie kompetencji społecznych student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prezentuje postawę szacunku wobec dziedzictwa kulturowego studiowanych obszarów językowych, • uczestniczy w sytuacjach komunikacyjnych z zachowaniem norm społecznych i kulturowych typowych dla danego obszaru językowego i odpowiednio reaguje w formalnych i nieoficjalnych sytuacjach komunikacyjnych, wykazując kompetencję społeczną i kulturową w obszarze języka obcego, • rozumie potrzebę ciągłego dokształcania.
18.	Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego przedmiotu	<p>Literatura podstawowa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Clive Oxenden, Christina Latham-Koenig, Paul Selingen, <i>New English File</i> (podręcznik i ćwiczenia), Oxford University Press. 2. Antonia Clare, <i>Speakout</i> (podręcznik), Pearson Longman <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Raymond Murphy, <i>English Grammar in Use</i>, Cambridge University Press. 	

BILANS PUNKTÓW ECTS (obciążenie pracą studenta)				
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]			
	Wykłady		Ćwiczenia	
Udział w zajęciach			120	
Przygotowanie do ćwiczeń			30	
Aktywność w czasie zajęć			30	
Przygotowanie do egzaminu			20	
Sumaryczne obciążenie pracą studenta			200	
Punkty ECTS za modul/przedmiot	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta

			4,8	3,2
--	--	--	-----	-----

Macierz oraz weryfikacja efektów kształcenia dla modułu (przedmiotu) Język obcy w odniesieniu do form zajęć					
Numer efektu kształcenia	PRZEDMIOTOWY EFEKT KSZTAŁCENIA	Forma zajęć	Metody weryfikacji	Odniesienie do efektu kierunkowego	Odniesienie do efektu obszarowego
WIEDZA					
EK-P_W01	posiada wiedzę z zakresu języka obcego na poziomie średniozaawansowanym oraz z zakresu norm społecznych i kulturowych krajów,	ćwiczenia	wypowiedzi ustne i pisemne, kolokwium, egzamin	EK-K_W02	P7S_WG
EK-P_W01	zna bardziej złożone formy gramatyczne oraz dysponuje szerokim zasobem leksykalnym pozwalającym na swobodną i płynną interakcję w języku obcym, w tym na temat wybranych zagadnień specjalistycznych	ćwiczenia	wypowiedzi ustne i pisemne, kolokwium, egzamin	EK-K_W02	P7S_WG
UMIEJĘTNOŚCI					
EK-P_U01	swobodnie i płynnie posługuje się językiem obcym w mowie i piśmie,	ćwiczenia	wypowiedzi ustne i pisemne, kolokwium, egzamin	EK-K_U04	P7S_UW
EK-P_U02	korzysta z obcojęzycznych źródeł,	ćwiczenia	wypowiedzi ustne i pisemne, kolokwium, egzamin	EK-K_U04	P7S_UW
EK-P_U03	wysnuwa własne wnioski i argumentacje,	ćwiczenia	wypowiedzi ustne i pisemne, kolokwium, egzamin	EK-K_U04	P7S_UW
EK-P_U04	płynnie i swobodnie komunikuje się na tematy konkretne i abstrakcyjne, w tym wybrane tematy specjalistyczne, zarówno z innymi użytkownikami języka obcego, jak i z rodzimymi użytkownikami języka	ćwiczenia	wypowiedzi ustne i pisemne, kolokwium, egzamin	EK-K_U05 EK-K_U06	P7S_UW
KOMPETENCJE SPOŁECZNE					
EK-P_K01	wykorzystuje znajomość języka w pracy lub w dalszej nauce, rozumie potrzebę kształcenia w zakresie języków obcych	ćwiczenia	wypowiedzi ustne i pisemne	EK-K_K02	P7S_KO
EK-P_K02	chętnie pracuje w grupie i dzieli się doświadczeniami	ćwiczenia	przygotowanie projektu grupowego	EK-K_K03	P7S_KR

SYLABUSU MODUŁU/PRZEDMIOTU NA STUDIACH WYŻSZYCH

Lp.	Elementy składowe sylabusu	Opis	
1.	Nazwa modułu/ przedmiotu	Socjologia bezpieczeństwa	
2.	Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Instytut Nauk Społecznych / Zakład Bezpieczeństwa Wewnętrznego	
3.	Kod przedmiotu	Studia stacjonarne	Studia stacjonarne
		BW.33.2.W BW.33.2.C	
4.	Język przedmiotu	Język polski	
5.	Typ przedmiotu	Przedmiot specjalnościowy: <ul style="list-style-type: none"> • obowiązkowy do zaliczenia II semestru/ I roku studiów; • obowiązkowy do ukończenia całego toku studiów. 	
6.	Rok studiów, semestr	Rok I Semestr II	
7.	Imię i nazwisko osoby (osób) prowadzącej przedmiot	dr hab. inż. Stanisław Rysz	
8.	Imię i nazwisko osoby (osób) egzaminującej bądź udzielającej zaliczenia w przypadku, gdy nie jest nim osoba prowadząca dany przedmiot		
9.	Formuła przedmiotu	Wykłady Ćwiczenia	
10.	Wymagania wstępne	brak	
11.	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady - 15 godzin Ćwiczenia - 15 godzin	
12.	Liczba punktów ECTS przypisana modułowi/przedmiotowi	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady - 1 ECTS Ćwiczenia - 2 ECTS	
13.	Metody dydaktyczne	Wykłady: wykład informacyjny, wykład problemowy z wykorzystaniem technik multimedialnych. Ćwiczenia: dyskusja dydaktyczna, ćwiczenia indywidualne i grupowe.	

14.	Założenia i cele modułu / przedmiotu	<p>Celem przedmiotu jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ukazanie roli socjologii, jako nauki o społeczeństwie i prawach rządzących jej rozwojem, a zjawiskami i procesami społecznymi w kontekście ogólnie rozumianego bezpieczeństwa wewnętrznego; • poznanie schematów wchodzenia w kontakty z innymi jednostkami oraz procesami tworzenia się zbiorowości tj. grupy społeczne, warstwy społeczne i kręgi społeczne; • poznanie potrzeb jednostek i grup społecznych w zakresie bezpieczeństwa; • ukazanie roli państwa, jako najważniejszego gwaranta z mocy prawa zabezpieczającego przed zagrożeniami społecznymi.
15.	Forma i warunki zaliczenia przedmiotu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia z przedmiotu, a także formę i warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć wchodzących w zakres danego przedmiotu	<p>Metody weryfikacji założonych efektów kształcenia</p> <p>Zaliczenie wykładów: Zaliczenie (Z) – II semestr Warunkiem dopuszczenia do zaliczenia przedmiotu jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktywne uczestnictwo w zajęciach prowadzonych metodą dyskusyjną. <p>Zaliczenie ćwiczeń: Zaliczenie z oceną (ZO) – II semestr</p> <p>Zaliczenie ustne z zakresu wiedzy, umiejętności kompetencji społecznych zdefiniowanych przedmiotowymi efektami kształcenia zgodnie z realizowaną tematyką zajęć. Student losuje zestaw składający się z 3 pytań o różnym stopniu trudności. Nauczyciel odnotowuje przebieg zaliczenia w protokole z przeprowadzonego zaliczenia ustnego i ustala ocenę końcową na podstawie przygotowanego kryterium oceniania. W zakresie kompetencji społecznych student dokonuje samooceny w zakresie zrealizowanych treści.</p>

16.	Treści merytoryczne przedmiotu oraz sposób ich realizacji		<p>Tematy wykładów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ogólne pojęcia z zakresu socjologii w bezpieczeństwie. 2. Podstawowe potrzeby jednostek i grup społecznych w zakresie poczucia bezpieczeństwa, tj. zależność, opieka i oparcie, protekcja, wolność od lęku, niepokoju i chaosu, ład i porządek publiczny. 3. Bezpieczeństwo grup społecznych. 4. Państwo, jako gwarant bezpieczeństwa dla jednostki i grupy społecznej. 5. Bezpieczeństwo militarne w ujęciu socjologicznym. 6. Polityka społeczna państwa w kontekście ubóstwa, bezdomności, bezrobocia. <p>Tematy ćwiczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przyczyny zaburzenia poczucia bezpieczeństwa w rodzinie, jako podstawowej komórce społecznej - analiza przypadków. 2. Zasady kreowania właściwej polityki społecznej przez państwo w trosce o dobro obywateli. 3. Realizowanie polityki społecznej wobec problemów ukierunkowanych na wyrównanie szans życiowych grup społecznych ekonomicznych i socjalnie najsłabszych. 4. Analizowanie warunków i jakości życia, współżycia społecznego, dysproporcji i nierówności społecznych, sfery pracy, dobrobytu, bezrobocia itp. w kontekście bezpieczeństwa społecznego.
5.	Zamierzone efekty kształcenia*	Wiedza	<p>W zakresie wiedzy student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia rolę socjologii, jako nauki o społeczeństwie i zjawiska, procesy społeczne w kontekście bezpieczeństwa wewnętrznego, • charakteryzuje potrzeby jednostek i grup społecznych w zakresie bezpieczeństwa, • podaje rolę państwa, jako gwaranta zabezpieczającego przed zagrożeniami społecznymi.
Umiejętności		<p>W zakresie umiejętności student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje procesy dotyczące wchodzenia w kontakty z innymi jednostkami oraz tworzenia się zbiorowości tj. grupy społeczne, warstwy społeczne i kręgi społeczne; • ocenia i analizuje potrzeby jednostek i grup społecznych w zakresie bezpieczeństwa. 	
Kompetencje społeczne		<p>W zakresie kompetencji społecznych student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • doskonalili swoją wiedzę i umiejętności z zakresu wiedzy o społeczeństwie. 	

6.

Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego przedmiotu

Literatura podstawowa:

1. Jakubczyk R., Skrabacz A.: Społeczeństwo w tworzeniu bezpieczeństwa narodowego Polski w XXI wieku. Akademia Podlaska - Siedlce, Wyd. AP, 2006.
2. Kwiatkowski S.: Socjologiczne aspekty zarządzania kryzysowego i bezpieczeństwa obywateli. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego. Socjologia 2006, z. 3, s. 16-38.
3. Maciejewski J.: Wybrane aspekty bezpieczeństwa narodowego w ujęciu socjologicznym (1991-2004). W: Operacje pokojowe i antyterrorystyczne w procesie utrzymania bezpieczeństwa międzynarodowego w latach 1948-2004 / red. D. S. Kozerawski. Toruń Wyd. Adam Marszałek, 2006, s. 45-54.
4. Bodziany M.: Socjologiczny dylemat bezpieczeństwa narodowego w kontekście zmiany społecznej i wielokulturowości. W: Edukacja dla bezpieczeństwa : bezpieczeństwo regionalne, wyzwania edukacyjne / red. nauk. D. Czajkowska - Ziobrowska, A. Zduniak. Poznań : Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa, 2008, s. 497-506.

Literatura uzupełniająca:

1. Kwiatkowski S.: Bezpieczne państwo, czyli obywatele, 2008, nr 8, s. 57-74.
2. Marczak J.: Społeczeństwo w tworzeniu bezpieczeństwa narodowego. W: Podstawy bezpieczeństwa narodowego Polski w erze globalizacji /zespół aut.: Ryszard Jakubczak [i in.]. Warszawa: AON, 2008, s. 98-109.
3. Grosset R., Mochnaczewski P., Wiatr S.: Zagrożenia i poczucie bezpieczeństwa: oceny mieszkańców dużych miast. Warszawa, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Zarządzania i Prawa im. Heleny Chodkowskiej, 2009.
4. Moczuk E.: Socjologiczne aspekty bezpieczeństwa lokalnego. Rzeszów, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2009.
5. Urban A.: Bezpieczeństwo społeczności lokalnych. Warszawa, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, cop. 2009.
6. Durki G.(red.): Współczesna rzeczywistość w wybranych problemach społecznych. Kraków, Oficyna Wydawnicza "Impuls", 2010.
7. Forysiak W.: Bezpieczeństwo w dużym mieście w kontekście zmian transformacyjnych : wybrane aspekty socjologiczne. W: Bezpieczeństwo publiczne w przestrzeni miejskiej / red. nauk. W. Fehler ; aut.: D. Banasiński [i in.] 2010, s. 172-184.

BILANS PUNKTÓW ECTS (obciążenie pracą studenta)				
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]			
	Wykłady		Ćwiczenia	
Udział w zajęciach	15		15	
Aktywność w czasie zajęć	10		10	
Przygotowanie do zajęć i zaliczenia końcowego	-		25	
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	25		50	
Punkty ECTS za modul/przedmiot	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta
	0,6	0,4	0,6	1,4

Macierz oraz weryfikacja efektów kształcenia dla modułu (przedmiotu) Socjologia bezpieczeństwa w odniesieniu do form zajęć						
Numer przedmiotowego efektu kształcenia	PRZEDMIOTOWY EFEKT KSZTAŁCENIA	Forma zajęć	Metody weryfikacji	Odniesienie do efektu kierunkowego	Odniesienie do efektu obszarowego	Odniesienie do kompetencji inżynierskich**
WIEDZA						
EK-P_W01	omawia rolę socjologii, jako nauki o społeczeństwie i zjawiska, procesy społeczne w kontekście bezpieczeństwa wewnętrznego,	Wykłady	Odpowiedź ustna	EK-K_W02	P7S_WG	
EK-P_W02	charakteryzuje potrzeby jednostek i grup społecznych w zakresie bezpieczeństwa,	Wykłady	Odpowiedź ustna	EK-K_W02	P7S_WG	
EK-P_W03	podaje rolę państwa, jako gwaranta zabezpieczającego przed zagrożeniami społecznymi.	Wykłady	Odpowiedź ustna	EK-K_W01	P7S_WG	
UMIĘJĘTNOŚCI						
EK-P_U01	analizuje procesy dotyczące wchodzenia w kontakty z innymi jednostkami oraz tworzenia się zbiorowości tj. grupy społeczne, warstwy społeczne i kręgi społeczne;	Wykłady	Odpowiedź ustna	EK-K_U01	P7S_UW	
EK-P_U02	ocenia i analizuje potrzeby jednostek i grup społecznych w zakresie bezpieczeństwa.	Wykłady	Odpowiedź ustna	EK-K_U01	P7S_UW	
KOMPETENCJE SPOŁECZNE						
EK-P_K01	doskonali swoją wiedzę i umiejętności z zakresu wiedzy o społeczeństwie	Wykłady	Samoocena	EK-K_K02	P7S_KO	

Lp.	Elementy składowe sylabusu	Opis	
1.	Nazwa modułu/ przedmiotu	Służba w formacjach typu policyjnego (policja, straż gminna, straż miejska, straż graniczna)	
2.	Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Instytut Nauk Społecznych – Zakład Bezpieczeństwa Wewnętrznego	
3.	Kod przedmiotu	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		BW.34.2.W BW.34.2.C	
4.	Język przedmiotu	Język polski	
5.	Typ przedmiotu	Przedmiot specjalnościowy: <ul style="list-style-type: none"> • obowiązkowy do zaliczenia II semestru/ I roku studiów, • obowiązkowy do zaliczenia całego toku studiów. 	
6.	Rok studiów, semestr	Rok I Semestr II	
7.	Imię i nazwisko osoby (osób) prowadzącej przedmiot	dr inż. Jan Ziobro	
8.	Imię i nazwisko osoby (osób) egzaminującej bądź udzielającej zaliczenia w przypadku, gdy nie jest nim osoba prowadząca dany przedmiot		
9.	Formuła przedmiotu	Wykłady Ćwiczenia	
10.	Wymagania wstępne	Wybrane treści przedmiotów: <ul style="list-style-type: none"> - Bezpieczeństwo i porządek publiczny oraz ich zagrożenia - Prawno-funkcjonalne aspekty bezpieczeństwa wewnętrznego - Bezpieczeństwo ustrojowe państwa 	
11.	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 15 godzin Ćwiczenia – 15 godzin	
12.	Liczba punktów ECTS przypisana modułowi/przedmiotowi	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 1 ECTS Ćwiczenia – 2 ECTS	
13.	Założenia i cele modułu/ przedmiotu	<p>Celem przedmiotu jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie ze specyfiką zawodów zapewniających obywatelom i środowisku bezpieczeństwo i porządek publiczny, • zapoznanie z procedurami naboru do służb, zasadami awansu w służbach typu policyjnego, • określenie praw i obowiązków osób zatrudnionych w formacjach typu policyjnego. 	

14.	Metody dydaktyczne	<p>Wykłady: wykład informacyjny i problemowy z wykorzystaniem prezentacji, plików multimedialnych.</p> <p>Ćwiczenia: metoda ćwiczeniowa; metody problemowe, studium przypadku, dyskusja, giełda pomysłów, metoda pomiaru.</p>
15.	Forma i warunki zaliczenia przedmiotu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia z przedmiotu, a także formę i warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć wchodzących w zakres danego przedmiotu	<p>Zaliczenie wykładów: Zaliczenie (Z) – wykłady w II semestrze.</p> <p>Zaliczenie na podstawie odpowiedzi ustnej lub pisemnej na pytania zamknięte lub otwarte odnoszące się do treści przedstawionych na zajęciach oraz we wskazanych lekturach i formułowane zgodnie z treścią efektu kształcenia z zakresu wiedzy.</p> <p>Warunkiem dopuszczenia do zaliczenia wykładów jest uzyskanie zaliczenia z ćwiczeń na ocenę pozytywną.</p> <p>Zaliczenie ćwiczeń: Zaliczenie z oceną (ZO) – ćwiczenia w II semestrze.</p> <p>Zaliczenie na podstawie wyników uzyskanych z zadań zespołowych (praktycznych) i aktywności w trakcie zajęć (indywidualnej i/lub grupowej), odnoszących się do odpowiednich treści z zakresu umiejętności.</p>

16.	<p>Treści merytoryczne przedmiotu oraz sposób ich realizacji</p>		<p>Tematy wykładów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wprowadzenie do problematyki przedmiotu – pojęcie bezpieczeństwa i porządku publicznego, zagrożenia bezpieczeństwa i porządku publicznego, identyfikacja i ogólna charakterystyka krajowych i międzynarodowych służb i formacji policyjnych odpowiedzialnych za ochronę bezpieczeństwa i porządku publicznego 2. Policja, jako instytucja bezpieczeństwa publicznego – struktura organizacja, rola i zadania w systemie bezpieczeństwa państwa 3. Jednostki specjalne Policji (Centralne Biuro Śledcze Policji, Centralny Pododdział Kontrterrorystyczny Policji „BOA”, Centralne Laboratorium Kryminalistyczne, Centralne Biuro Zwalczania Cyberprzestępczości, Biuro Spraw Wewnętrznych – organizacja oraz rola w ochronie bezpieczeństwa i porządku publicznego 4. Ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego w Siłach Zbrojnych RP (Żandarmeria Wojskowa) 5. Formacje specjalne odpowiedzialne z ochronę bezpieczeństwa publicznego CBA, KAS, SOP, SG, ABW – organizacja oraz rola i zadania 6. Międzynarodowe formacje i agencje uczestniczące w ochronie bezpieczeństwa publicznego (EUROPOL, INTERPOL, EUROJUST, OLAF, FRONTEX – organizacja rola i zadania. 7. Branżowe i lokalne formacje charakterze policyjnym odpowiedzialne z ochronę bezpieczeństwa i porządku publicznego w określonych przestrzeniach publicznych (Straż Miejska/Gminna, Straż Leśna, Straż Rybacka, SOK,) – organizacja i zadania. <p>Tematy ćwiczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wymagania dla kandydatów (formalno-prawne, wiedzy i kompetencji, sprawnościowe, zdrowotne) oraz procedury rekrutacji do służby formacjach o charakterze policyjnego – Policja (w tym do jednostek specjalnych), CBA, KAS, SOP, SG, ABW, Straż Miejska/Gminna, Straż Leśna, Straż Rybacka, SOK 2. Prawa i obowiązki funkcjonariuszy formacji policyjnych - Policja (w tym jednostek specjalnych), ŻW, CBA, KAS, SOP, SG, ABW, Straż Miejska/Gminna, Straż Leśna, Straż Rybacka, SOK 3. Organy kierownicze w formacjach o charakterze policyjnym, zasady powoływania, kompetencje odpowiedzialność. 4. Stanowiska i stopnie oraz system opiniowania i awansowania w formacjach ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego – Policja (w tym do jednostek specjalnych), ŻW, CBA, KAS, SOP, SG, ABW, Straż Miejska/Gminna, Straż Leśna, Straż Rybacka, SOK 5. Kategorie czynności podejmowanych przez funkcjonariuszy formacji odpowiedzialnych za ochronę bezpieczeństwa i porządku publicznego (czynności – analityczno-informacyjne, operacyjno-rozpoznawcze, dochodzeniowo-śledcze, prewencyjne, administracyjno-porządkowe). 6. Prywatne podmioty świadczące usługi w dziedzinie ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego 7. Kobiety w służbach i formacjach ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego 8. Etyka w służbie w formacjach o charakterze policyjnym.
			17.

	Umiejętności	<p>W zakresie umiejętności student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi wyjaśnić etapy kwalifikacji i naboru do służb/podmiotów służących zapewnianiu bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz modeluje przebieg takiego procesu, • potrafi wykorzystać instrumenty służące zapewnianiu bezpieczeństwa i porządku publicznego, przypisane podmiotom (służbom) przewidzianym do ich stosowania w związku z możliwą materializacją potencjalnych zagrożeń.
	Kompetencje społeczne	<p>W zakresie kompetencji student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • doskonali wiedzę na temat działania podmiotów strzegących bezpieczeństwa i porządku publicznego z etycznym aspektem ich służby.
18.	<p>Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego przedmiotu</p>	<p>Literatura podstawowa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. R. Socha: Historyczne i współczesne postrzeganie Policji w Polsce, Difin, Warszawa 2022. 2. J. Falecki, R. Kochańczyk, P. Sowizdraniuk (red.): Współczesne uwarunkowania zarządzania bezpieczeństwem wewnętrznym państwa, Szkoła Policji w Katowicach, Katowice 2018. 3. E. Ura, S. Pieprzny (red.): 95 lat służb policyjnych w Polsce: teoria i praktyka, Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2015. 4. J. Maciejewski: Grupy dyspozycyjne. Analiza socjologiczna, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2014. 5. M. Leszczyński: Bezpieczeństwo w wymiarze lokalnym. Wybrane obszary, Difin, Warszawa 2013. 6. P. Szustakiewicz: Stosunki służbowe funkcjonariuszy służb mundurowych i żołnierzy zawodowych jako sprawa administracyjna, Difin, Warszawa 2012. <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ewelina Waśko-Owsiejczuk: Kobiety w Polskich służbach mundurowych, Oficyna Wydawnicza ASPRA, Warszawa 2018. 2. A. Pietrzkiwicz, S. Pieprzny: Straże gminne (miejskie) – likwidować czy usprawniać, Zeszyty Naukowe WSiLiZ w Warszawie 2015, nr 2, s.247-260. 3. S. Pieprzny: Zasady organizacji i funkcjonowania służb i formacji umundurowanych odpowiedzialnych za ochronę bezpieczeństwa wewnętrznego, w: M. Pomykała (red.), Dylematy bezpieczeństwa współczesnego państwa, Wyd. Politechniki Rzeszowskiej, Rzeszów 2015, s.332-347. 4. M. Liwo: Status służb mundurowych i funkcjonariuszy w nich zatrudnionych, LexisNexis, Warszawa 2013. 5. S. Pieprzny: Kodeksy etyczne służb i formacji mundurowych (wybrane zagadnienia) w: M. Stec, S. Płażek (red.), Służba publiczna – stan obecny, wyzwania i oczekiwania, Wolters Kluwer, Warszawa 2013, s.169-188. 6. J. Maciejewski, K. Dojwa: Uczestnictwo kobiet w Siłach zbrojnych, Straży Granicznej i Policji (analiza socjologiczna), Wydawnictwo IEA, Wrocław 2012. 7. S. Pieprzny, E. Ura, S. Pieprzny (red.): Służby i formacje mundurowe w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego Rzeczypospolitej Polskiej, RS Druk, Rzeszów 2010. 8. Zasady etyki zawodowej policjanta. <p>Dokumenty prawne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. oraz aktualnie obowiązujące akty prawne określające ustrój i kompetencje formacji i służb typu policyjnego, m.in.: Ustawa o Policji, Ustawa o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym; Ustawa o strażach gminnych; Ustawa o Służbie Ochrony Państwa; Ustawa o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu; i inne <p>Strony internetowe: Policji, CBA, SOP, SG, KAS, ŻW, straży miejskich (gminnych)</p>

Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]			
	Wykłady		Ćwiczenia	
Udział w zajęciach	15		15	
Przygotowanie do wykładów	10		-	
Przygotowanie do ćwiczeń	-		35	
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	25		50	
Punkty ECTS za modul/przedmiot	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta
	0,6	0,4	0,6	1,4

**Macierz oraz weryfikacja efektów kształcenia dla modułu (przedmiotu)
Służba w formacjach typu policyjnego (Policja, Straż Gminna i Straż Miejska, Straż Graniczna)
w odniesieniu do form zajęć**

Numer przedmiotowego efektu kształcenia	PRZEDMIOTOWY EFEKT KSZTAŁCENIA	Forma zajęć	Metody weryfikacji	Odniesienie do efektu kierunkowego	Odniesienie do efektu obszarowego	Odniesienie do kompetencji inżynierskich**
WIEDZA						
EK-P_W01	zna specyfikę środowiska pracy, jakim są służby/podmioty delegowane do zapewniania bezpieczeństwa i porządku publicznego	Wykłady	odpowiedź ustna/ sprawdzian pisemny	EK-K_W03	P7S_WG	
UMIEJĘTNOŚCI						
EK-P_U01	potrafi wyjaśnić etapy kwalifikacji i naboru do służb/podmiotów służących zapewnianiu bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz modeluje przebieg takiego procesu,	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_U08	P7S_UW	
EK-P_U02	potrafi wykorzystać instrumenty służące zapewnianiu bezpieczeństwa i porządku publicznego, przypisane podmiotom (służbom) przewidzianym do ich stosowania w związku z możliwą materializacją potencjalnych zagrożeń	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_U03	P7S_UW	
KOMPETENCJE SPOŁECZNE						
EK-P_K01	doskonali wiedzę na temat działania podmiotów strzegących bezpieczeństwa i porządku publicznego z etycznym aspektem ich służby	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_K02	P7S_KK	

Lp.	Elementy składowe sylabusu	Opis	
1.	Nazwa modułu/ przedmiotu	Służba w formacjach militarnych (wojsko)	
2.	Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Instytut Nauk Społecznych/Zakład Bezpieczeństwa Wewnętrznego	
3.	Kod przedmiotu	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		BW.35.2.W BW.35.2.C	
4.	Język przedmiotu	Język polski	
5.	Typ przedmiotu	Przedmiot specjalnościowy: <ul style="list-style-type: none"> • obowiązkowy do zaliczenia II semestru/ I roku studiów, • obowiązkowy do zaliczenia całego toku studiów. 	
6.	Rok studiów, semestr	Rok I mgr Semestr II	
7.	Imię i nazwisko osoby (osób) prowadzącej przedmiot	dr inż. Mariusz Stopa	
8.	Imię i nazwisko osoby (osób) egzaminującej bądź udzielającej zaliczenia w przypadku, gdy nie jest nim osoba prowadząca dany przedmiot		
9.	Formuła przedmiotu	Wykłady Ćwiczenia	
10.	Wymagania wstępne	Wybrane treści z przedmiotów: Bezpieczeństwo ustrojowe państwa, Prawno-funkcjonalne aspekty bezpieczeństwa wewnętrznego.	
11.	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 15 godzin Ćwiczenia – 15 godzin	
12.	Liczba punktów ECTS przypisana modułowi/przedmiotowi	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 1 ECTS Ćwiczenia – 2 ECTS	

13.	Założenia i cele modułu/ przedmiotu	<p>Celem przedmiotu jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie ze specyfiką pracy w zawodzie żołnierza (pracownika) Sił Zbrojnych RP – w zależności od przynależności do rodzaju wojsk (jednostki organizacyjnej SZ RP) oraz korpusu etatowego, także w zależności od wewnętrznej struktury organizacyjnej SZ, nadzoru nad nimi i realizowanych zadań; • poznanie procedur kwalifikowania do służby wojskowej oraz naboru do Sił Zbrojnych; • poznanie praw i obowiązków wynikających z Kodeksu honorowego żołnierza zawodowego Wojska Polskiego, zasadami etyki zawodowej oraz społecznym wzorem funkcjonariuszy militarnych grup dyspozycyjnych, • nabycie umiejętności przygotowania i przeprowadzenia sondażu w wybranych środowiskach, służącego identyfikowaniu funkcjonariuszy militarnych grup dyspozycyjnych.
14.	Metody dydaktyczne	<p>Wykłady: wykład informacyjny i problemowy z wykorzystaniem prezentacji, plików multimedialnych.</p> <p>Ćwiczenia: metoda ćwiczeniowa; metody problemowe, studium przypadku, dyskusja, giełda pomysłów, metoda pomiaru.</p>
15.	Forma i warunki zaliczenia przedmiotu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia z przedmiotu, a także formę i warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć wchodzących w zakres danego przedmiotu	<p>Zaliczenie wykładów: Zaliczenie (Z) – wykłady w II semestrze.</p> <p>Zaliczenie na podstawie odpowiedzi ustnej zawierającej pytania odnoszące się do treści przedstawionych na zajęciach oraz we wskazanych lekturach i formułowane zgodnie z treścią efektu kształcenia z zakresu wiedzy.</p> <p>Warunkiem dopuszczenia do zaliczenia wykładów jest uzyskanie zaliczenia z ćwiczeń na ocenę pozytywną.</p> <p>Zaliczenie ćwiczeń: Zaliczenie z oceną (ZO) – ćwiczenia w II semestrze.</p> <p>Zaliczenie na podstawie wyników uzyskanych z zadań zespołowych (praktycznych) i aktywności w trakcie zajęć (indywidualnej i/lub grupowej), odnoszących się do odpowiednich treści z zakresu umiejętności.</p>

16.	Treści merytoryczne przedmiotu oraz sposób ich realizacji		<p>Tematy wykładów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Formacje militarne według grup dyspozycyjnych i koncepcji podsystemów wykonawczych bezpieczeństwa państwa. 2. Siły zbrojne RP: struktura organizacyjna, rodzaje, wyspecjalizowane służby i organy, stan etatowy, podstawy prawne funkcjonowania. 3. Zadania Sił Zbrojnych RP. 4. Nadzór i kontrola działalności Sił Zbrojnych RP. 5. Kobiety w Siłach Zbrojnych RP. <p>Tematy ćwiczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zdolność do służby wojskowej, rejestracja i kwalifikacja wojskowa, ewidencja wojskowa. 2. Zatrudnianie, awansowanie i rozwiązywanie zatrudnienia w Siłach Zbrojnych RP. 3. Prawa i obowiązki związane z zatrudnieniem w Siłach Zbrojnych RP a Kodeks honorowy żołnierza zawodowego Wojska Polskiego oraz prawa i obowiązki a zasady etyki zawodowej oraz społeczny wzór funkcjonariuszy militarnych grup dyspozycyjnych – porównanie, sondaże. 4. Zadania i współpraca Sił Zbrojnych RP z innymi podmiotami w zakresie wspierania bezpieczeństwa wewnętrznego i pomocy społeczeństwu.
17.	Zamierzone efekty kształcenia*	Wiedza	<p>W zakresie wiedzy student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna specyfikę środowiska pracy w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.
Umiejętności		<p>W zakresie umiejętności student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia etapy kwalifikacji i naboru do służby wojskowej oraz modeluje przebieg takiego procesu, kształtując własne kwalifikacje i/lub kierując innymi, • potrafi określić sposoby angażowania jednostek organizacyjnych Sił Zbrojnych RP, zgodne z regulacjami - w przedsięwzięcia służące bezpieczeństwu osób, mienia, obiektów i/lub obszarów/środowisk, w związku z możliwą materializacją potencjalnych zagrożeń. 	
Kompetencje społeczne		<p>W zakresie kompetencji społecznych student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • doskonali swoją wiedzę w zapewnieniu bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. 	

18.

Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego przedmiotu

Literatura podstawowa:

1. L. Bielecki i in.: Nabory i konkursy w służbie publicznej, Wolters Kluwer, Warszawa 2017.
2. J. Maciejewski: Grupy dyspozycyjne. Analiza socjologiczna, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2014.
3. M. Leszczyński: Bezpieczeństwo w wymiarze lokalnym. Wybrane obszary, Difin, Warszawa 2013.
4. P. Szustakiewicz: Stosunki służbowe funkcjonariuszy służb mundurowych i żołnierzy zawodowych jako sprawa administracyjna, Difin, Warszawa 2012.

Przepisy prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r., nr 78, poz. 483),
2. Ustawa o obronie Ojczyzny z 11.03.2022r (DzU z 2022r poz 655)
3. Ustawa z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2017 r. poz. 1932)
4. Kodeks honorowy żołnierza zawodowego Wojska Polskiego, http://www.mon.gov.pl/d/pliki/dokumenty/rozne/2013/09/kodeks_honorowy_2008.pdf.

Strony internetowe:

1. <http://www.wojsko-polskie.pl/pl/>
2. <https://www.strazgraniczna.pl/>

Literatura uzupełniająca:

1. E. Ura, S. Pieprzny (red.): Bezpieczeństwo wewnętrzne państwa, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2015.
2. S. Pieprzny: Zasady organizacji i funkcjonowania służb i formacji umundurowanych odpowiedzialnych za ochronę bezpieczeństwa wewnętrznego, w: M. Pomykała (red.), Dylematy bezpieczeństwa współczesnego państwa, Wyd. Politechniki Rzeszowskiej, Rzeszów 2015, s.332-347.
3. M. Liwo: Status służb mundurowych i funkcjonariuszy w nich zatrudnionych, Lexis Nexis, Warszawa 2013.
4. J. Maciejewski, K. Dojwa: Uczestnictwo kobiet w Siłach zbrojnych, Straży Granicznej i Policji (analiza socjologiczna), Wydawnictwo IEA, Wrocław 2012.
5. L. Kościelecki: Zarządzanie potencjałem społecznym w warunkach globalizacji: rekonwersja kadr wojskowych w Polsce, Wydawnictwo Akademii Obrony Narodowej, Warszawa 2010.
6. J. Maciejewski: Szeregowcy w grupach dyspozycyjnych: socjologiczna analiza zawodu i jego roli w społeczeństwie, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2009.
7. 7. A. Skrabacz (red.): Służba kobiet w formacjach mundurowych w XXI wieku, MON – Centralna Biblioteka Wojskowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego, Warszawa 2008.

Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]			
	Wykłady		Ćwiczenia	
Udział w zajęciach	15		15	
Przygotowanie do wykładów	10		-	
Przygotowanie do ćwiczeń/ aktywność	-		35	
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	25		50	
Punkty ECTS za modul/przedmiot	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta
	0,6	0,4	0,6	1,4

Macierz oraz weryfikacja efektów kształcenia dla modułu (przedmiotu) Służba w formacjach militarnych w odniesieniu do form zajęć

Numer przedmiotowego efektu kształcenia	PRZEDMIOTOWY EFEKT KSZTAŁCENIA	Forma zajęć	Metody weryfikacji	Odniesienie do efektu kierunkowego	Odniesienie do efektu obszarowego	Odniesienie do kompetencji inżynierskich**
WIEDZA						
EK-P_W01	zna specyfikę środowiska pracy w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej	Wykład	odpowiedź ustna	EK-K_W03	P7S_WG	
UMIEJĘTNOŚCI						
EK-P_U01	wyjaśnia etapy kwalifikacji i naboru do służby wojskowej oraz modeluje przebieg takiego procesu, kształtując własne kwalifikacje i/lub kierując innymi	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_U08	P7S_UW	
EK-P_U02	potrafi określić sposoby angażowania jednostek organizacyjnych Sił Zbrojnych RP, zgodne z regulacjami w przedsięwzięcia służące bezpieczeństwu osób, mienia, obiektów i/lub obszarów/środowisk, w związku z możliwą materializacją	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_U07	P7S_UW	
KOMPETENCJE SPOŁECZNE						
EK-P_K01	doskonali swoją wiedzę w zapewnieniu bezpieczeństwa wewnętrznego państwa	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_K02	P7S_KK	

Lp.	Elementy składowe sylabusu	Opis	
1.	Nazwa modułu/ przedmiotu	Zarządzanie strukturami Policji i Straży Granicznej	
2.	Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Instytut Nauk Społecznych Zakład Bezpieczeństwa Wewnętrznego	
3.	Kod przedmiotu	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		BW.39.2.W BW.39.2.C	
4.	Język przedmiotu	Język polski	
5.	Typ przedmiotu	Przedmiot specjalnościowy: <ul style="list-style-type: none"> • obowiązkowy do zaliczenia II semestru/ I roku studiów, • obowiązkowy do zaliczenia całego toku studiów. 	
6.	Rok studiów, semestr	Rok I Semestr II	
7.	Imię i nazwisko osoby (osób) prowadzącej przedmiot	mgr Grzegorz Matyniak	
8.	Imię i nazwisko osoby (osób) egzaminującej bądź udzielającej zaliczenia w przypadku, gdy nie jest nim osoba prowadząca dany przedmiot		
9.	Formuła przedmiotu	Wykłady Ćwiczenia	
10.	Wymagania wstępne	Wybrane treści przedmiotów: <ul style="list-style-type: none"> - Bezpieczeństwo i porządek publiczny oraz ich zagrożenia - Prawno-funkcjonalne aspekty bezpieczeństwa wewnętrznego - Bezpieczeństwo ustrojowe państwa 	
11.	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 15 godzin Ćwiczenia – 15 godzin	
12.	Liczba punktów ECTS przypisana modułowi/przedmiotowi	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 1 ECTS Ćwiczenia – 2 ECTS	
13.	Założenia i cele modułu/ przedmiotu	Celem przedmiotu jest: <ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie ze specyfiką zarządzania strukturami Policji i Straży Granicznej w celu zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego, • poznanie praw, obowiązków oraz procedur dotyczących zarządzania w.w. podmiotami. 	

14.	Metody dydaktyczne	<p>Wykłady: wykład informacyjny i problemowy z wykorzystaniem prezentacji, plików multimedialnych.</p> <p>Ćwiczenia: metoda ćwiczeniowa; metody problemowe, studium przypadku, dyskusja, giełda pomysłów, metoda pomiaru.</p>
15.	<p>Forma i warunki zaliczenia przedmiotu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia z przedmiotu, a także formę i warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć wchodzących w zakres danego przedmiotu</p>	<p>Zaliczenie wykładów: Zaliczenie (Z) – wykłady w II semestrze.</p> <p><u>Wymagania wykład:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> * obecność co najmniej w 50% zajęć wykładowych * test zaliczeniowy pisemny (test lub praca opisowa w zależności od prowadzącego przedmiot) z całości treści przedstawionych na wykładach i ćwiczeniach * w przypadku IOZ konieczność zaliczenia pisemnego wszystkich tematów objętych wykładami <p>Zaliczenie ćwiczeń: Zaliczenie z oceną (ZO) – ćwiczenia w II semestrze.</p> <p><u>Wymagania ćwiczenia:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> * <u>obowiązkowa obecność na ćwiczeniach, a w przypadku absencji konieczność zaliczenia tematów ćwiczeń na konsultacjach</u> * <u>w przypadku IOZ obecność na poziomie 50% zajęć oraz konieczność zaliczenia pisemnego tematów ćwiczeniowych</u> * aktywność podczas zadań problemowych indywidualnych oraz zespołowych wykonywanych podczas ćwiczeń, praca zaliczeniowa na zadany przez prowadzącego temat związany z przedmiotem
16.	<p>Treści merytoryczne przedmiotu oraz sposób ich realizacji</p>	<p>Tematy wykładów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Specyfika zarządzania w Policji oraz koncepcje podsystemów wykonawczych w zakresie bezpieczeństwa państwa. 2. Specyfika zarządzania w Straży Granicznej oraz koncepcje podsystemów wykonawczych w zakresie bezpieczeństwa państwa. 3. Podstawy prawne, aspekty struktury organizacyjno-funkcjonalnej: Policji, Straży Granicznej. 4. Zadania służb, nadzór i kontrola działalności podmiotów z obszaru zarządzania. <p>Tematy ćwiczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Czynności prowadzone przez podmioty z podsystemu bezpieczeństwa i porządku publicznego. 2. Współpraca podmiotów zapewniających bezpieczeństwo i porządek publiczny z innymi służbami i organami. 3. Analiza naboru do służb mundurowych z podsystemu bezpieczeństwa i porządku publicznego – symulacje. 4. Prowadzenie czynności pozostających w kompetencji służb strzegących bezpieczeństwa i porządku publicznego.

17.	Zamierzone efekty kształcenia*	Wiedza	<p>W zakresie wiedzy student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia specyfikę zarządzania strukturami policji i straży granicznej w celu zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego, • zna prawne aspekty oraz procedury zarządzania strukturami policji i straży granicznej.
		Umiejętności	<p>W zakresie umiejętności student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi wyjaśnić etapy kwalifikacji i naboru do służb/podmiotów służących zapewnianiu bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz modeluje przebieg takiego procesu, • potrafi wykorzystać instrumenty służące zapewnianiu bezpieczeństwa i porządku publicznego, przypisane podmiotom (służbom) przewidzianym do ich stosowania w związku z możliwą materializacją potencjalnych zagrożeń.
		Kompetencje społeczne	<p>W zakresie kompetencji student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • doskonali wiedzę na temat działania podmiotów strzegących bezpieczeństwa i porządku publicznego z etycznym aspektem ich służby.

18.	<p>Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego przedmiotu</p>	<p>Literatura podstawowa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. S. Pieprzny: Policja – organizacja i funkcjonowanie, Wolters Kluwer, Warszawa 2011. 2. E. Ura, S. Pieprzny (red.): 95 lat służb policyjnych w Polsce: teoria i praktyka, Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2015. 3. M. Leszczyński: Bezpieczeństwo w wymiarze lokalnym. Wybrane obszary, Difin, Warszawa 2013. 4. P. Szustakiewicz: Stosunki służbowe funkcjonariuszy służb mundurowych i żołnierzy zawodowych jako sprawa administracyjna, Difin, Warszawa 2012. <p>Dokumenty prawne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r., nr 78, poz. 483), 2. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. 1990 Nr 30 poz. 179). 3. Ustawa z dnia 12 października 1990 o Straży Granicznej (Dz. U 2023 nr 1080 tekst jednolity). <p>Strony internetowe:</p> <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. E. Ura, S. Pieprzny (red.): Bezpieczeństwo wewnętrzne państwa, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2015. 2. S. Pieprzny: Zasady organizacji i funkcjonowania służb i formacji umundurowanych odpowiedzialnych za ochronę bezpieczeństwa wewnętrznego, w: M. Pomykała (red.), Dylematy bezpieczeństwa współczesnego państwa, Wyd. Politechniki Rzeszowskiej, Rzeszów 2015, s.332-347. 3. S. Pieprzny: Administracja bezpieczeństwa i porządku publicznego, Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, wyd. II, Rzeszów 2014. 4. M. Liwo: Status służb mundurowych i funkcjonariuszy w nich zatrudnionych, LexisNexis, Warszawa 2013. 5. S. Pieprzny: Kodeksy etyczne służb i formacji mundurowych (wybrane zagadnienia) w: M. Stec, S. Płazek (red.), Służba publiczna – stan obecny, wyzwania i oczekiwania, Wolters Kluwer, Warszawa 2013, s.169-188. 6. J. Maciejewski, K. Dojwa: Uczestnictwo kobiet w Siłach zbrojnych, Straży Granicznej i Policji (analiza socjologiczna), Wydawnictwo IEA, Wrocław 2012. 7. S. Pieprzny, E. Ura, S. Pieprzny (red.): Służby i formacje mundurowe w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego Rzeczypospolitej Polskiej, RS Druk, Rzeszów 2010.
-----	--	---

BILANS PUNKTÓW ECTS (obciążenie pracą studenta)		
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]	
	Wykłady	Ćwiczenia
Udział w zajęciach	15	15

Przygotowanie do wykładów	10	-		
Przygotowanie do ćwiczeń	-	35		
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	25	50		
Punkty ECTS za moduł/przedmiot	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta
	0,6	0,4	0,6	1,4

**Macierz oraz weryfikacja efektów kształcenia dla modułu (przedmiotu)
Zarządzanie strukturami policji i straży granicznej w odniesieniu do form zajęć**

Numer przedmiotowego efektu kształcenia	PRZEDMIOTOWY EFEKT KSZTAŁCENIA	Forma zajęć	Metody weryfikacji	Odniesienie do efektu kierunkowego	Odniesienie do efektu obszaruowego	Odniesienie do kompetencji inżynierskich**
WIEDZA						
EK-P_W01	omawia specyfikę zarządzania strukturami policji i straży granicznej w celu zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego	Wykłady	odpowiedź ustna/ sprawdzian pisemny	EK-K_W03	P7S_WG	
EK-P_W02	zna prawne aspekty oraz procedury zarządzania strukturami policji i straży granicznej	Wykłady	odpowiedź ustna/ sprawdzian pisemny	EK-K_W03	P7S_WG	
UMIĘJĘTNOŚCI						
EK-P_U01	potrafi wyjaśnić etapy kwalifikacji i naboru do służb/podmiotów służących zapewnianiu bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz modeluje przebieg takiego procesu	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_U08	P7S_UW	
EK-P_U02	potrafi wykorzystać instrumenty służące zapewnianiu bezpieczeństwa i porządku publicznego, przypisane podmiotom (służbom) przewidzianym do ich stosowania w związku z możliwą materializacją potencjalnych zagrożeń	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_U01	P7S_UW	
KOMPETENCJE SPOŁECZNE						
EK-P_K01	doskonali wiedzę na temat działania podmiotów strzegących bezpieczeństwa i porządku publicznego z etycznym aspektem ich służby	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_K04	P7S_KR	

Lp.	Elementy składowe sylabusu	Opis	
1.	Nazwa modułu/ przedmiotu	Praca w służbach ratownictwa i instytucjach pomocy społecznej	
2.	Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Instytut Nauk Społecznych / Zakład Bezpieczeństwa Wewnętrznego	
3.	Kod przedmiotu	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		BW.40.2.W BW.40.2.C	
4.	Język przedmiotu	Język polski	
5.	Typ przedmiotu	Przedmiot specjalnościowy: <ul style="list-style-type: none"> • obowiązkowy do zaliczenia II semestru/I roku studiów, • obowiązkowy do zaliczenia całego toku studiów 	
6.	Rok studiów, semestr	Rok I Semestr II	
7.	Imię i nazwisko osoby (osób) prowadzącej przedmiot	dr inż. Jan Ziobro mgr Lesław Penar	
8.	Imię i nazwisko osoby (osób) egzaminującej bądź udzielającej zaliczenia w przypadku, gdy nie jest nim osoba prowadząca dany przedmiot		
9.	Formuła przedmiotu	Wykłady Ćwiczenia	
10.	Wymagania wstępne	Wybrane treści przedmiotów: Bezpieczeństwo i porządek publiczny oraz ich zagrożenia, Bezpieczeństwo powszechne i jego zagrożenia, Prawno-funkcjonalne aspekty bezpieczeństwa wewnętrznego, Przedmiotowe uwarunkowania bezpieczeństwa wewnętrznego	
11.	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 15 godzin Ćwiczenia – 15 godzin	
12.	Liczba punktów ECTS przypisana modułowi/przedmiotowi	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 1 ECTS Ćwiczenia – 2 ECTS	
13.	Założenia i cele modułu/ przedmiotu	Celem przedmiotu jest: <ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie ze specyfiką pracy w służbach ratownictwa i instytucjach pomocy społecznej, • formułowanie zadań podmiotów w ramach podsystemu ratownictwa i instytucjach pomocy społecznej. 	
14.	Metody dydaktyczne	Wykład: wykład informacyjny i problemowy z wykorzystaniem prezentacji, plików multimedialnych	
		Ćwiczenia: metoda ćwiczeniowa; metody problemowe, studium przypadku, dyskusja, giełda pomysłów, metoda pomiaru	

15.	Forma i warunki zaliczenia przedmiotu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia z przedmiotu, a także formę i warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć wchodzących w zakres danego przedmiotu		<p>Zaliczenie wykładów: Zaliczenie (Z) - wykłady w II semestrze Zaliczenie na podstawie wyników odpowiedzi na pytania (otwarte i/lub zamknięte) odnoszące się do treści przedstawionych na zajęciach oraz we wskazanych lekturach i formułowane zgodnie z treścią efektu kształcenia z zakresu wiedzy.</p> <p>Zaliczenie ćwiczeń: Zaliczenie z oceną (ZO) - ćwiczenia w II semestrze Zaliczenie na podstawie wyników wykonanych zadań zespołowych i aktywności w trakcie zajęć, odnoszących się do odpowiednich treści.</p>
16.	Treści merytoryczne przedmiotu oraz sposób ich realizacji		<p>Tematy wykładów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wiodące podmioty ratownictwa i ochrony ludności w kontekście koncepcji podsystemów ochronnych systemu bezpieczeństwa państwa oraz socjologicznej teorii grup dyspozycyjnych - podstawy prawne, struktury organizacyjno-funkcjonalne: <ol style="list-style-type: none"> a. Państwowa Straż Pożarna b. Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej wchodzące w skład Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego oraz spoza KSRG c. Państwowe Ratownictwo Medyczne d. Centra Powiadamiania Ratunkowego e. Instytucji pomocy społecznej. 2. Zadania służb ratowniczo-ochronnych. 3. Nadzór i kontrola służb ratowniczych. 4. Kobiety w służbach ratowniczo-ochronnych. <p>Tematy ćwiczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zatrudnianie, awansowanie i rozwiązywanie zatrudnienia w podmiotach odpowiedzialnych za ratownictwo i pomoc społeczną. 2. Prawa i obowiązki funkcjonariuszy służb odpowiedzialnych za ratownictwo i ochronę ludności a kodeksy etyki zawodowej i wzory społeczne członków takich grup dyspozycyjnych – porównanie, sondaże. 3. Zadania i współpraca podmiotów ratownictwa i pomocy społecznej w ramach bezpieczeństwa wewnętrznego. 4. System Powiadamiania Ratunkowego - aspekty praktyczne. 5. Procedury naboru do podmiotów ratownictwa i pomocy społecznej - symulacje 6. Podmioty ratownictwa w praktyce – symulacje.
17.	Zamierzone efekty kształcenia*	<p>Wiedza</p> <hr/> <p>Umiejętności</p> <hr/> <p>Kompetencje społeczne</p>	<p>W zakresie wiedzy student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna specyfikę środowiska pracy, jakim są podmioty podsystemu ratownictwa i instytucji pomocy społecznej. <p>W zakresie umiejętności student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi określić przebieg procesu kwalifikacji i naboru do podmiotów z obszaru ratownictwa i pomocy społecznej, • określa i wskazuje do realizacji właściwe podmioty do działań z zakresu ratownictwa i pomocy społecznej. <p>W zakresie kompetencji społecznych student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pogłębia wiedzę i umiejętności z zakresu służb ratowniczych i pomocy społecznej.

18. Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego przedmiotu

Literatura podstawowa:

1. L. Bielecki i in., Nabory i konkursy w służbie publicznej, Wolters Kluwer, Warszawa 2017.
2. S. Rysz, Ostrzeżenie, alarmowanie, powiadamianie ratunkowe, Difin, Warszawa 2017
3. J. Ziobro, Wybrane aspekty współpracy oraz współdziałania organów i podmiotów w procesie zapewniania bezpieczeństwa powszechnego, w: B. Wiśniewski (red.), Racjonalizacja zarządzania jednolitymi formacjami umundurowanymi odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo wewnętrzne, tom II, SGSP, Warszawa 2017
4. J. Maciejewski, Grupy dyspozycyjne. Analiza socjologiczna, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2014.
5. M. Leszczyński, Bezpieczeństwo w wymiarze lokalnym. Wybrane obszary, Difin, Warszawa 2013.

Dokumenty/teksty normatywne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r., nr 78, poz. 483),
2. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. 1991 Nr 88 poz. 400)
3. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. 1991 Nr 81 poz. 351)
4. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. z 2011 r. Nr 46, poz. 239)
5. Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. 2006 Nr 191 poz. 1410)
6. Zasady etyki zawodowej funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej - pdf
7. <https://docplayer.pl/898508-Kodeks-etyki-zawodowej-ratownika-medycznego-przyjety-na-i-ogolnopolskim-kongresie-ratownikow-medycznych-krakow-11-12-pazdziernika-2013-r.html>

Strony internetowe:

1. <https://www.straz.gov.pl/>
2. <http://www.straz.sanok.pl/index.php?k=6&go=news&id=6>
3. <https://www.gov.pl/web/zdrowie/system-panstwowe-ratownictwo-medyczne>

Literatura uzupełniająca

1. B. Wiśniewski, J. Ziobro, Prawno-organizacyjno-społeczne uwarunkowania funkcjonowania ochotniczych straży pożarnych w systemie bezpieczeństwa powszechnego, w: B. Wiśniewski i in. (red.), Administracja bezpieczeństwa. Wybrane problemy, tom IV, Wyższa Szkoła Administracji, Bielsko-Biała 2017
2. K.R. Zieliński, Ochrona ludności. Zarządzanie kryzysowe, Difin, Warszawa 2017
3. S. Rysz, Zarządzanie kryzysowe zintegrowane, Difin, Warszawa 2016
4. M. Liwo, Status służb mundurowych i funkcjonariuszy w nich zatrudnionych, LexisNexis, Warszawa 2013
5. A. Skrabacz (red.), Służba kobiet w formacjach mundurowych w XXI wieku, MON – Centralna Biblioteka Wojskowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego, Warszawa 2008.

BILANS PUNKTÓW ECTS (obciążenie pracą studenta)

Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]	
	Wykłady	ćwiczenia
Udział w zajęciach	15	15

Przygotowanie do wykładów	10	-		
Przygotowanie do ćwiczeń i aktywność	-	35		
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	25	50		
Punkty ECTS za modul/przedmiot	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta
	0,6	0,4	0,6	1,4

Macierz oraz weryfikacja efektów kształcenia dla modułu (przedmiotu)						
Praca w służbach ratownictwa i instytucjach pomocy społecznej w odniesieniu do form zajęć						
Numer przedmiotowego efektu kształcenia	PRZEDMIOTOWY EFEKT KSZTAŁCENIA	Forma zajęć	Metody weryfikacji	Odniesienie do efektu kierunkowego	Odniesienie do efektu obszarowego	Odniesienie do kompetencji inżynierskich**
WIEDZA						
EK-P_W01	zna specyfikę środowiska pracy, jakim są podmioty podsystemu ratownictwa i instytucji pomocy społecznej	Wykłady	odpowiedź ustna/ sprawdzian pisemny	EK-K_W03	P7S_WG	
UMIEJĘTNOŚCI						
EK-P_U01	potrafi określić przebieg procesu kwalifikacji i naboru do podmiotów z obszaru ratownictwa i pomocy społecznej	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_U08	P7S_UW	
EK-P_U02	określa i wskazuje do realizacji właściwe podmioty do działań z zakresu ratownictwa i pomocy społecznej	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_U10	P7S_UW	
KOMPETENCJE SPOŁECZNE						
EK-P_K01	pogłębia wiedzę i umiejętności z zakresu służb ratowniczych i pomocy społecznej	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_K02	P7S_KK	

Lp.	Elementy składowe sylabusu	Opis	
1.	Nazwa modułu/ przedmiotu	Kierowanie jednostkami PSP	
2.	Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Instytut Nauk Społecznych – Zakład Bezpieczeństwa Wewnętrznego	
3.	Kod przedmiotu	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		BW.41.2.W BW.41.2.C	
4.	Język przedmiotu	Język polski	
5.	Typ przedmiotu	Przedmiot specjalnościowy: <ul style="list-style-type: none"> • obowiązkowy do zaliczenia II semestru/ I roku studiów, • obowiązkowy do zaliczenia całego toku studiów. 	
6.	Rok studiów, semestr	Rok I Semestr II	
7.	Imię i nazwisko osoby (osób) prowadzącej przedmiot	dr inż. Jan Ziobro	
8.	Imię i nazwisko osoby (osób) egzaminującej bądź udzielającej zaliczenia w przypadku, gdy nie jest nim osoba prowadząca dany przedmiot		
9.	Formuła przedmiotu	Wykłady Ćwiczenia	
10.	Wymagania wstępne	Wybrane treści przedmiotów: Bezpieczeństwo ustrojowe państwa, Prawno-funkcjonalne aspekty bezpieczeństwa wewnętrznego	
11.	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 15 godzin Ćwiczenia – 15 godzin	
12.	Liczba punktów ECTS przypisana modułowi/przedmiotowi	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
		Wykłady – 1 ECTS Ćwiczenia – 2 ECTS	
13.	Założenia i cele modułu / przedmiotu		
14.	Metody dydaktyczne	<p>Wykłady: wykład informacyjny i problemowy z wykorzystaniem prezentacji, plików multimedialnych</p> <p>Ćwiczenia: metoda ćwiczeniowa; metody problemowe, studium przypadku, dyskusja, giełda pomysłów, metoda symulacyjna</p>	

15.	<p>Forma i warunki zaliczenia przedmiotu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia z przedmiotu, a także formę i warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć wchodzących w zakres danego przedmiotu</p>	<p>Zaliczenie wykładów: Zaliczenie (Z) – wykłady w II semestrze.</p> <p>Zaliczenie na podstawie odpowiedzi ustnej lub pisemnej na pytania zamknięte lub otwarte odnoszące się do treści przedstawionych na zajęciach oraz we wskazanych lekturach i formułowane zgodnie z treścią efektu kształcenia z zakresu wiedzy.</p> <p>Warunkiem dopuszczenia do zaliczenia wykładu jest uzyskanie zaliczenia z ćwiczeń.</p> <p>Zaliczenie ćwiczeń: Zaliczenie z oceną (ZO) – ćwiczenia w II semestrze.</p> <p>Zaliczenie na podstawie pozytywnej oceny uzyskanej za wykonanie zadań zespołowych o charakterze praktycznym z uwzględnieniem aktywności w trakcie zajęć (indywidualnej i/lub grupowej).</p>
16.	<p>Treści merytoryczne przedmiotu oraz sposób ich realizacji</p>	<p>Wykłady:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Teoretyczne podstawy organizacji i zarządzania – wprowadzenie do problematyki (zarządzanie, kierowanie, dowodzenie – interpretacja pojęć. 2. Państwowa Straż Pożarna – misja, ogólna struktura organizacja oraz rola w systemie bezpieczeństwa RP. 3. Organy PSP – tryb powoływania oraz kompetencje 4. Jednostki organizacyjne PSP (KG PSP; KW PSP; KM/P PSP – wewnętrzna struktura oraz zadania i tryb pracy komórek organizacyjnych. 5. Zapobieganie zagrożeniom pożarowym i innym – kompetencje PSP oraz formy i metody działania i oddziaływania. 6. KSRG – rola PSP w organizacji, struktura organizacja i funkcjonowanie 7. Organizacja działań ratowniczo-gaśniczych – uwarunkowania i konteksty sprawnego reagowania (procedury, zasady, podmioty, kierowanie, kooperacja krajowa i międzynarodowa). 8. Kształcenie kadr oraz prace naukowo-badawcze na potrzeby ochrony przeciwpożarowej i ochrony ludności – organizacja, podmioty, zadania <p>Ćwiczenia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Plan ratowniczy powiatu/województwa jako narzędzie wspomagające organizację działań ratowniczo-gaśniczych – zakres tematyczny oraz zasady tworzenia i aktualizacji 2. Opracowywanie analizy zagrożeń wybranego obszaru (gminy, powiatu, województwa) oraz analizy zabezpieczenia operacyjnego – projekt na zaliczenie ćwiczeń. 3. Systemy informacji geograficznej w analizowaniu zagrożeń oraz projektowaniu i zarządzaniu KSRG – możliwości i zasady wykorzystania. 4. Stanowiska Kierowania PSP – organizacja, kompetencje i zadania w zakresie organizowania działań ratowniczo-gaśniczych. 5. Kierowanie działaniami ratowniczo-gaśniczymi – poziomy, uprawnieni, zadania i kompetencje KDR. 6. Ratownictwo specjalistyczne w PSP i KSRG – rodzaje i poziomy funkcjonowania. 7. Odwoły operacyjne – struktura, rola oraz zasady funkcjonowania i dysponowania do działań.

17.	Zamierzone efekty kształcenia*	Wiedza	<p>W zakresie wiedzy student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia strukturę i zadania Państwowej Straży Pożarnej oraz zasady funkcjonowania Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. • określa zasady współpracy i współdziałania z systemem Państwowego Ratownictwa Medycznego oraz Systemem Powiadamiania Ratunkowego. • charakteryzuje zadania i uprawnienia Kierującego Działaniami Ratowniczymi (KDR) i Kierującego Akcją Medyczną (KAM).
		Umiejętności	<p>W zakresie umiejętności student potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizować zagrożenia na terenie gminy, powiatu, województwa. • ocenić zabezpieczenie operacyjne wybranego obszaru chronionego. • opracować wytyczne dotyczące zasad dysponowania zasobami ratowniczymi. opracować plan ratowniczy i wykorzystywać w tym procesie informatyczne narzędzia w szczególności systemy informacji geograficznej.
		Kompetencje społeczne	<p>W zakresie kompetencji społecznych student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi dokonać samooceny własnej wiedzy i umiejętności oraz je doskonalić

18.

Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego przedmiotu

Literatura podstawowa:

1. S. Rysz, Zarządzanie kryzysowe zintegrowane, Difin, Warszawa 2020.
2. Griffin R.W., Podstawy Zarządzania organizacjami, PWN, Warszawa 2015.
3. Gromek P. W sieci ratownictwa, SGSP, Warszawa 2018.
4. Stochmal M., Państwowa Straż Pożarna w systemie bezpieczeństwa państwa. Studium Socjologiczne, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2015.
5. Ziobro J., Teoretyczne i praktyczne konteksty funkcjonowania ochotniczych straży pożarnych w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym, Część 1 i 2, Difin, Warszawa 2019 (cz.1) i 2020 (cz.2).

Literatura uzupełniająca:

1. L. Bielecki i in., Nabory i konkursy w służbie publicznej, Wolters Kluwer, Warszawa 2017.
2. B. Wiśniewski, J. Ziobro, Prawno-organizacyjno-społeczne uwarunkowania funkcjonowania ochotniczych straży pożarnych w systemie bezpieczeństwa powszechnego, w: B. Wiśniewski i in. (red.), Administracja bezpieczeństwa. Wybrane problemy, tom IV, Wyższa Szkoła Administracji, Bielsko-Biała 2017
3. M. Liwo, Status służb mundurowych i funkcjonariuszy w nich zatrudnionych, LexisNexis, Warszawa 2013
4. S. Rysz, Ostrzeganie, alarmowanie, powiadamianie ratunkowe, Difin, Warszawa 2017.
5. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. 1991 nr 81, poz. 351).
6. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. 1991 nr 88, poz. 400).
7. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2001 nr 62 poz. 627 z późn. zm.).
8. Przepisy wykonawcze do ww. aktów, w szczególności:
  - a. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz.U. 2010 nr 109 poz. 719 z późn. zm.).
  - b. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 września 2021 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego (Dz.U. 2021, poz. 1737).
9. Branżowe przepisy i wytyczne Komendanta Głównego PSP określające zasady organizacji i funkcjonowania ratownictwa specjalistycznego, odwołów operacyjnych, stanowisk kierowania oraz prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych.

Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]			
	Wykłady		Ćwiczenia	
Udział w zajęciach	15		15	
Przygotowanie do wykładów	10		-	
Przygotowanie do ćwiczeń i aktywność	-		35	
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	25		50	
Punkty ECTS za modul/przedmiot	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta	z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego	samodzielna praca studenta
	0,4	0,6	0,6	1,4

**Macierz oraz weryfikacja efektów kształcenia dla modulu (przedmiotu)
Kierowanie jednostkami PSP w odniesieniu do form zajęć**

Numer przedmiotowego efektu kształcenia	PRZEDMIOTOWY EFEKT KSZTAŁCENIA	Forma zajęć	Metody weryfikacji	Odniesienie do efektu kierunkowego	Odniesienie do efektu obszarowego	Odniesienie do kompetencji inżynierskich**
WIEDZA						
EK-P_W01	omawia strukturę i zadania Państwowej Straży Pożarnej oraz zasady funkcjonowania Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego	Wykłady	odpowiedź ustna	EK-K_W03	P7S_WG	
EK-P_W02	określa zasady współpracy i współdziałania z systemem Państwowego Ratownictwa Medycznego	Wykłady	odpowiedź ustna	EK-K_W03	P7S_WG	
EK-P_W03	charakteryzuje zadania i uprawnienia Kierującego Działaniami Ratowniczymi (KDR) i Kierującego Akcją Medyczną (KAM).	Wykłady	odpowiedź ustna	EK-K_W03	P7S_WG	
UMIĘTNOŚCI						
EK-P_U01	analizować zagrożenia na terenie gminy, powiatu, województwa,	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_U02	P7S_UW	
EK-P_U02	ocenić zabezpieczenie operacyjne wybranego obszaru chronionego,	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_U02	P7S_UW	
EK-P_U03	opracować wytyczne dotyczące zasad dysponowania siłami jednostek ochrony przeciwpożarowej oraz zasobami ratowniczymi,	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_U08	P7S_UW	

EK-P_U04	opracować przykładowy plan ratowniczy	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_U03	P7S_UW	
KOMPETENCJE SPOŁECZNE						
EK-P_K01	potrafi dokonać samooceny własnej wiedzy i umiejętności	Ćwiczenia	zadanie praktyczne	EK-K_K01	P7S_KK	